

Flacăra

• „FLACĂRA“ LA DISPOZIȚIA DUMNEAVOASTRĂ

• STAREA COMERTULUI

• TRAFICANȚII DE ICOANE

• „INVIT“ - PRIMUL COPIL „CREAT“ ÎN EPRUBETĂ

• TINERII ȘI MUZICA LOR

• ULTIMUL INTERVIU CU GEORGE CĂLINESCU

• MODA - ÎN CRIZĂ?

LUPTA CU TIMPUL

Flacăra la dispoziția dumneavoastră

O CERERE DE REABILITARE MORALĂ

Sușin în fața dv., stimați cititori, cererea de reabilitare a corespondentei noastre din Cluj D.C. Dealțel, după ce o să citiți scrisoarea, veți înțelege că o asemenea cerere e de ne-raspins. Deși această femeie și-a dat numele, parcă n-am avut curajul să-l fac public, încit inițialele sînt inițiativa mea. Dacă D.C. va considera necesar, îi voi da în vileag numele, într-un număr viitor.

Mă numesc D.C., sînt profesoară de limba rusă și studentă în ultimul an la germană-română. Pînă nu demult am fost traducătoare de rusă și germană la Institutul agronomic din Cluj. Sînt căsătorită de 13 ani, am o fetiță D.M., elevă în clasa a VI-a la Liceul nr. 15 din Cluj. Am fost întotdeauna un om harnic, sirguincios, conștiincios, studios dar foarte laș. De la acest defect de caracter mi se trage tot neazul. Doresc să vă povestesc totul așa cum s-a petrecut. La locul meu de muncă am fost sirguincioasă, corectă dar poate prea rezervată. Aceasta nu se datorează «infumării», «trufiei» sau «purtării nasului în vînt», ci unei timidități excesive și urmării unor complexe fizice pe care le am și pe care le-am expus și medicului meu psihiatru, dr. conf. Sirbu, șefa clinicii de neorpsihiatrie din Cluj.

Iar atunci cînd unul din colegii mei a început să nutrească sentimente mai adînci față de mine, cînd l-am văzut cit suferind din această cauză, n-am avut atîta curaj să-i răspund așa cum era omenește necesar, pentru că lașitatea din mine m-a reținut. Mi-a fost frică de soțul meu (care este un om dur), de urmările posibile, de un divorț, de frica de-a fi aruncată în stradă în acest oraș unde n-am părinți și nici rude. Totodată mi-a fost frică de kolegele mele care în repetate rînduri m-au amenințat să am grijă ce fac că ele vor și cum să-mi distrugă familia și pe mine. Iar atunci cînd totuși am început să mă apropiu de acest om, kolegele au început campania de defăimare și distrugere. M-au invinuit de cele mai josnice trăsături de caracter. Nervii îmi sînt la limită, nu-mi rămîne decît să mă sinucid!

Dar vă rog în numele ultimului articol al d-voastră despre «Om de omenie» încercați să veniți și în ajutorul meu și salvați-mi viața. Am creșcut și am învățat în condițiile Republicii socialiste, am fost pionier, U.T.C.-istă, acum cîteva luni mi-am exprimat dorința de a intra în partid. Am muncit întotdeauna cu dărnicie, nu m-am plîns niciodată de greutate.

Sînt o soție devotată, poate prea devotată, o mamă bună. Tot ce s-a scornit și s-a zvonit nu este adevărat și aș dori să se cerceteze de la cine au pornit toate. De aceea vă rog să-mi oferiți o șansă cît de mică de a supraviețui. Doresc din tot sufletul să dovedesc oamenilor țării care mi-a dat piine și posibilitate să studiez, familiei mele, copilului meu că și eu sînt un om al zilelor noastre și că și eu pot fi «om de omenie». Doresc să mă vindec de lașitate prin lupta zilnică de reabilitare în ochii oamenilor... Or, sinuciderea ar fi incununarea supremei lașități, fuga de răspundere, confirmarea acuzațiilor aduse. Doresc ca din omenie să mi se acorde această șansă. Mi-e dragă țara mea, orașul în care trăiesc, munca mea, familia mea și doresc să trăiesc ca s-o dovedesc.

Vă rog, tovarășe Păunescu, să încercați să mă ajutați și veți dovedi încă o dată ce am de omenie sînteți. Vă asigur că n-o să vă fie niciodată rușine de faptul că m-ați salvat și vă voi rămîne datoră o viață întreagă. Zilele trecute am citit în presă că nu există oameni irecuperabili pentru societate. Faceți d-voastră această dovadă și nu o să regretați!

D.C.

DREPTUL LA RĂSPLATĂ

De ce este obligat un inginer, autor al unei invenții de o largă audiență și aplicare, să ajungă la tribunal, în loc de a fi lăsat să-și continue munca de descoperitor? Nu ne-ar fi oare el mai util în postura de inventor? Ce părere aveți, tovarășe director al Uzinei «30 Decembrie»-Cugir, Gheorghe Prodan? Are sau n-are Aurel Ghile dreptul la răsplată?

Trebuie să vă relatez despre un cinic joc de a duce în eroare opinia și a discredita legile societății și pe omul care se înrolează în aplicarea corectă a lor. Mă numesc Ghile Aurel și sînt de profesie inginer, specialitatea electrotehnică. Mă trag dintr-o familie de țărani din Munții Apuseni, cu 9 copii. Am muncit și, pe cont propriu, m-am pregătit cucerind cetatea științei de care m-am legat cu toate sentimentele. Corectitudinea în gîndire, societate și muncă m-au făcut să mă dedic profesiei cu toată ființa și pasiunea, încercînd să-i pătrund în cele mai

În aceste două pagini și, uneori, cînd va fi cazul, și în spațiul altor pagini, înțelegem să dăm cuvîntul cititorilor noștri, pentru a-și spune punctele de vedere, pentru a-și mărturisii necazurile și bucuriile, pentru a cere drepturile lor, pentru a primi drepturile lor, pentru a-și manifesta gîndirea și pentru a-și citi viața, scrisă de ei înșiși. Nu vom putea face mai mult decît limita puterilor noastre și nu vom înțelege mai mult decît înțelegem. Nu vom încerca să rezolvăm totul, pentru că știm că pe această cale nu se rezolvă nimic. Vom sluji omul concret din România socialistă a timpului nostru, vom încuraja ideile noi, pe care partidul le cere constructorilor acestei lumi noi și vom intra în conflict cu ceea ce este vechi și vrea să ne țină în loc. Rubrica aceasta, cu care se deschide noua formă a revistei «Flacăra», se dorește acel «mijloc de transport în comun» a ideilor, a problemelor, a necazurilor și a rezolvărilor, a sentimentelor celor ce ni se vor adresa. Cititorii trebuie să înțeleagă, de la început, că noi nu sîntem obligați să găzduim toate scrisorile pe care le primim, ci să facem o selecție riguroasă, acordînd prioritate din punctul de vedere al importanței, al gravității și al urgenței problemelor ce ni se vor pune. Avertizîndu-vă, dintru început, că noi sîntem gazda iar dv. oaspeții acestor pagini și, că deci — acceptînd, de bunăvoie, datorii de gazdă, cerem respectarea de către dv. a datoriiilor de oaspeți, — vă invităm, stimați cititori, în paginile revistei «Flacăra».

Adrian PĂUNESCU

ascunse taine.

Am dorit întotdeauna să mă confrunt cu realitatea și chiar din ultimul an de facultate am cerut să execut ca lucrare de diplomă un proiect cu execuție. A fost prima mea lucrare practică reușită și primul aparat de măsură combinat executat în țară.

Au urmat apoi zeci de inovații iar în ultimii cinci ani, cinci invenții aplicate și două care nu se aplică. Dintre cele care se aplică vă informez că invenția nr. 51254 «Motor monofazat cu poli ecromatizate» așa cum scria presa vremii (Informația nr. 4791 din 11.01.1969 «Invenții românești brevetează în peste 40 de țări») este una dintre cele mai mari invenții românești aplicate din punct de vedere economic. Acest motor a înlocuit 2 motoare pentru care s-a cumpărat o licență de la C.E.M. Franța.

Economiiile postcalculate depășesc 10 000 000 lei anual. Invenția se aplică din anul 1968 și s-au executat pînă în prezent cca. 800 000 buc.

Din economiile de mai sus ponderea o constituie tabla silicioasă care se importă din Japonia și care la 800 000 buc. motoare este de 3 040 000 kg sau 304 vagoane a 10 tone (economia de tablă pe un motor este de 3,8 kg a 6,8 lei/kg. Pînă aici relația este univocă perfectă. Am scos din tainele ascunse ale fenomenelor electromagnetice ceea ce nu se cunoștea nici pe plan național și nici mondial. După realizarea prototipului s-a trecut la serie. Am dat invenția statului conform legilor în vigoare care o aplică pe scară mare industrială. Cinismul constă în faptul că statul vrea să mă plătească, dar directorul Uzinei 30 Decembrie-Cugir, ing. Prodan Gh., deși personal el a refuzat motoarele sub licența C.E.M. și a acceptat motorul făcut de mine, tot el este acela care de cinci ani de zile refuză să mă plătească invocînd ulterior 1 001 motive, toate bazate pe un cinism rusinos rezultat din necunoaștință de cauză, re-avoință și altele. De cinci ani mă lupt cu acest colos fiind tîrît în tribunal cu comisii și paracomisii în loc să fiu lăsat să muncesc cu același elan la realizări. Acest cinic proces am dorit să vi-l fac cunoscut cerîndu-vă ajutorul. Spațiul este prea puțin pentru a vă reda mai mult din cele circa 700 pagini de dosar în care toate organele de partid și stat dau dispoziție să-mi achite neîntîrziat drepturile pe care încă nu le-am obținut.

Aurel GHILE,
str. Remus nr. 1 — Timișoara

PROBLEME

Deși mă deranjează profund felul cum corespondentul Bubulac din Oradea mă bate pe umăr, la persoana a doua singular, dau tiparului cîteva din problemele pe care le-a așezat, una după alta, cu pasiune și cu un har uneori gazetăresc.

Îți scriu fără să te cunosc altfel decît din cele ce ai scris și am citit, pentru că eu cred că ești un militant curajos, fapt pentru care te stimez mult.

Eu sînt moldovean și îți mărturisesc că în afară de Mihai și Tudor nu voiam s-aud de alți oțteni pînă ce ai apărut dumneata pe pagina a doua a «Contemporanului» unde credeam că și s-a rezervat o tribună permanentă.

De ce nu mai scrii acolo?

Ai devenit conformist? Dumneata care ai atîtea de spus, râmii pe spirala perspectivei! — nu te lăsa! Conformității dintotdeauna n-au avut nimic de spus și nici n-au lăsat pe alții să spună!

În ultimul timp, de cite ori văd ceva strîmb în lume, mă gîndesc la pana dumitale și simt dorința de a-ți scrie ce mi s-a părut mai deosebit în materie de «strîmbătăți».

Deși rare, faptele cu pricina, puse una lingă alta, ca într-un film documentar, formează o lume sicută, care contrastează strident cu o țară întregă care mărșăluiește în viitor!

Auzi dumneata: — să aștepti la barieră la

Băile Felix nu pentru trecerea trenului, ci pentru vopsitul barierei!

— 16 sept. '72 ora 9,30, pe șoseaua de pe malul lacului Bicaz, la Potoci, camionul 21 HR 335 autobaza Tg. Mureș descarcă beton într-un loc îngust unde blochează circulația, la un punct de lucru prevăzut cu betoniere!

Betonul adus de la 30 de km (de la Poiana Teiului) a făcut deja priză! și este sfărîmat anevoie cu tirnăoapele! El va servi pentru lucrări de consolidarea șoselei!

— Pe malul lacului Murighiol peștele prăjit costă 48 de lei kilogramul! (ciortan nu altceva!) și nu numai acolo. Dar acolo e cel mai greu de înțeles fiindcă lacul e atît de aproape, că peștele ar putea sări din lac direct în tîgaie! Cum au făcut scoateala?

— Ca să te distrezi la o sală de jocuri mecanice introduci în mașină 1 leu sau chiar 3! și nu numai o dată! Ca să vizitezi Mausoleul de la Mărășești costă 0,50 lei. Te rog să citești un roman modest intitulat «Pe frontul Mărășești învie morții», precum și cărțușia intitulată «Întru slava Eroilor Neamului» (de Zefiro Voiculescu) ca să vezi cu cîte dificultăți s-au luptat cei care au ridicat acest monument, și cît de repede după război au fost uitați morții și neglijați invalizii de către guvernarea din jurul anului 1930! S-ar putea astăzi să se mai facă ceva pentru întregirea frumuseții acestui Mausoleu.

— Nu crezi că în sport, ar fi mai cinstit și cu consecințe practice pozitive să se recunoască și să se pornească de la realitate? De ce să-l facem pe fotbalist maior dacă n-a fost nici căpitan, nici locotenent; de ce să-l facem maistrul dacă n-a fost ucenic, de ce să-l băgăm în facultate și să-i dăm și diplome dacă el nu e altceva decît fotbalist!

De ce să-l plătim pentru altceva ce nu știe și nu face și nu pentru ceea ce știe și ceea ce face și mai ales pentru cît face și cum face, singurul lucru de care e capabil, agică pentru cum joacă fotbal!

Citez pe unul Minarsik Francisc, 22 de ani, Oradea, str. Coziei 3, cu diploma de lăcătuș-montator minier făcută cadou de «Iul» Petroșani spre ilaritatea însuși a sus-numitului care mi-o mărturisit că n-a fost niciodată într-o mină! Zice că el ar fi fost curios dar nu a fost lăsat — să nu i se întîmple ceva — să i se facă rău...!

— În urmă cu vreo 8-9 ani, am ocupat prin concurs un post într-un oraș, capitală de regiune, și m-am prezentat în audiență la președintele Sfatului popular regional pentru a-mi susține verbal cererea de a primi o locuință. Tovarășul mi-a zis că nu sînt perspective, că doar nu m-a adus el acolo! Tot acolo însă, dînsul, sau alții aduseseră un fotbalist care avea două locuințe; una pentru familie și una pentru petreceri!

Mai recent, o dată cu instituirea sporului de salariu pentru vechimea neîntreruptă, am aflat — tot pe pielea mea — că dacă un spital scoate la concurs un post vacant, cîștigătorul... pierde vechimea neîntreruptă deoarece este considerat că s-a mutat în interes personal... Cum rămîne cu interesul instituției care publicînd postul vacant, determină concursul și implicit mutarea celui care a cîștigat concursul?!

În ce fel își mai păstrează acest concurs caracterul stimulator?

Și mai recent se răpește încă o latură acestei forme: se limitează participarea în funcție de domiciliu. Cum s-ar zice dacă te-a făcut mama în București noroc să ai!

O altă noțiune care se cere reconsiderată

(restabilită) și repusă în drepturi este aceea de medic primar, prin care trebuie să se înțeleagă singura calitate care dă dreptul la practica pe propria răspundere a unei specialități! Și pentru a cîștiga acest drept nu vechimea neîntreruptă și examenul de atestare, ci valoarea dovedită prin concurs să fie măsura!

Cine nu înțelege să se gîndească dacă i-ar conveni să ajungă prin împrejurări de urgență pacient într-un serviciu chirurgical unde toți membrii unui colectiv sau însuși șeful ar fi proveniți prin atestare!

Și în perspectivă ce stimulent ar mai fi pentru dezvoltarea profesională dacă singura condiție de promovare ar fi vechimea și un examen fără emoții?

Eu, personal, văd în perspectivă necesitatea imperioasă — dacă vrem calitate — de a înțelege foarte bine etica și echitatea!

Așa să le înțelegem încit să nu dăunăm caracterului stimulator pe care trebuie să-l reprezinte o situație socială față de alta!

Dacă distingem atît de bine o căruță de 2 000 lei de o mașină de 70 000 de lei, precum și orice alte obiecte pe care le folosim sau consumăm pentru a trăi și care se situează într-o gamă atît de largă, la fel de bine putem deosebi o calificare ce se obține în 6 luni de una ce se obține în 20 de ani!

Așa că eu cred că este foarte echitabil și uman să măsurăm valoarea socială a muncii la fel de exact ca și (la fel ca toate valorile materiale) și să dăm celui care are puterea științei și puterea dreptului!

Și lista rămîne deschisă... putînd fi zilnic adăugată.

Eu îți doresc dragă scriitor și poet și arhitect al minții, mulți ani, sănătate și strălucire de diamant!

Cu sinceritate,

Dr. Vasile BUBULAC,
Oradea, Splaiul Crișanei 6, ap. 10

ȘI DACĂ...?

M-a vizitat la redacție un om necăjit care mi-a spus, în cîteva vorbe, de ce e necăjit. L-am ascultat și, desigur, am înțeles încă o dată cît de complicat e adevărul. Vreau să zic cît de complicat devine adevărul. Fiește, orice om vrea să fie nevinovat. Unii oameni susțin cîteodată că sînt nevinovați în contra oricărei evidențe. Dar mai ales cînd e vorba de «inovații care se pedepesc», eu mă alătur celor care cred că judecata trebuie să fie obiectivă și dreaptă, dreaptă de tot, și că a condamna pe un om pentru o faptă de care nu-i direct răspunzător, înseamnă a te face tu însuși vinovat. Și dacă Sîriopol Telemac are el dreptate?

Subsemnatul Sîriopol Telemac, domiciliat în orașul Galați, str. Partizanilor nr. 45, ap. 172, fiind într-o situație disperată mă adresez dv., cu încredere și speranță, pentru a vă relata o întîmplare cu grave implicații și consecințe de ordin — în primul rînd — moral.

În anul 1971 mi s-a încredințat conducerea lucrărilor de execuție a pasajului pietonal din Galați, funcționînd ca tehnician constructor în cadrul Trustului județean-Șantierul 1 Galați. Menționez că în aceeași perioadă răspundeam și de alte puncte de lucru. La data de 10 iulie 1972, din mai multe cauze (pe care le voi menționa mai jos), s-a produs surparea unui mal de pămînt din care cauză a murit un lucrător iar altul a fost rănit și apoi, salvat. Ancheta accidentului a fost efectuată de procurorul Tănăsescu de la procuratura municipiului Galați. Trebuie să adaug că, din cauza atitudinii sale răuvoitoare, am avut încă de la început un mic incident deoarece îl rugasem să adopte o atitudine — în discuții — mai civilizată. Probabil, acest lucru l-a deranjat și în consecință a încercat să escamoteze niște adevăruri evidente legate de producerea accidentului. S-a ordonat efectuarea unei expertize tehnice cu a cărei concluzie procurorul Tănăsescu nu a fost de acord — fiindcă a arătat multe din adevăratele cauze ale accidentului — ordonînd o altă expertiză efectuată de această dată de un cadru care nu avea specialitatea necesară. Probele administrate fiind contradictorii, ancheta a fost întreruptă pînă în luna martie 1972 cînd am fost trimis în judecată. Eram, după părerea tov. procuror, singurul vinovat de producerea accidentului. Pentru a ajunge aici au fost induse în eroare organele locale ai căror reprezentanți de seamă cunoșteau de fapt situația adevărată, fiind asigurată că nefiind vinovat nu mi se va întîmpla nimic. Și totuși, am fost trimis în judecată. Expertizele tehnice (încă trei) au relevat — exprimate sintetic — următoarele aspecte de care în nici un caz nu mă făceam vinovat:

— Conform normelor de tehnica securității muncii, proiectantul trebuia să întocmească un proiect special de sprijiniri (la concilierea proiectului ing. șef al șantierului, Șanta Emilian, a solicitat proiectantului executarea lucrării prin taluzare, dar cererea a fost respinsă).

— Surparea malului a constituit un fenomen

Anunțăm pe cititorii noștri că revista «Flacăra», redactorii și colaboratorii ei nu primesc scrisori anonime.

impredictibil datorită infiltrațiilor de apă, a numeroaselor conducte și accidente subterane care erau în spatele peretelui de pământ surpat.

— Nu au fost făcute în prealabil sondaje și studii geo, știindu-se că în acea zonă structura terenului era eterogenă.

— Măsurile de consolidare luate de subsemnatul — cele prevăzute în proiect — nu au putut rezista, nefiind eficiente.

— Fiind la cota prevăzută, am fost obligat să scot sprijinirile pentru a putea efectua turnarea betonului (distanța de la peretele de pământ și fundația de beton era doar de 70 cm).

— Pe parcursul executării lucrării am semnalat deficiențele de proiectare și organizare atât șefilor mei ierarhici cât și proiectantului.

— Nu cădea în sarcina mea să opresc continuarea lucrărilor, ci din contra termenul de predare a fost devansat cu două luni la cererea organelor de partid. Pasajul urma să fie pus în funcțiune în cinstea zilei de 23 August 1972.

— Lucrarea fiind urgentă era în fiecare zi urmărită îndeaproape de inginerii șantierului, de directorul trustului și chiar de tovarășul prim-secretar C. Dăscălescu.

— Martorii citați au declarat că în timpul controalelor efectuate nu au găsit nici o deficiență în organizarea punctului de lucru sau nerespectarea procesului tehnologic.

— La producerea accidentului au concurat și alți factori de care nu puteam fi făcut eu răspunzător.

— Ei bine, instanța de judecată — dintr-un motiv suspect de ciudat — nu a ținut seama de probele evidente care pleau în favoarea mea și, spre surprinderea generală, în baza sentinței penale nr. 2 970 din 6 oct. 1972 mă condamna după cum urmează; doi ani pentruucidere din culpă: un an pentru vătămare; zece luni pentru neglijență.

Este, cred, semnificativ faptul că procurorul a cerut instanței de judecată aplicarea art. 81 c.p. (pedeapsă cu suspendare), dat fiind reputația și conduita care mă caracterizau. Cererea nu a fost luată în seamă!

Firește, am fost obligat să declar recurs împotriva sentinței.

La ședința din 7 februarie a.c. s-a admis recursul, dar sentința primei instanțe a rămas valabilă, evident scăzându-se o parte din pedeapsă în baza decretului de grațiere nr. 521/72. Astfel, a rămas să execut o pedeapsă de un an și patru luni închisoare. Am omis să spun că la ședința de recurs, procurorul șef adjunct al procuraturii județene, tov. Bălan, a respins toate cererile de acuzare ale rechizitoriului și primei instanțe de judecată, cerind anularea sentinței ca nefondată!

Am 38 de ani și pînă acum am desfășurat o prodigioasă activitate profesională, obștească și politică.

Anul acesta, existau toate premisele să pot participa la examenul de admitere al facultății de ziaristică (am o îndelungată experiență, iar în prezent lucrez la două cărți cu profil sportiv). Se pare însă că datorită situației actuale precum și a faptului că arestarea este iminentă, deciderate mele vor fi definitiv compromise. Cine va mai acorda credit unui pușcăriaș? Știu că nu veți interpreta altfel spusurile mele; departe de mine gândul de a epata, de a face pe eroul neînțeles, dar simt că nu mai pot rezista!

În subsidiar vă mai aduc la cunoștință că am depus memoriu la Procuratura Generală (sub nr. de înregistrare 8317 din 10 febr.), la Ministerul de Justiție (nr. 12039 din 10 febr.) și primului secretar al județului, tov. C. Dăscălescu. La toate aștept răspuns, depinde unde mă vor găsi, acasă sau într-un loc pe care nu îndrăznesc să-l numesc...

Telemac SIRIOPOL

«INTERVENIM LOCULUI ÎN DREPT...»

Cu câtă durere și cu câtă umilință ne-a scris văduva Alexa Elionora și cu câtă simțire a schimbat ea ordinea obișnuită a cuvintelor,

încălcind — de dragul sincerității — reguli gramaticale și comunicându-ne adevărul dureros al singurătății sale. O femeie măreață, din cele ce trebuie să fi purtat destinul Vitoriei Lipan! Numai de-ar auzi și cei de care depinde direct această femeie!

Subsemnata Alexa C. Elionora de ani 57 născută și domiciliată în satul Dămideni, jud. Botoșani, cu respect vin a vă ruga să binevoiți de a interveni locului în drept.

Subsemnata sînt văduvă din anul 1971, defunctul meu soț și anume Alexa Const. pînă la decesul lui a fost angajat lucrînd în funcție de tractorist, defunctul meu soț a decedat de boală canceroasă și TBC, după decedarea lui am rămas cu o pensie de la stat; ca urmare la cele petrecute în anul 1972 nu mi-a mai respectat dreptul de lotul ajutat nu mi-a mai dat nimic, spunîndu-mi-se că nu mai am dreptul, asupra celor de mai sus aduc la cunoștință că subsemnata sînt mamă a șase copii pe care i-am crescut, în momentul de față am un copil care este militar, iar eu sînt o femeie bolnavă (suferîndă) iar soțul meu a decedat din cauza serviciului pe care l-a îndeplinit la stat și în timpul serviciului pe care îl îndeplinea și pînă la urmă nu mi se respectă dreptul la lot ajutat (complet) cum îl primeam; Asupra celor de mai sus pentru rezolvare am intervenit la județ, am intervenit la Uniunea Națională a Cooperativelor de Producție București, prin care am cerut de a mi se comunica dacă soțul meu decedat pensionar pe care a prestat ani de zile servicii la stat în urma decesului lui, eu mai am dreptul la lotul ajutat complet sau nu, cu toate cererile făcute precum și cu toată intervenția mea pînă în momentul de față nu am primit nici un fel de rezultat rog să binevoiți de a interveni locului în drept și a mi se comunica dacă soțul meu a decedat din cauza serviciului îndeplinit după cum am menționat în prezenta cerere eu ca urmasă mai am dreptul la lotul ajutat ca înainte de decesul soțului meu. Aceasta îmi este cererea pe care o trimit pentru rezolvarea celor de mai sus și o semnez propriu.

Elionora C. ALEXA

POFTIȚI PE SCHIURI DE APĂ INDEPENDENTE

Le puteți vedea și în fotografie și am impresia că, dacă vom pune umărul, le puteți vedea și în realitate: schiurile independente, o invenție a corespondentului Rădulescu Ion. Numai să nu dureze mult și asta, și să ne trezim că avem nevoie de valută ca să cumpărăm schiurile respective din străinătate.

Vă propun o noutate sportivă și de agrement. Schiuri pneumatice pe apă, invenție românească preluată de către Complexul de prelucrare a lemnului Reghin, str. Salcimilor nr. 3, jud. Mureș.

Varianta de vară a schiurilor de zăpadă, accesibilă, fără pericol, tinerilor ca și vîrstnicilor de ambe sexe, care știu înotul — cit și celor ce nu știu încă înotul, dar se asigură cu centură sau colac de salvare bine verificat.

Experimentate cu succes pe lacurile Capitalei, pe lacurile de la Mangalia și chiar pe mare, conduse independent de către schior, ca și remorcate de șalupe în viteză, oferă o delectare rară, atât sportivilor încercați, cât și amatorilor de jocuri pe apă, în tot timpul verii.

Înaintîri, întoarceri, sărituri în apă și urcări din apă pe schiuri, pot alcătui spectaculoase întreceri, concursuri, care se organizează pe litoral — pe lacul Siutghiol, Belona, în stațiunea turistică Neptun — ca și la orice bază sportivă care își va putea comanda, din timp, schiurile de experimentare proprie.

Se pot face și comenzi individuale, pentru schiuri pliante, de cite 2,35 m pentru copii, de 2,55 m pentru schiuri pînă la 70 kg greutate și de 2,85 pentru cei ce depășesc 70 kg.

Ion RĂDULESCU
str. Jules Michelet nr. 15
București

Să ne merităm numele!

O nouă serie a revistei «Flacăra» se deschide astăzi. Trînd prea mult în obișnuința unui nume, ajungem cîteodată să-i uităm semnificația. Auzim «Flacăra» și uităm ce înseamnă Flacăra. Respectînd toate ierarhiile pe care necesitatea le-a impus și le va impune în presa română de astăzi, trebuie să spun de la început că «Flacăra» va tinde la mai mult decît a fost, va încerca, mai mult decît a făcut-o pînă acum, să-și merite numele. De fapt, noi va trebui să fim cea mai fierbinte dintre revistele care apar azi în România. Acesta-i regimul «Flacărei» pentru că acesta-i regimul flăcării. De la ideea că fotografia se adresează privirii s-a trecut prea repede, în mințile unor cititori, la ideea că o revistă cu fotografii trebuie să fie o revistă pur contemplativă. Ca om care va răspunde de azi înainte de destinul revistei «Flacăra» — pe perioada mandatului meu de redactor-șef, perioadă ce nu poate fi stabilită, firește, de pe acum — înțeleg să fac totul, dar absolut totul, pentru ca «Flacăra» să-și merite numele și pentru ca paginile ei să fie identități veline ale focului interior și ale focului lumii în care trăim. Nimeni nu respectă pe contemplativi, nimeni nu ține seama de ei. A contempla, cînd e nevoie de intervenție, de acțiune, de faptă, e o lasitate. Firește, contemplația e preferabilă acțiunii rele, faptei detestabile, intervenției răufăcătoare. Nu contemplația în sine va fi obiectul polemicii noastre, săptămîină de săptămîină, ci acea contemplație care se substituie în mod fricos nevoii de acțiune pozitivă, capacității de interogație și obligație la răspuns, din sufletele noastre, din societatea noastră.

Autorului acestor rînduri nu-i e străină ideea că uneori contemplația e traductibilă în acțiune. A contempla, în loc să participe la o acțiune rea, înseamnă a acționa (pînă într-un punct) în favoarea binelui. Dar autorul acestor rînduri știe pe dinafară legile luptei, de sublim adevăr ale Partidului Comunist Român, în lumea de azi, pentru acțiune pozitivă, pentru faptă și nu poate rămîne străin de ele — la nivelul celuiile sale morale de scriitor-gazetar — nu poate abdica de la acțiune, cită și în putere și cită are nevoie societatea al cărei membru este. «Flacăra» va fi o revistă de luptă. O revistă de luptă și de acțiune, așa cum totdeauna cu o mare sau o mai mică intensitate au știut să tipărească fiii cei mai buni ai acestei națiuni. «Flacăra» dorește să se facă expresia militantismului celui mai acut, pentru ideile revoluționare ale timpului, pentru programul de propășire a României, înfățișat poporului de Partidul Comunist Român după al IX-lea Congres al său. «Flacăra» va fi o revistă de luptă, dar nu va fi o revistă țepănă. Vom fi militanți, dar nu vom îmbrăca în nici un caz cămașa sordidă a formalismului așa-zis militant. Știu foarte bine că azi nu se poate concepe nici un fel de acțiune umană în afara consecințelor ei. Ceea ce facem, facem cu un scop precis. E cazul să ne întrebăm: de ce tipărim «Flacăra»? E cazul să răspundem: tipărim «Flacăra» pentru a da cuvînt unei flăcări și pentru a milita, demn și corect, în favoarea ideilor de înnoire și progres ale societății noastre socialiste, ce constituie programul Partidului Comunist Român. Vom milita pentru nou, pentru progres. Sîm convins că pentru slujirea acestor idei nu e deloc suficient, ba e chiar rău să deschidem «Flacăra» unui ilustrativism stupid, să publicăm fotografii de agregate și instalații, în loc de a face cunoscute frîmintările din conștiința celor ce produc, mai mult și mai bine, cu aceste agregate și instalații. Da, semnul epocii se va putea vedea în revista noastră. Este obligația noastră de onoare și fericirea noastră de gazetari comunisti de a descoperi semnul sacru al epocii. Dar vreau să promit, încă de la începutul acestei noi serii, că prin «semn al epocii» nu vom înțelege reportajul plat, așa-zis industrial și așa-zis agricol, fotografia steapă, vorba vine industrială, vorba vine agricolă. Agregate și instalații au și alții în lume și, trebuie să recunoaștem, unele din ele sînt mai bune decît ale noastre. Nu că avem rafinării și cîmpuri cu grîu va încerca «Flacăra» să dovedească. Asta ar fi mult prea ușor! Și chiar e prea ușor. Vrem să dovedim ce rost au aceste lucruri și vrem să demonstrăm că tot ce se face în România se face pentru om, despre care nu în zadar partidul nostru a spus de atîtea ori că este producătorul și beneficiarul bunurilor materiale și spirituale. Ei da, însă aceasta nu trebuie să rămînă o frază sub care noi gazetarii să ascundem lenea noastră de gîndire și să fotografiem neînsiprat exterioare, nu conștiințele fierbinți, devotate, ale constructorilor socialismului din România decembrie opt. Sigur, drumul spre descoperirea sufletelor e mai greu și mai riscant. Instalațiile și agregatele conștiinței nu se lasă așa de ușor fotografiate. Spre suflete nu se merge nici cu vagon de dormit, nici cu alte mijloace de locomotie simplă, pentru accesul la conștiințe îi trebuie har, și curaj, și caracter. Realitatea este cum este! Și noi trebuie s-o vedem. Slujim cu toții aceleași mari idei. Dar asta nu ne scutește, ba dimpotrivă ne obligă să vedem și micile realități în care se zbate omul. Nu-i destul să fim buni la suflet și mișoi în general, nu-i destul să ne placă romanele în care eroii literari fac de toate. Trebuie să practicăm omenia. Trebuie să ne fie drag de fața omului chinuit din orașul nostru, nu numai de — și nu atât de! — fața expresiv îndurerată a unui erou literar. Gazetarii nu se ocupă cu transcrierea unor idei generale, ci cu cercetarea gradului de realitate a acelor idei, precum și cu cercetarea felului în care acele idei mari ajung realitate. Nu iubim ideea de iubire, ci iubim oameni vii, concreți, muritori, muncitori, veseli sau triști, uneori inexpressivi. Așa văd eu gazetăria și văd, în continuare, pe gazetari ducînd pînă în ultima consecință ideile sale, descoperirile sale. Urăsc imaginea fotografului care, de dragul autenticității, de dragul unei poze reușite, lasă pe un semen al său să fie zdrobit în înclătarea cu o fiară, în loc să-i sară în ajutor și să-i smulgă fiara din spate. Aceasta e gazetăria de intervenție. Aceasta, cred eu, trebuie să fie gazetăria comunistă. Nu un act cinic de fotografiere a realității, ci o luptă ce ia forme scrise, pentru binele colectivității, pentru binele omului. Trebuie știut, de la început, un adevăr simplu: critica este aerul în care trăiește gazetarul. Ne vom strădui să fim rațional-critici, cu privire la acele aspecte ce ne vor reține atenția, avînd mereu grija de a critica, din interiorul cauzei noastre, în scopul îmbunătățirii situațiilor incriminate. Cine nu știe să spună «nu!» nu știe să spună «da!». Vom fi o revistă a adevărului.

La sărbătoarea ziarului «România liberă», fusesem proaspăt numit redactor-șef al acestei reviste. În momentele pe care presa noastră le-a cuprins sub formula «tovarășul Ceaușescu s-a întreținut cu cei prezenți», secretarul general al partidului, după un drum printre gazetarii aflați la Consiliul de Stat, oprindu-se în fața mea, mi-a adresat o frază pe care consider necesar s-o fac publică: «Sper ca «Flacăra» să fie o adevărată flacăra». Sînt, în genere, un om norocos și iată că și de această dată, mai mult decît alți colegi ai mei, am avut privilegiul ca, la începutul muncii mele ca redactor-șef al acestei reviste, să primesc din partea secretarului general al partidului, a președintelui țării, un îndemn deschis și o sarcină concretă: «Flacăra» să fie o adevărată flacăra.

Așa va fi! Ne vom merita numele!

Adrian PĂUNESCU

DISCURS DESPRE CARTE*)

de Mircea MALIȚA

Cartea a intrat în anul ei internațional ca într-un proces. Concurată în școala de mijloacele audiovizuale, substituită în orele de seară de către micul ecran, alungată de mobilierul funcțional al noilor apartamente de bloc, contestată de filozofii care reabilitează imaginea și proclamă ieșirea din galaxia Gutenberg, cartea a invocat ca martori, în vederea reabilitării, oameni de cultură și chiar a organizații manifestării populare. Unii au apărut-o în așa fel încât i-au împovărat situația, încercând să reinvie un stil floral al culturii care a apus de un secol. Dar în favoarea ei au pledat statisticile. Actele internaționale ale cărții demonstrează o relativă prosperitate. Producția de carte crește în lume, cărțile bune circulă cu viteză foarte mare și se traduc repede. Prețurile s-au ieftinit, formatele s-au modernizat, estetica a câștigat, s-a demonstrat că educația omului nu se poate face fără carte, oricât de dezvoltată ar fi tehnica auxiliară, vizuală sau sonoră. Masele mari de oameni ce urmează a fi alfabetizați în omenire reclamă cărți și hirtie scrisă. Iată un bilanț favorabil. Cartea a putut să demonstreze că se modernizează mai repede decât alte instituții sociale și de cultură. Stilul a devenit mai concis și mai atrăgător în cazul tratatelor serioase. Capitolele celor mai autoritare cărți de știință încep cu un moto poetic. Cărțile cele mai ușoare țin să dea informație actuală, să instruiască în materie de idei și fapte științifice. Frontierele dintre genuri sînt din ce în ce mai șterse și mindria cea mai mare a autorilor este să nu poată fi clasificați într-un gen literar trecut în dicționar sau într-o disciplină constituită.

În momentul în care toată tehnica contemporană s-a coalizat împotriva ei, cartea și-a crescut intimitatea cu omul, strecurându-i-se în buzunar, oferindu-se pe parcursul zilei, deschizându-se în autobuz și în tramvai mai ușor decât revista sau ziarul. Ca martor a depus și o nouă ramură a științei, sociologia lecturii, care a invocat în favoarea cărții tabele statistice, rezultate de sondaje, colecție de opinii.

Mi se pare că în această dezbateră, frumoasă și folositoare pentru omenire, au rămas câteva puncte în suspensie. Unul din ele privește chiar faptul lecturii și de aceea șirul nesfârșit de întrebări. «Există o lectură rapidă?» se întreabă cititorii, într-un moment de mare accelerare a tuturor ritmurilor vieții. Nu se poate grăbi și viteza lecturii? A doua întrebare care se ridică din sală se referă la «rețeta posibilă, optimă și igienică» a unei lecturi în zilele noastre. Mai sînt valabile sfaturile lui Emile Faguet din «Arta de a citi»? A treia întrebare frecventă, venită din partea cititorilor tineri și adulți, este: «Cum trebuie organizată munca intelectuală în jurul cărții; dacă mai trebuie formată o bibliotecă și, dacă da, în ce fel?» Lectura rapidă nu și-a găsit drept de cetate, fiind combătută de puriști. Cu toate acestea, o consider pe deplin îndreptățită. Așa cum lectura normală a dat naștere lecturii rapide, din ea s-a mai desfășurat o componentă, și anume lectura lentă.

Consider că sînt trei feluri de a citi. Metoda lentă sau aprofundată constă în a parcurge o carte avînd alături hirtie, creion, dicționar și enciclopedie. Nici un cuvînt nu este lăsat fără clarificarea sensului. Tot ce este remarcabil se notează într-un caiet sau într-un fișier. Trimiterile bibliografice sînt considerate valoroase și devin sursă de referință viitoare. Propozițiile cheie sînt transcrise cuvînt de cuvînt. Ritmul unei astfel de lecturi ar putea să fie de cinci pagini la oră.

Al doilea fel de a citi o carte este cel normal. Nu avem în jur cărți de referință, în mod obișnuit nu ne oprim pentru a descrie termeni sau trimiteri, ridicăm din cînd în cînd ochii de pe carte pentru a putea medita câteva minute, lectura nu este incompatibilă cu muzica transmisă de un aparat de radio, colegii sau familia intră și ies din cameră fără să producă perturbări mari acestei lecturi senine și obișnuite. Ritmul: 25 de pagini pe oră.

A treia metodă este lectura rapidă, care își are multe rețete: parcurgerea paginii în diagonală, oprirea periodică la anumite pasaje și parcurgerea lor ceva mai atentă, străbaterea unei cărți într-o singură ședință rapidă și altele. Mi se pare esențială constatarea că lectura rapidă nu funcționează decât în domeniul cel mai familiar cititorului. Orice

lectură rapidă presupune că o carte de același fel, de același gen, înrudită, asemănătoare a fost parcursă atent^{*)}. Lectura rapidă presupune o comparație mintală rapidă cu un text cunoscut. Dar atunci de ce mai este necesară? Ea se impune din cauza volumului mare de publicații care ne confruntă. În lume apar anual peste 500 000 de titluri. În țara noastră — circa 7 000. Nici o ramură nu este apanajul unui singur autor. Zeci de nume sînt considerate autorități în subiectul cel mai limitat. Lectura rapidă înseamnă a da o raită prin vecini. Ritmul: 125 de pagini pe oră.

Ritmurile prevăzute spun, cu alte cuvinte, că o carte convențională de 200 de pagini se citește în manieră lentă în 40 de ore, în manieră normală în 8 ore și în maniera rapidă într-o oră și jumătate.

Dacă aș fi profesor responsabil cu biblioteca liceului și aș da consultații elevilor în privința organizării lecturii lor, aș recomanda unui tînr să citească pentru fiecare carte în maniera aprofundată, 5 cărți în maniera normală și 25 în maniera rapidă. Ce ar da această formulă pentru un lector obișnuit? O rețetă medie: pentru tinerii în perioada studiilor, începînd cu 14 ani, pentru adulții cu profesii intelectuale, fie că lucrează în domeniul tehnic, medical, economic, învățămînt sau altele, formula de mai sus ar putea să fie aplicată în felul următor: 5 cărți fundamentale în lectură lentă, 25 în lectură normală și 125 în lectură rapidă. Ca ore de lectură, acest program reprezintă de 3 ori cite 200 de ore pe an, cu alte cuvinte mai puțin de 2 ore pe zi. Nu este mult. Ceea ce cartea impune înainte de toate este disciplina lecturii care se formează, ca toate deprinderile, devreme. De fapt, fiecare cititor își formează ritmul și regimul propriu de lectură, așa cum își formează mersul. Formula de mai sus n-are pretenții de exclusivitate.

Absorbția culturii are efect cumulativ. Rezultatul este impresionant pentru intervalul a 10 ani: înseamnă că în ritmul recomandat ajungem să parcurgem, într-o formă sau alta, 1 550 titluri. Diferența de tratament de la o categorie de cărți la alta este justificată. Toate cărțile, spunea un gânditor, se împart în două clase: cărțile orei și cărțile eternității. Trei sferturi din cărțile literare își pierd actualitatea în cursul unui an, dispar de pe afix și se uită. Lectura trebuie precedată de o selecție riguroasă. Nu trebuie să consumăm aceași energie intelectuală în fața oricărui titlu. Diferența de tratament este corolar al principiului selecției, al orientării într-o imensă masă de informație care curge înspre noi fără stavile.

Am încercat să răspund la două din întrebările puse. A treia chestiune este relativ simplă și decurge din programul lecturii în epoca modernă. Păstrăm cu grijă cărțile din categoria întâi și căutăm să intrăm în posesia lor. Nu păstrăm neapărat cărțile din categoria a doua decât într-o anumită proporție. Nu trebuie să dăm atenție celor din categoria a treia. O bibliotecă trebuie constituită în jurul principiului de referință. Biblioteca personală pierde din importanță în raport cu bibliotecile publice sau de specialitate. În biblioteca omului modern sînt mai multe dosare de extrase decât cărți; pasaje interesante sau capitole întregi din cărțile de bază întîlnite pot fi xerografiate și păstrate în asemenea dosare sau cutii. Aproape obligatorii devin în fiecare nucleu bibliotecăresc dicționarul limbii române, un dicționar enciclopedic și alte cărți de referință cum ar fi o istorie a lumii, eventual în date, o istorie a României, un atlas, cărțile de căpătîi ale formației profesionale, cărți politice fundamentale, identificarea și cunoașterea unui autor în modul cel mai complet cu putință. Nu este nimic grav ca o bibliotecă personală să fie unilaterală. Actul gratuit al colecționării se stinge în favoarea utilului. În cartea sa «La révolution du livre», publicată de UNESCO, scrisă de Robert Escarpit, se scoate în relief tendința cărții contemporane de a fi funcțională, de a susține o activitate profesională și un orizont social.

Cartea de poezie a devenit și ea carte de referință. Poetul de căpătîi trebuie să stea undeva la îndemînă. Am fost bucuros să văd într-o grupă de tineri cum subiectul obișnuit al intrunirilor lor, audiențe de muzică ușoară, a cedat, în câteva rînduri, lecturilor de poeme. A devenit foarte la modă să se citească versuri pe melodia improvizată a unei chitare.

Cartea se acomodează la viața modernă, nedezlipindu-se de rolul său de companion credincios. Ea nu e asociată, ca a fost acuzată. Conține dialoguri, conversații, relații umane. Prin ea stăm de vorbă cu oamenii cinstiți din toate vremurile, cum zicea Descartes. Nu poate fi opusă experienței, căci este ea însăși experiență condensată. Nu acceptă să fie contrară vieții, cenușie în raport cu verdele auriu al acesteia, odată ce este secțiune pătrunzătoare a vieții. Ea poate să rezerve cel puțin atîtea surprize, cite ascunde mersul evenimentelor reale, satisfăcînd curiozitatea imensă și gustul ascuțit al nouității. Nici un elogiu nu este mai presus de meritele cărții, cu condiția ca ea să fie bună.

cronica instituțiilor

de Aurel Dragoș
MUNTEANU

să participăm cu toții

Trăim anii unei emulații politice, economice și sociale fără precedent. Aflat într-un moment crucial al existenței sale, definit cu luciditate și cu mare stringență de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Conferința Națională, poporul român este mobilizat cu toată energia, capacitatea și talentul său în realizarea obiectivelor economice care îl vor situa pe locul ce i se cuvine în civilizația contemporană. Știm cu toții că nu este ușor, avem de înfruntat dificultăți numeroase, am pornit de la o situație de înapoiere, uneori fără încredere în noi înșine. România socialistă este astăzi o țară cu performanțe economice, iar angajamentele cele mai îndrăznețe se întemeiază pe convingerea că putem realiza orice, că politica partidului comunist este cea justă și că singura cale de a realiza un progres real este de a urma litera hotărîrilor sale.

Problema guvernării în țara noastră a fost rezolvată pe calea unui legitimitism absolut. România este statul socialist al oamenilor muncii, poporul este cel care conduce. Pentru prima oară în istorie a fost conștientă unitatea deplină între guvernarea și guvernați. Nu există nici o deosebire, conducătorii partidului și statului sînt fiii poporului, ei sînt indestructibil legați de interesele sale, și nu reprezintă nimic în afara lui, așa cum spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu, adresîndu-se primilor secretari ai comitetelor județene de partid: «Este adevărat că partidul nostru asigură poporului o conducere conștientă. Dar fără popor, partidul nostru nu ar reprezenta nimic. Fără a înțelege dorințele poporului, năzuințele lui, fără a fi permanent exponenți ai poporului, nici un partid — deci nici partidul nostru — nu ar reprezenta nimic.

Vom fi puternici — și fiecare activist de partid și conducător al partidului va reprezenta ceva în societate — numai în măsura în care va înțelege năzuințele poporului, va fi strîns legat de popor, va lupta pentru realizarea dorințelor și năzuințelor poporului». Activitatea secretarului general al partidului este ea însăși oglinda vie a trăsăturilor poporului român, caracterizat printr-un cult al justiției sociale și al instituțiilor naționale, prin respectul legilor, punînd mai presus de orice independența și suveranitatea patriei, binele și unirea fiilor săi. A trecut la noi timpul guvernării prin hotărîri luate ad-hoc. România este o țară socialistă care și-a creat o legislație proprie, reflectînd stadiul de evoluție al relațiilor sociale.

Identitatea țelurilor între partid și popor, caracterul popular al legilor, emanație a voinței colective, consultarea directă a maselor și dialogul permanent dintre conducerea supremă și țară ne îndreptătesc să spunem că niciodată, de la voievozii și eroii din vechime, România nu a fost atît de drept guvernată. Este o realitate care aparține deja istoriei și constituie blazonul acestor ani. Dar oamenii trăiesc în instituții,

într-un sistem administrativ riguros, în raporturi cotidiene, cu realitatea lor, de la eliberarea certificatului de naștere al unui copil pînă la problemele legate de colaburarea unor mari uzine și a centralelor industriale. Un întreg sistem de foruri administrative bat ca niște inimi pe întreg cuprinsul țării, și de ritmicitatea lor depinde viața noastră, orice dereglare ne sufocă, întocmai cum se petrece cu un organism adevărat. Capul este limpede și bun, picioarele înfîpte în pămînt și brațele zdravene, plămîinii au amplasat și primesc aerul curat al dimineților românești. Rămîne să observăm cum circulă sîngele în corpul țării, cum funcționează mecanismele care reglează această circulație, inima și nervii săi.

Este semnificativă, în anii de după Congresul al IX-lea, o preocupare insistență a partidului și statului nostru de a crea cele instituții economice, sociale și strict administrative care să permită expansiunea trăsăturilor celor mai firești ale poporului și realizarea omului socialist din patria noastră, în ceea ce are mai armonios și mai minunat ca om, împlinindu-și datorită față de societate și răspunzînd apetitelor sale intime. Au fost înființate ansambluri mobile, destul de suptle și de riguroase, în același timp, pentru a permite viața cea mai firească a tuturor compartimentelor societății. De funcționarea lor ne propunem să ne ocupăm în colțul de pagină pus la dispoziție cu generozitate de «Flacăra». Animați de conștiința clară a responsabilității noastre comuniste, ne-am gîndit la îndemnul repetat al conducerii de partid cu privire la rolul opiniei publice și la funcția ei de regulator al vieții sociale, așa cum se manifestă în echipele de control obșteș și în alte forme de același fel. Cu atît mai mult, presa este chemată să-și spună cuvîntul, supunînd manifestările concrete și activitatea diferitelor instituții unei analize de principiu, confruntîndu-le cu spiritul ce ar trebui să le guverneze și cu legea care le statuează existența. Interesul nostru este propășirea țării, evoluția firească spre marile scopuri ale istoriei sale.

Așteptăm de prea multe ori să ne rezolve altcineva problemele. Ne bucură cînd secretarul general al partidului, conducerea de stat, exponenții noștri legitimi în organismele supreme iau măsuri, intervin în aspectele de zi cu zi ale vieții și hotărîsc soluții unanim acceptate. Uităm însă că treburile ar merge mai bine dacă fiecare cetățean ar acționa cu un ceas mai devreme, dacă în fiecare dintre noi ar exista resortul care să inițieze găsirea unor soluții mai bune. Organele administrative trebuie să înțeleagă că dialogul cu masele este în România un fenomen legitim, o trăsătură a orînduirii socialiste și că eludarea lui înseamnă o eroare de neiertat. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a spus odată, cu prilejul unei vizite în județul Cluj: primirea într-o zi a cinci sute de scrisori cu probleme nerezolvate înseamnă un vot de blam pentru instituțiile locale, acestea neexistînd în sine, ci fiind o emanație a poporului, pentru popor. Cine nu înțelege asta înseamnă că nu înțelege esența socialismului, lumea căreia ne-am dăruit și care este idealul nostru. Nu ezit să o afirm în for: în timpul vizitelor tovarășului Nicolae Ceaușescu există citeodată probleme mai importante pe care acest mare bărbat și conducător al țării trebuie să le discute cu poporul, există aspecte mai însemnate decât aprovizionarea cu cartofi, de competența unui organism al primăriei, iar cei ce îl obligă să facă munca unui șef cu aprovizionarea îi sabotează activitatea și îi consumă timpul prețios. Toți sînt responsabili față de popor și exemplul secretarului general este pildeitor pentru toată lumea. Să facem mai bine! Instituțiile românești să aibă o viață normală, să nu piardă nici o fărîmă de energie în bătălia istorică a progresului și bunăstării poporului. Iată semnul sub care pornim la drum, înscris în numele revistei, o Flacăra comunistă în care arde și semnatul acestor rînduri.

*) Din «Aurul cenușiu», vol. III, în curs de tipărire la Editura «Dacia», Cluj.

*) N. Iorga citea în librării cărți fără să le taie, aruncînd o privire prin paginile întredeschise.

eveniment

de Dorina RĂDULESCU

de ce?

Pentru copii cifrele concrete sînt cele pe care le pot cuprinde în obiectele din jur: 10 degete, 5 bile, 3 mingi; milionul este o cifră abstractă, o vorbă.

Dar uite că UNICEF numără, socotește, calculează după încetarea luptelor din Vietnam: douăzeci și unu de milioane de copii au fost mutilați în timpul războiului.

Cifra e de necrezut, eu spun că poate sînt numai zece milioane de copii vietnamezi rămași ologi pe viață în urma acestui măcel inutil.

Cîte cîrje? Cîte proteze-mîini și cîte proteze-picioare vor căpăta acești mici martiri? Acești nevinovați care au cunoscut aproape din fașă tristețea infirmului și care pînă acum n-au cunoscut, în schimb, gustul laptelui. Milioane! Nu abstracte, milioane de copii — pe care «oamenii mari» i-au mutilat — au primit pacea zimbindu-i și aplaudind-o.

Îmi vine să strig tare, atît de tare încît să acopăr cu strigătul meu toate motoarele civilizației de pe glob: dați-le înapoi picioarele și mîinile.

Nu puteți???

Atunci de ce ați mutilat atîtea trupuri și suflete?

De ce??

lumea în care trăim

de Cornel BOZBICI

un infern numit poluare...

HELP!

«Ajutor» — afiș împotriva poluării

de V. OLAC

În cadrul studiilor și proiectelor de sistematizare se va urmări protejarea mediului ambiant, a pămîntului, apelor, aerului, a pădurilor, a tuturor zonelor verzi, aceasta reprezentînd o problemă de stat de importanță deosebită — condiție vitală pentru om.

Ținînd seama că în condițiile dezvoltării industriale s-au amplificat foarte mult sursele de poluare a aerului, apei și solului, se impune să se ia toate măsurile pentru prevenirea și înlăturarea efectelor dăunătoare asupra mediului ambiant, asupra condițiilor de viață.

(Din Directivele Conferinței Naționale a Partidului Comunist Român cu privire la sistematizarea teritoriului, a orașelor și satelor, la dezvoltarea lor economico-socială)

Totdeauna atentatul la echilibrul mediului înconjurător a copleșit cu spaime omenirea și adeseori natura, această mamă a tot ceea ce se mișcă, respiră și crește, a avut momentele ei de nebulie ecologică pe care istoria le-a consemnat ca pe niște evenimente ce n-ar trebui uitate, dar pe care posteritatea le-a relegat totuși în închisorile de aur ale memoriei cronicilor. Cîndva, lăcustele călătoreau pe vînturi în migrațiile lor planetare, purtînd cu ele cîntecul amenințător al aripilor, tot atît de puternic ca al avioanelor supersonice de azi, nori vii ai morții care pirjoleau pămîntul, ca și napalmul, ducînd în burbile lor fertilitate și lășind în urmă foamea și consecințele ei. Cîțiți-l pe Miron Costin și veți afla că și străbunii au avut neliniștile și dezastrele lor

ecologice. Dar veneau mai pe urmă necesarele ploii, ca o înțeleaptă măsură a balanței, să steargă lacrimile foamei, să dea ierburilor și grîului tainică putere a germinăției și față verde pămîntului. Alte timpuri, altă lume!

În laboratoarele secolului trecut, dar mai ales în cele ale secolului în care trăim omul a creat tehnologii formidabile și a dobîndit puterea de a transforma natura; a devenit în același timp creație și creator al mediului său înconjurător. Dar, dacă generațiile precedente aveau puterea să răstoarne doar local echilibrul, azi folosirea abuzivă și nechibzuită a acestei puteri poate provoca, prin poluare, daune incalculabile. Semnele de avertizare se înmulțesc. Iată: se estimează că 3—10 milioane de tone de păcură infestază oceanul planetar anual; D.D.T.-ul, insecticid pentru combaterea dăunătorilor, se menține în sol timp de 12 ani și se poate depozita în organism ajungînd la o concentrație mortală; centralele care sînt alimentate cu materiale energetice fosile degajă anual în atmosferă 500 de milioane tone de bioxid de sulf, producînd un gen de poluare care nu apare de obicei în natură; continutul global de bioxid de carbon al atmosferei a crescut în ultimii ani cu 10 la sută, nivel care modifică permeabilitatea aerului față de radiația de căldură. Avînd în vedere sporirea și în continuare a cantității de bioxid de carbon, este de temut o creștere globală a temperaturii cu 1°C pînă în anul 2000, ceea ce ar avea drept consecință modificări esențiale de climă... etc., etc.

Parcă niciodată lumea n-a trăit sub imperiul unui asemenea val de pesimism. Sau poate își dă seama că totuși ceva nu este în regulă? «Străzile s-au transformat în camere de gazare, riurile în soluții otrăvitoare... proclamă un manifest. Soarele a devenit un bec de 40 de wați și curînd această planetă nu se va mai deosebi de alte planete. De un mediu înconjurător infestat nu se moare atît de rapid ca de bomba cu hidrogen, dar la fel de temeinic». Asemenea proclamații sînt evident exagerate și subminează încrederea în om și în știință.

Să se atenueze ritmurile dezvoltării? Acceptînd ideea, am impune omului o erezie, o soluție contrară firii și aspirațiilor sale. Defetismul acesta colorat și retoric, aproape literar, prin metaforele apocaliptice pe care le cultivă, ne propune renunțarea, și un timp care să bată mai încet ca pulsul inimii. Dar e posibil?... Omul e dator să continue descoperirile sale, să inventeze și să creeze; lui nu i se poate cere să renunțe la capodoperele gîndirii, la dezvoltarea tehnologică, ci doar să le subordoneze unor scopuri mai textuale, omenestii... Pentru că, prin ansamblul acelor lor, oamenii pot determina calitatea mediului înconjurător de azi și de mîine.

Oricît de amenințător ar fi sumarul păcatelor poluării, el nu e egal pentru toate continentele, după cum nu e egal pentru toate statele. Factori decisivi, de ordin istoric, plasează țări, regiuni sau orașe, mai aproape sau mai departe de iminențele poluării. Ne putem considera printre acele state care, în plină dezvoltare economică, odată cu progresul social și cu evoluția producției, a științei și tehnicii, acționează cu fermitate pentru prezervarea mediului înconjurător. Nu vom spune nici o clipă că orașele sau apele noastre nu sînt supuse unor presiuni poluante. Casele de la Copșa Mică sînt un exemplu dezolant. La fel Dimbovnicul în aval de combinatul chimic de la Pitești sau Ialomița în aval de Slobozia. Dar toate aceste rele nu pot constitui premisa unei încetări a ritmului de dezvoltare a industriei chimice, de exemplu. Nu vom insista asupra soluțiilor tehnice și nici asupra resurselor financiare. Nici asupra legilor și hotărîrilor din ultimii ani care protejează mediul înconjurător. Am vrea să amintim de o a patra constantă a acestei acțiuni: participarea. Prezervarea naturii este nu numai una dintre sarcinile statului și a instituțiilor sale specializate, dar — așa cum a subliniat Conferința Națională a partidului — și o sarcină a întregii colectivități și mai ales a fiecărui cetățean. Protejarea naturii e o datorie solemnă. Ea începe odată cu proiectarea unui obiectiv și continuă cu exploatarea lui rațională și curată. Ea este deci înainte de toate dragoste și răspundere pentru generațiile prezente și cele viitoare.

drumuri prin memorie

de Octavian PALER

fata morgana

În fond, sînt un anticălător. E un adevăr pe care l-am verificat de prea multe ori ca să-l mai pun la îndoială, deși pare anacronic într-o vreme căreia i se potrivește foarte bine muzica Orient Express-ului dintr-un poem al lui Valery Larbaud:

Prête-moi ton grand bruit, ta grande allure si douce,

Ton glissement nocturne à travers l'Europe illuminée...

Pentru mine, aproape orice călătorie e o boală a memoriei de care mă vindecă numai întoarcerea. În gările unde am sosit plutea, de obicei, fumul gării din care plecasem. N-am plăcerea curată și liberă a călătoriilor concrete, cum aud că o au alții. Busola mea interioară arată îndărătnică, în asemenea ocazii, locurile lăstate în urmă, intră în conflict cu itinerarul impus de împrejurări, minîndu-mi pe ascuns bucuria de a vedea lucruri noi. Călătoria efectivă nu mai reprezintă decît o întreprindere a condiției normale, o așteptare a revenirii în ceea ce îmi e familiar, și-l cred pe Camus, chiar dacă sună paradoxal afirmația lui, că adevăratul preț al unui voiaj este frica; frica de tot ce contrazică vechile obișnuințe și certitudini, imposibil de înlocuit cu altele. N-am suferit de explorator. Nici de aventurier. Un pas al meu e luminat de soare, altul de lună. Îndepărtarea de punctul de echilibru afectiv îmi dă o stare de alarmă și de angoasă așa cum pe măsură ce înaintez în vîrstă mă doare tot mai mult distanța ce mă separă de vechea mea umbră, *non sum qualis eram...* Mi-am transformat dragostea pentru locurile natale într-o religie personală și, totuși, și acolo, la poalele Făgărașilor, mă duc destul de rar; satul în care mai locuiesc sentimental nu mai există decît în memoria mea, cel real mă întîmpină cu bărbăți și arbori pe care nu-i mai știu, făcîndu-mă cîteodată să-mi simt maturitatea ca un fel de străinătate pentru copilăria rămasă acasă. Cu atît mai mult n-ar trebui să mă mir că nu am o fire de *globe-trotter*. Vorba aceluiași Camus, călătoria e mai degrabă o asceză, ea ne aduce în noi înșine.

Poate că totul înseamnă o teamă de gol, de friabil, de necunoscut, o Fata Morgana care aleargă într-un sens invers decît al meu, și de aceea din destinul lui Ulysse rețin numai Ithaca. De-abia după ce am consumat o călătorie o fac cu adevărat, rememorînd-o între pereții domiciliului meu bucureștean, devenită trecut, teritoriu nostalgic, liber de panica implicată în cea dintîi. Și rămîn astfel doar cu duplicatele retroactive ale drumurilor mele, cu umbra lor, prin care revin uneori să rătăcesc ca acum cînd mă reaşez la fereastra unui tren de noapte ce alerga prin Calabria, pe ruta Roma—Palermo.

Sicilia e polul sudic al Italiei, după cum Veneția reprezintă polul nordic. Atracția lor magnetică nu e nici pe departe egală. Turistii se aglomerează în vechea cetate a dogilor, ajunsă capitală a romanticilor de la Byron încoace, coboară apoi la Florența și Roma, în sfîrșit își acordă o aventură de soare meridional la Napoli și pe insula Capri, dar mai departe puțini se încumetă. Majoritatea acuză lipsa de confort, dezolarea peisajului, economia de timp. Se profesează chiar prejudecata sumară că, în afara decorurilor naturale pentru singurătățile filmelor neorealiste, Calabria n-are ce arăta, sancționată de prea multa ei lumină și de vacuitate, iar Sicilia rămîne un loc fericit de exil pentru cine mai poate crede în mituri în acest veac ros de scepticism și de obsesii pragmatice. Și astfel, mulți dintre cei ce spun că au văzut sau vor să vadă Italia se mulțumesc să cunoască Sicilia din *Ghepardul* lui Lampedusa, o Sicilie din care sîngele se scurge ineluctabil, cu oglinzi de cristal obosite și grădini bolnave îmbibînd aerul de mirosoși dulcege, sau să-și închipuie umbra mafiei, ascunsă de soare, vindictivă, prelinșă printre portocalii copilăroși... un univers bizar, exotic, din care drumurile știu doar să plece și niciodată să se întoarcă... Cît de ușor și autoritar se tranșează uneori azi cele mai complicate adevăruri, ignorîndu-le. Și totuși, cine îmi garantează că n-au dreptate cei ce preferă o Sicilie posibilă, construită subiectiv? De fapt, cunosc mai bine luna poeziei sau astronautii?

Legende din vechile povestiri italienești despre Fata Morgana își au originea în sudul Calabriei. Se pare că fantoma deșerturilor e fiica unui straniu miraj atmosferic produs aici la răsăritul soarelui cînd, datorită unui fenomen de refracție în care marea joacă rol de oglindă, se proiectează în aer, spre Messina, imagini fantastice de pe coastă. Ca și cum duhul speranțelor și nebuniilor sudului ar ieși matinal în calea trenurilor pline de emigranți ce se îndreaptă către localitățile salubre din nord. Apoi păsările ce tresar din somn și din timp spulberă minciuna optică.

Dacă aș fi trecut dimineața spre Sicilia, puteam nădăjdui să mi se arate și mie o Fata Morgana, albă de praf, nălucită din ploii moarte și din enigme arheologice... O Fata Morgana e însă în principiu cu neputință de ajuns. Ea nu semnifică silueta unui ideal. E doar iluzia prin care singurătatea încearcă să-și învingă frica de vid. A o ajunge echivalează cu a o ucide prin decepție după cum blazarea ce batjocorește efortul de a o urmări o ucide prin scepticism. Renunțarea la această minciună nu înseamnă opțiune pentru adevăr, ci pentru o dezamăgire definitivă, pustitoare, incapabilă să se depășească pe sine și să mai privească un orizont fie și ca să creadă într-o altă himeră.

Nu-mi refuz gîndul că între Scylla și Charibda am urmărit, poate, mai vechi umbre interioare. Sau totuși o Fata Morgana?

Îmi place să cred că la sfârșitul cincinalului, practic după patru ani și jumătate de la stabilirea sarcinilor sale, vom sublinia nu numai abnegația de care am dat dovadă cu toții, eroismul cotidian al unei întregi națiuni, ci și un alt adevăr: oamenii acestui pământ au reușit să comprime timpul. Pentru că altfel nu se pot explica succesele noastre de zi cu zi, activitatea rodnică de care dăm dovadă.

Să nu uităm un amănunt esențial: la Conferința Națională a partidului, secretarul general al partidului nostru a precizat cu claritate: îndeplinirea înaintea de termen a cincinalului trebuie îndeplinită nu prin intensificarea eforturilor, prin «încărcarea» oamenilor, ci prin valorificarea întregului potențial material și uman de care dispunem. Asta înseamnă, într-o traducere simplă, o producție sporită la toate nivelurile de activitate, într-un timp redus, cu sprijinul ideilor creatoare ale celor implicați direct în procesul de producție.

Nimic mai firesc, vrem să ne dovedim (și poate nu numai nouă) că dacă nu sîntem deasupra timpului nostru, sîntem, în mod sigur, contemporani... cu vremea pe care o trăim și pornind tocmai de la această premisă încercăm (și vom reuși) să învingem timpul. Cu mult înaintea noastră, cineva se obișnuise cu ideea că sîntem la «porțile Orientului», și deci timpul ne-ar fi indiferent. Nimic mai greșit. Fals nu pentru că nu vrem să acceptăm această premisă, ci fiindcă istoria noastră a dovedit contrariul. Să privim numai o clipă înapoi. În nici 3 decenii un popor și-a schimbat destinul, devenind egalul său, comprimînd timpul și construind sub toate formele (verbul definindu-ne mai mult decît sensul său restrîns, devenind simbolul continuei noastre înălțări) ceea ce nu era posibil în alte vremuri, decît de-a lungul sutelor de ani. Nu e nevoie să dăm exemple; cititorului îi sînt la fel de familiare schimbările ca și nouă. Se cade să subliniem că aceste esențiale transformări au fost posibile numai prin ideile proprii care și-au găsit cale liberă.

...Profesia noastră intră prin însuși sensul ei într-o continuă relație cu oamenii, cu făuritorii istoriei, ai istoriei de azi și de mâine. Putem afirma în cunoștință de cauză că nu există domenii de activitate în care oamenii să nu încerce, și nu fără succes, să se depășească, să-și dovedească rostul și locul într-o istorie care, în mod fatal, se grăbește.

Așadar, căutării dorinței de afirmare a spiritualității românești, hotărîrii oamenilor de a-și achita cu dărnicie sarcinile — în fapt coordonatele majore ale actualului plan cincinal — închinăm aceste rînduri. Ne facem o nobilă datorie din a sublinia tot ceea ce înfăptuiesc făuritorii acestei țări, în lupta lor cu timpul, în vederea împlinirii cincinalului în 4 ani și jumătate. Consemnăm, iată, pentru început, punerea la punct a unui procedeu și a instalației pentru regenerarea uleiurilor uzate la locul de colectare semnalată de cotidianul «România liberă». Autorul, ing. Adalbert Stoica, vine parcă exact în sprijinul ideii noastre: ne convinge prin fapte că timpul nu e învingător în lupta cu noi. Dovadă, ultimul său procedeu brevetat la doi ani de la pensionarea inginerului.

Să lăsăm deci realitatea să vorbească: țara noastră, țară cu o industrie modernă, este în mod firesc mare consumatoare de uleiuri. O imensă cantitate, o dată folosită, este aruncată. Cea colectată ar trebui să fie sortată și trimisă astfel rafinării de regenerare de la Rm. Sărat. Practic, nu se întîmplă tocmai așa. Dar cauze obiective și mai ales subiective — neglijența, graba, lipsa recipientelor — fac ca uleiurile, o dată folosite, să fie amestecate, și cînd ajung la destinație sînt supuse unei tratări, ca și cînd n-ar fi fost niciodată uleiuri, ca și cînd acum ar fi scoase din adîncurile pămîntului!

Aproximativ 20 de ani din activitatea inginerului Adalbert Stoica au fost îndreptați în direcția regenerării uleiurilor la locul de muncă. Succesele n-au întîrziat să se arate. După cum ne spune inginerul Stoica, primele brevete au fost obținute cu 10 ani în urmă. Cu timpul însă, inginerul nemulțumit de rezultatele sale și-a confruntat cercetările cu tot ceea ce știința și tehnica mondială puseseră la dispoziție.

în matematica muncii și aspirației 5 = 4,6

CONTEMPORANI CU NEVOILE ȚĂRII

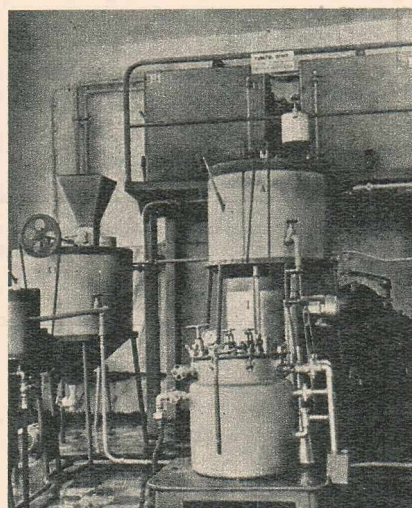
«Înfăptuirea acestui program cere, fără îndoială, eforturi serioase, dar măsurile pe care le preconizăm nu se pot îndeplini și nu dorim să fie îndeplinite prin eforturi fizice, ci prin stimularea gândirii, a spiritului novator, prin dezvoltarea mișcării de inovații și a cercetării științifice, prin lupta hotărîită împotriva a tot ce este vechi și perimat, pentru triumful noului în toate domeniile de activitate».

NICOLAE CEAUȘESCU

Performanța cea mai grăitoare a fost obținută de curînd și s-a concretizat în modernă instalație de care am amintit. Calitățile ei sînt de necontestat: prețul de cost al uleiurilor astfel obținute este cu 80% mai redus. Inutil să mai subliniem acum importanțele economiei realizate pe această cale. În plus, față de tipurile mai vechi, noua instalație se recomandă printr-o completă mecanizare și prin posibilitatea de a regenera uleiurile cu orice grad de uzură. (O cifră vorbește de la sine: peste 200 de tipuri de uleiuri pot fi recondiționate.)

Pentru o întreprindere care consumă zeci de tone de litri de ulei, folosirea acestui procedeu înseamnă economii în valoare de milioane de lei, milioane de lei care, de ce să nu spunem lucrurilor pe nume, pînă acum luau drumul canalului de scurgere.

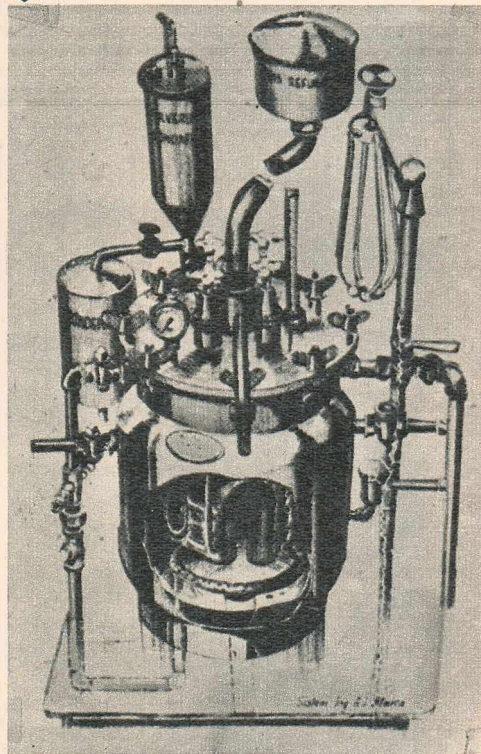
Procesul de recuperare poate fi supravegheat de un singur muncitor calificat, ajutat de un altul fără o pregătire prealabilă. Spațiul restrîns pe care îl ocupă oferă condiții ca instalația să poată fi folosită în imediata apropiere a bazelor, exact lângă locurile de eliminare a uleiului. Avem de-a face, și prin acești 12 metri pătrați necesari pentru funcționarea acestui microutilaj, tot cu o performanță. Ingerul Stoica ne vorbea

Instalația mecanizată pentru recondiționarea sau regenerarea uleiurilor, realizată pe baza invenției inginerului A. Stoica, asigură importante economii. Uleiul obținut cu ajutorul ei este cu 80 la sută mai ieftin decît uleiul proaspăt.

uleiurile capătă, în urma regenerării, calitățile inițiale, putînd fi folosite în aceleași condiții ca și uleiurile proaspete. În acest sens, cuvîntul beneficiarilor direcți poate fi

Într-o singură lună, o întreprindere poate regenera, cu ajutorul noii instalații, un vagon de ulei!

cel mai bun argument. Din întreaga țară au sosit aprecieri, din cele mai elogiatoase, referitoare la calitatea uleiurilor recondiționate.

O elocventă dovadă, după cum se vede, a inteligenței românești, a gândirii eficiente, legate de necesitățile producției.

Un fapt, unul singur din noianul cu care sîntem contemporani și prin care muncitorii, inginerii, specialiștii din țară încearcă să depășească timpul: să sprijine prin munca lor îndeplinirea înaintea de termen a cincinalului. Semn că sîntem, dacă nu deasupra timpului, cel puțin contemporanii lui. Contemporani cu aspirația noastră, cu nevoile țării.

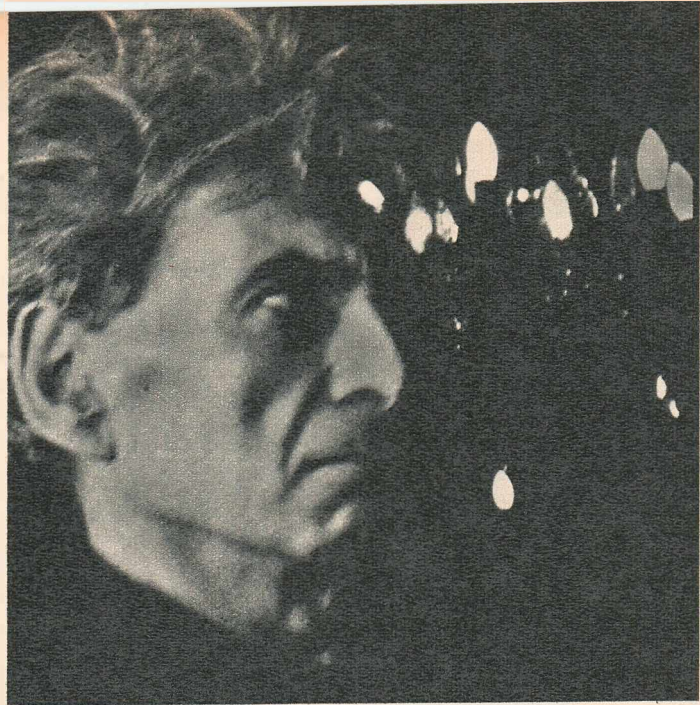
deja despre avantajele pe care le prezintă volumul redus al instalației prin putința de a fi utilizată de unicitățile situate la înălțime sau pe drumuri greu accesibile.

Să ne oprim o clipă. Fiecare întreprindere consumatoare de ulei își poate procura o asemenea instalație care asigură regenerarea unui vagon de ulei într-o singură lună prin ocuparea a numai doi oameni. Drept care au fost primite deja comenzi masive, atît din țară cît și de peste hotare. În sfîrșit, un ultim amănunt pe care ni-l precizează inginerul Adalbert Stoica: în caz de defecțiune, filtrele pot fi schimbate individual, fără să fie nevoie de încetarea producției, avantaj pe care nu-l prezintă nici cel puțin rafinării de la Rm. Sărat. La ora actuală, invenția este în curs de brevetare în 25 de țări de pe toate continentele lumii, ceea ce ne poate crea o imagine asupra competitivității ei.

E lesne de închipuit cît de mari avantaje oferă aceste instalații care, odată intrate în funcțiune, vor crea întreprinderilor posibilitatea de a-și recupera la fața locului uleiurile în cantitățile trebuincioase și la un preț cît mai redus.

Despre calitatea instalației vorbesc, de asemenea, rezultatele obținute în practica la care a fost supus pînă acum procedeu:

Petre ANGHEL

istoria în ciorne

O «istorie în ciorne» nu poate fi altceva decât — totuși! — o istorie în ciorne. Sau trunchiată, sau segmentată, sau schematizată. Și totuși...

O mare civilizație, realizată prin energia și munca unui întreg popor, poate fi înțeleasă și pe fragmente. E suficient, în atare circumstanțe, să desprinzi din întreg numai un element, iar cu el să evoci și să sugerezi ansamblul. O coapsă de marmură atinsă de dalta lui Fidias își desemnează întreaga nu numai statuia, ci și Elada. E, cum spuneam, apanajul civilizațiilor autentice, armonioase în structura lor, care își păstrează intactă puterea de sugestie impunând pină și fragmentul ca marcă și ca simbol.

Și totuși — ciorne... Ciorne de probleme, ciorne de fapte, ciorne — să fim iertați — de personaje... (Nu toți dintre cei pe care-i vom aborda în cadrul suitei noastre de interviuri aparțin sau vor aparține istoriei și, oricum, nu noi sintem cei în măsură să dăm certificate pentru eternitate).

O singură ambiție: să definim săptăminal, în acest spațiu dedicat interviului, o problemă la ordinea zilei, fixată la o unitate de timp: ziua și ceasul când ne citiți.

ULTIMUL INTERVIU CU

GEORGE CALINESCU

de Ilie PURCARU

Martie, început de primăvară, acum zece ani. (Acum opt ani în martie, a murit...) Împreună cu un tânăr prieten, prozator și poet, bat la poarta profesorului. «De ce n-ai venit pină acum?» Ne anunțasem de o săptămână, dar ezitaserăm să ne apropiem.

Discuție lungă, de câteva ore, în camera de lucru de la mansardă, mobilată sumar, neutru (un birou în mar-chetărie, un raft de cărți cu cotoare vechi, cu culorile stinse, un divan, o berjeră, două scaune), fără nimic de prisos în golul adânc al pereților, golul prin care profesorul, vorbind, se poate plimba, și în care timbrul special al vocii lui își găsește acustica. Dar pașii par astăzi greoi, vocea șovăie. E poate ora de vină, am venit prea devreme, fața lui G. Călinescu acuză încă trăsăturile nopții, trăsăturile pe care noaptea le-a imprimat pe carnea bătrână și obosită. Avea să fie ultimul interviu pe care-l va da. «A vorbi eu despre mine e greu... Dar umoarea neagră a oboselii dispare repede.

— De fapt, ce voiați să mă întrebați?

Întrebările noastre sînt stîngace, caduce, confuze, țin de epocă, de palpitul clipei, le simțim cum cad în gol, perisabilitatea lor jurnalistică le va face chiar miine de neînțeles. Profesorul le ascultă privind drept înaintea lui, pufnind pe nări și încruntîndu-se, dar răspunsurile nu le evită, nu ne evită. Clare, decise, ele vin totuși după mai multe clipe de pauză, ca și cum gîndul, încă împiclit de oboselile și visele nopții, își defrișează un drum prin propria sa vegetație — dar cit de luminoasă e aceasta! («Sînt tînăr sau bătrîn? — se va întreba într-una din tabletele sale. Iată o întrebare care m-a tulburat cînd mi-a fost pusă întîia oară. Nu am socotit niciodată că mă îndepărtez de cea mai tînără generație, am mers împreună cu ea. Cînd un copac se ridică în sus și dă frunze în fiecare an își inchipuie că e de aceeași vîrstă cu păsările care se adună în crengile sale».)

La 19 iunie anul acesta, G. Călinescu ar fi avut 74 de ani.

Întrebările noastre au și pierit. Răspunsurile țin de eternitate. Răspunsurile lui G. Călinescu nu pot ține decît de eternitate. Reproduc deci numai din ele.

DESPRE DUMNEAVOASTRĂ, DOMNULE PROFESOR

— A vorbi eu despre mine este greu. Un scriitor nu ia cunoștință despre sine decît prin reacția contemporanilor și a posterității, precum n-am ști cum arătăm la față dacă nu ne-am privi în oglindă. Și încă imaginea cu oglinda este insuficientă, pentru că judecata asupra figurii noastre o dăm tot noi. Iar noi sintem foarte parțiali cu noi înșine.

Se intrerupe, își suspendă parcă gîndul. Așteptăm.

(«Două sentimente aparent contrare — notează în acel jurnal al său care se va chema «Cronica optimistului» — și pot să zic dialectice, stăpînesc viața mea intimă și, cred, a fiecăruia. Aș dori ca în spațiul meu fizic să nu se schimbe

nimic, orice deplasare, orice semn de decrepitudine pîrindu-mi dureros... Gîndesc viața ca un interior de piramidă hermetic sigilat și chipurile scumpe din jurul meu împietrite ca simulacrele de pe sarcofage. Uneori însă mă agită sentimentul contrar al schimbării. Chipul meu nou, acuzînd vîrstă, mi se pare interesant și cer, ca să zic așa, de la ani o brăzdare și mai caracteristică. Privind vechile mele portrete nu le regret, gîsindu-le chiar inexpresive. Ploile, furtunile, vînturile lasă pe stînci profiluri enigmatice».)

Reacționez fără să vreau:

— N-ar fi mai bine să nu ne uităm în oglindă?

— Unii scriitori, stîrnind la contemporani reacții violente și contradictorii, trebuie să stea mult timp în fața oglinzii, pînă ce aburul se usucă și privirea apare mai clară. Afară de asta, el, scriitorul, nu-și va vedea niciodată chipul său în viitorul care-l depășește presupunînd că nu se va destrăma ca un nor. Așadar, a vorbi despre felul cum am ajuns la «izbînzile grele ale maturității», cum spuneți dv., este, pentru o conștiință adîncă, o problemă gravă. «Izbînzile înseși, dacă le luăm cu sensul de «succese», pot fi înșelătoare. Ar trebui deci esteticeste să definim ce înseamnă în artă «izbîndă», ceea ce ne-ar duce prea departe.

(O destăinuire, notată în același jurnal: «Dacă sînt unii care își inchipuie că scriu pentru glorie, îi voi dezamăgi. Aș vrea numai să fiu iubit»...)

— Nu am nici o idee, nici infatuat bună, nici demoralizant rea despre mine, ci doar o prezumție autorizată de contemporani că pot lua parte la competiția artistică. Înțeleg prea bine că întrebarea dv., prin care mă invitați la auto-definire, a fost pusă spre a se obține, în vederea tinerilor, o mărturisire utilă asupra traiectoriei de la dibuiri la ceea ce, fiind vorba de alții, s-ar numi opere de măiestrie. Calitatea principală a artistului socotesc a fi ingenuitatea, capacitatea de a rămîne mereu uimit de univers și a-l redescoperi mereu alt fel. Măiestria constă în a nu distruge sau stînjiți această ingenuitate, într-o foarte studiată simplitate.

JOCUL

(Dintr-o altă destăinuire făcută cu alt prietor:

«... Îmi plac oamenii care știu să se

joace, eu însumi pun o răbdare și o freneză extraordinară, ce miră pe cei din jurul meu, în jocuri. Le pregătesc, le repet, le umplu de semnificație, atrag pe toți în hora mea exuberantă. Aptitudinea jocului destăinuie la om copilăria lui funciară, ingenuitatea care-l pune în măsură să se ferească de blazare și să-și întărească forțele pentru luptele și construcțiile de mîine. Broasca țestoasă nu se joacă niciodată, de aceea pare, probabil, mai mult decît este, bătrîn».)

Se joacă. Nu mai vrea să discutăm și, răsturnîndu-se pe divan, se culcă pe spate, privindu-ne printre gene care se umplu de ris.

— Ascultați!

Întinde mîna, culege din raftul de-a lături o carte și, tot culcat, ne citește:

— «Aceasta-i tristețea cea mare a spicelor, că nu sînt tăiate de lună»...

Citește din Blaga. Discutăm despre Blaga.

— Gînditorul abstract a incalcat atitudini riscate. Poetul este însă mare, nota lui fundamentală fiind un acut simț al materiei în vibrația ei cosmică. Ascultați: «De cite ori prin vîi un trîznet mai lovea/ neștiutor de bezne crinul alb pocnea». Sau această extraordinară senzație de voluptate în prezența semînelor germinatoare: «Copil, îmi plăcea, despoiat de veșminte, să intru-n picioare în cada de grîu/ cufundat pîn-la gură în boabe de aur./ Pe umeri simțeam o povară de riu».

Declamă cu vocea cea a lui, numai a lui, care te smulge de oriunde-ai fi și te conduce cu de-a sila în labirinturi imprevizibile și feroce de efecte și de nuanțe, regizor și spectator al propriilor inscenări, pe care le aplaudă discret cu pleoapele. Se joacă. E totuși, pentru «joc», un inadapabil, «le plus mauvais des sujets», de fapt nu s-a jucat niciodată cu-adevărat, jocul înseamnă abandon (...«Aproape dezbrăcată/ Te-torci și te întinzi./ De tine încîntată/ Zîmbești între oglinzi»), dar el a rămas un solemn. «Teatralitatea, patetismul se însoțesc citeodată, gesturile mele sînt departe de a fi teatru și poză: ele sînt exact corelate fizice ale sufletului meu avîntat și solemn». El este unul dintre cei cinci sau șase bărbați, ca He-liade, ca Hasdeu, ca Iorga, ca Părvan, ca Mircea Eliade, care au revoluționat o cultură, înhîmîndu-se la carul unor teribile proiecte totalitare și împîcînd, pentru prima oară la noi, ca în monu-

mentala «Istorie a literaturii», ambiția exhaustivă cu posibilitatea realizării. Între astfel de monumente-gigant, care cuprind în umbra lor o epocă, jocul s-a strîns. Sau s-a schimbat. «Jocul, de parte de a fi o distracție, e o concentrație a sufletului, un moment de zvicnire a forțelor.

Cînd spune: «Mă joo, G. Călinescu ne dă o lecție de călinescianism.

EMOȚII ȘI COMOȚII

Să discutăm despre «contemporan» în literatură. Să discutăm despre «actual».

Se pare că am nimerit. Orice discuție pe teme ale prezentului, indiferent de termeni, îl prinde:

— Sînt om al prezentului! — ne spune, și face cu brațele gestul unui arcaș care întinde coarda ca să țîșnească săgeata. Din nou un «joo» serios de-a cuvintele, din nou o lecție de călinescianism:

— Între «contemporan» și «actual» este de făcut o distincție calitativă. «Contemporan» este ceea ce trăim sub ochii noștri în acest minut, «actual» ceea ce, pornind din contemporan, rămîne multă vreme în actualitate. În literatură (fie poezie, fie proză) ne interesează actualul din contemporan, adică umanul, universalul, fără ca prin asta să fie nevoie de a șterge urmele contemporanului. A îndemna pe poet și romancier să descrie mereu și amănunțit evenimentul zilei este a pune în primejdie creația socială însăși. Cînd poetul, de pildă, se limitează la o tablă de materii jurnalistică, este imposibil să nu cadă într-o anume ariditate fără veritabilă «actualitate» sau într-o prețiozitate și o delirantă fantezie cu care încearcă să vindece inaderența artistică la temă. Ceea ce ne interesează pe noi este ca poetul să ne entuziasmeze, să iubească, să aibă sănătoase tristeți, să vibreze, în fine, cu toată gama sentimentelor, ca om nou în fața unei lumi noi. Nu-l sfîtuiesc să ștergă, deliberat, urmele contemporanului și ocazionalului. Trăim evenimente care stîrnesc comoții și emoții. Fără «contemporan» nu există «actual». A nu face din accidental un program, a nu te academiza în ocazional, aceasta e regula artistică. Ingenuitatea scoate singură esența prezentului.

ȘUN SE ODIHNEȘTE

Acum nu se mai joacă, acum e obosit. Cînd se întinde din nou pe divan, pe față i-au reapărut trăsăturile nopții. Dar nu se predă. A scos din raft un caiet de versuri — poeziile lui, scrise cu mîna lui, un caiet de «lirică tînuie», pe care ni-l va dăruia la sfîrșit. Ne citește.

«Șun se odihnește de treburile împărătești cîntînd»...

„Trăim vremuri mari, să ne silim a fi pe măsura lor.“

George CĂLINESCU

Imaginația omului nu cunoaște hotare. Până nu demult plimbarea pe Lună părea un vis, și dacă el s-a împlinit aceasta a fost posibil doar pe temeiul unor minuțioase calcule matematice. Pe baza unor calcule întrucâtva similare se încearcă în prezent a se reproduce «geneza» omului. De mulți ani această problemă îl preocupă și pe profesorul dr. Edwards din Manchester. În prezent, savantul britanic urmărește dezvoltarea vieții într-o eprubetă, pentru ca apoi întregul proces să fie transpus... într-un pintece de femeie, unde să-și continue cursul natural.

Motivul? A feri omenirea de pericolul maladiilor ereditare, care se înmulțesc într-un ritm îngrijorător și amenință să facă ravagii în rîndul populației globului, în viitoarele decenii.

Nou-născutul va vedea — probabil — lumina zilei într-o maternitate din Manchester. Mama lui nu va fi... mama lui. Totul pare desprins dintr-un roman științifico-fantastic, dar de fapt este vorba de un interesant experiment științific — ale cărui date esențiale le împrumutăm dintr-un amplu articol apărut recent în cunoscuta revistă franceză «Science et Vie» sub semnătura lui Alexandre Dorozynski — și care suscită de pe acum aprinse controverse.

Inițiatorul experimentului a numit viitorul «copil» INVIT (desigur, copilul va avea și un alt nume, mai... obișnuit), de la expresia latină «in vitro», utilizată pentru reacții biologice în condiții artificiale — spre deosebire de experimentele pe organismul viu, «in vivo».

NEOBIȘNUTA MISIUNE A DOCTORULUI STEPTOE

...Așadar, nou-născutul, deși «experimental», nu va vedea lumina zilei într-o complicată aparatură scăldată în soluții nutritive artificiale înlocuitoare ale lichidului amniotic matern, ci se va naște — ca orice om normal — într-o frumoasă maternitate din Manchester. Nașterea va fi asistată de un binecunoscut obstetrician-ginecolog, dr. Patrick Steptoe.

INVIT va avea mai mulți părinți. Numele mamei adevărate, «genetice», nu se cunoaște; ea va fi o infirmieră, o doctoriță sau orice altă femeie, chiar sterilă. De la aceasta se vor colecta ovulele respective, în condiții speciale, și apoi vor fi introduse și ținute într-un mediu artificial nutritiv «in eprubetă», unde se vor dezvolta.

Tatăl va fi, la fel, un anonim; el va «livra» sperma care va fecunda ovulul, firește tot «in eprubetă», sub control științific. Se va preleva material probabil de la mai mulți bărbați, așa că nu se va ști niciodată numele tatălui adevărat: poate el va fi chiar soțul donatoarei de ovule...

Ovulul fecundat, «oulu», va fi apoi implantat în mucoasa uterină a unei femei, care va hrăni și purta fetusul pînă la naștere.

Dacă părinții adevărați ai lui INVIT își păstrează anonimatul, cei spirituali sînt binecunoscuți: mai sus-mentionatul profesor Edwards, care a predat la Universitatea din Cambridge și care de peste zece ani se ocupă cu teoria acestor experiențe, și soția sa, geneticiana Ruth Fowler. În paranteză fie spus, cei doi soți au de pe acum cinci copii normali... «in vivo».

Profesorul de la Cambridge a studiat problema fecundației și evoluția oului «in vitro» și «in vivo» și a trecut la ultima etapă, pe care a denumit-o «inginerie genetică».

PENTRU CE ESTE NEVOIE DE «INGINERIE GENETICĂ»

Să analizăm trei mari probleme generate de conceperea în eprubetă și de «ingineria genetică» de care, după cum vom vedea, cea dintîi este legată.

I) Este necesară oare «ingineria genetică»? Se pare că da. Înmulțirea considerabilă a maladiilor genetice umane a devenit deosebit de îngrijorătoare.

Dacă un singur bărbat (sau femeie) cu tare genetice are doar doi copii, în timp de 400 ani el va avea circa 16 000 urmași cu defecte genetice.

II) Este «morală» această experiență? Răspunsul nu poate fi decît relativ. Orice acțiune pentru întreținerea vieții și a sănătății omului apare, a priori, morală.

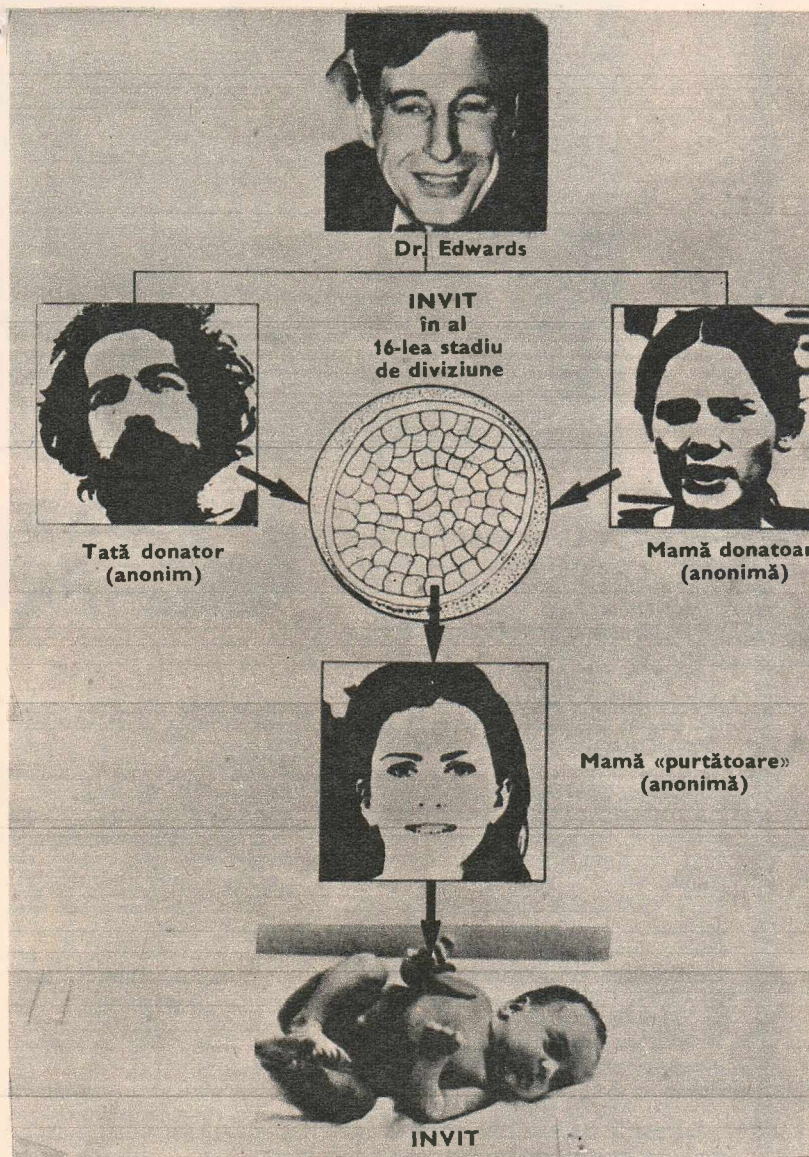
III) Experimentul poate avea succes? «Inginerul genetic» ar răspunde cam în termenii următori:

ultima oră științifică

«INVIT» va avea un arbore genealogic fără precedent în întreaga istorie biologică a speciei noastre.

LA MANCHESTER SE VA NAȘTE (PROBABIL...)

„in vit” PRIMUL COPIL „CREAT” ÎN EPRUBETĂ

de dr. Micu RADOVICI

Fecundarea «in vitro», transplantarea într-o mamă-gază, o naștere normală — iată etapele unei tehnici care deschide uluitoare perspective în domeniul combaterii sterilității, al «ingineriei» și terapiei genetice

Apărarea capitalului genetic uman este de resortul unei științe care urmează abia să se nască, *terapia genetică*, vizînd eradicarea maladiilor transmisibile.

Un pediatru de renume mondial, Virginia Apgar, a stabilit o listă a defectelor genetice. Și dr. Victor McKusick a publicat un catalog de maladii și defecte genetice. Catalogul este deja perimat, dar el conține 800 caractere genetice dominante, *majoritatea nocive*, 600 caractere recesive și 120 asociate cu cromozomii care determină sexul: X și Y. În nici un caz aceste *maladii nu pot fi vindecate*; cel mult, în unele cazuri, se pot preveni unele efecte. Iată cîteva exemple:

Fenilcetonuria provoacă acumularea de

fenilalanină în sistemul nervos, ceea ce determină debilitate mintală, idiotie. Un regim sărac în fenilalanină poate aduce o ameliorare. Dar încă înainte de actul concepției, părinții prezumați pot fi preveniți despre risc: purtătorul unei gene dominante va transmite defectul la 50% din urmașii săi direcți — așadar, un procentaj impresionant. Dar, din nou subliniem, medicul nu poate interveni după naștere asupra genei deficiente.

Alt caz. Persoana operată la ochiul atins de retinoblastom ereditar va avea un copil care va suferi de aceeași afecțiune.

Unele boli sau defecte pot fi remediate sau ameliorate pe cale terapeutică: diabetul cu ajutorul insulinei, miopia, evident, cu ajutorul lentilelor etc., etc., dar copiii bolnavilor vor moșteni, probabil, aceleași deficiențe.

O soluție radicală ar implica *eliminarea* genelor anormale. Toți geneticienii și biologii sînt de acord că aceasta se poate face doar *înainte sau puțin timp după actul concepției*. Altă soluție: avortul. Și, în adevăr, puține persoane vor refuza avortul terapeutic dacă au certitudinea că nou-născutul va fi expus la demență precoce, la debilitate mintală, la miastenie gravă.

O tehnică recentă, oarecum riscantă pentru sarcină, permite depistarea a 25 anomalii genetice și determinarea sexului puțin timp după concepție. Este vorba de așa-numita *amniocenteză*. O puncție în peretele abdominal al femeii însărcinate: acul pătrunde pînă în lichidul amnio-

lic, unde se dezvoltă fătul și unde se află celule de descumare ai căror cromozomi trebuie examinați. Cum se execută amniocenteza? Se face o puncție în abdomen cu un ac de 5-10 cm lungime, cu mare precauție din partea medicului. El trebuie să *sîntă* pătrunderea acului în uter, de unde urmează să preleveze 10-30 cmc de lichid. Operațiunea se execută după a 10-a săptămînă de sarcină și se obține un diagnostic just în 90% din cazuri. Dar — și acesta este elementul principal — diagnosticul unei maladii congenitale grave obținut prin amniocenteză nu mai permite vindecarea maladiei. Este prea tîrziu! Singura soluție care se impune este, din nou, avortul terapeutic.

UNICA SPERANȚĂ

În aceste condiții, unica speranță rămîne depistarea *în primele ore* după fecundație și tratarea anomaliei cromozomiale — atunci cînd ea se pretează la o asemenea «manipulare» — printr-o tehnică elaborată și pusă la punct, în ultimii 20 de ani, între alții de către cercetători de la Institutul Pasteur, dintre care trei au primit premii Nobel.

Iată de ce — în acest context — «ingineria genetică» ar oferi speranța efectivă a «redresării genetice» în cazuri grave.

Ce se întîmplă cu ovulul fecundat? Dezvoltarea lui începe cu prima diviziune, după 18-36 de ore de la fecundație. A doua diviziune urmează după 36-48 de ore, iar a treia între 51 și 62 de ore, cînd se obțin opt celule. La diviziunea următoare numă-

rul celulelor se dublează și în acel moment oul uman se fixează, adică se implantază în mucoasa uterină, prin intermediul căreia începe să primească hrana necesară.

Meritul profesorului Edwards este că a reușit să păstreze, într-un mediu de cultură artificială, un embrion pînă la a 50-a diviziune, dar nu în scopul de a-l lăsa să se dezvolte mai departe «în eprubetă», ci în scopul de a salva «capitalul genetic», printr-o intervenție făcută la timp, folosind răgazul în scopul identificării și modificării genelor purtătoare de maladii.

Metoda are și un alt aspect: ea poate fi utilizată și pentru combaterea sterilității.

În ce mod? O ființă omenească de sex feminin posedă la naștere 300 000 pînă la 400 000 foliculi ovarieni, dar numai o parte din ei, după pubertate, ajung la maturitate. Aceștia vor produce succesiv, în fiecare lună, un ovul, care poate fi fecundat. La unele femei sterile aceasta nu se întâmplă fie din cauză că ovulele nu ajung la maturitate, fie pentru că drumul care duce spre trompe este blocat. În acest caz, prin puncție directă în ovar se pot preleva foliculii primari; aceștia pot fi apoi cultivați pînă la maturitate, fecundați și implantați apoi în uter.

Fecundarea «in vitro», cu numeroasele ei probleme tehnice, a fost de mult rezolvată, dar cercetările doctorului Edwards au ajuns la o etapă superioară. În adevăr, el nu s-a limitat la problemele legate de combaterea sterilității, ci s-a preocupat și de genetică, de maladiile metabolice, de malformațiile congenitale, considerînd că puținul timp pe care embrionul îl petrece «in vitro» oferă geneticianului o ocazie extraordinară de a interveni. Prin examinarea cromozomilor și printr-un control efectuat cu multe precauțiuni, s-ar constata prezența anomaliilor genetice care după naștere ar provoca accidente grave. De asemenea s-ar determina sexul prin observarea unei simple pete de culoare prezente în anumite celule. În funcție de gravitatea maladiilor și de posibilitățile terapeutice se va lua apoi o hotărîre în consecință: fie de a nu se reimplanta embrionul în uter, fie de a se «înlocui» genele defecte cu altele sănătoase.

A ÎNRIURI CELE MAI DELICATE PROCESE ALE DEZVOLTĂRII VIEȚII

Dar să ne reîntoarcem la punctul nostru de plecare. Din punct de vedere tehnic,

INVIT nu implică probleme de nerezolvat. De peste 20 de ani o echipă condusă inițial de dr. Gregory Pincus, decedat acum cîțiva ani, a izbutit să creeze INVIT la iepuri. Anil B. Mukherjee, de la departamentul de genetică umană al Universității New York, a obținut INVIT la șoareci; puii născuți pe această cale au trăit normal și s-au reproduș în continuare.

Acum se trece de la iepuri și șoareci la oameni. Fraza șochează, poate, dar să nu rămînem la prima impresie. Ar fi inutil să aducem aci exemple din istoria medicinei — fără îndoială, cititorii înșiși cunosc destule — care învederează eficiența unei asemenea abordări pentru apărarea sănătății... propriei noastre specii.

Firește, atît timp cît experimental de la Manchester nu va fi desăvîrșit, nu se pot trage nici concluzii în toată anvergura lor. Dar indiferent de reușita sau nereușita acestui experiment, este sigur că, într-un viitor nu prea îndepărtat, altele îi vor urma. Se pășește astfel pe o cale nouă, plină de speranțe, dar și de necunoscut. Chiar dacă noua tehnică nu-și va găsi o aplicare generalizată decît peste mulți ani, aceasta — după toate probabilitățile — va mări puterea de înriurare a omului asupra celor mai delicate și mai intime procese ale dezvoltării vieții.

specialiști români comentează „invit”

O HARTĂ ÎNCĂ „ALBĂ”: HARTA GENETICĂ UMANĂ

Dr. IOANA MOȚOIU, cercetător principal la Institutul de medicină internă «Nicolae Gh. Lupu», laboratorul de culturi și țesuturi:

Controlul complet al vieții «in vitro» nu este încă cunoscut în etapa actuală.

Însăși harta genetică umană nu este descifrată în prezent.

E foarte greu să eliminăm o anumită genă mutandă responsabilă de o malformație sau alta. Totodată ar fi dificil să «găsim» genele respective corespondente într-un virus sau un embrion uman.

Consider experimentul de la Manchester drept o curiozitate științifică în care imaginația joacă un rol pozitiv, dar cu aplicabilitate într-un viitor foarte-foarte îndepărtat.

EXISTĂ ȘI EREDITATE „ORIZONTALĂ”!

Doctor în științe medicale PAUL VAN SANEN, de la Institutul de medicină internă «Nicolae Gh. Lupu»:

În legătură cu viitoare experimente de tipul celui întreprins la Manchester se ridică probleme științifice interesante. Mă voi referi doar la cîteva dintre ele.

În alegerea donatorilor trebuie evitată consanguinitatea, respectiv endogamia în populație, cunoscînd că aceasta favorizează «întîlnirea», pe cromozomi omologi, a genelor care determină boli ereditare.

Se pune întrebarea: informația genetică se transmite numai «vertical» de la donori sau embrionul este influențat și de organismul în care se dezvoltă? Există și un mod «orizontal» de transmitere a eredității, în care celulele își schimbă informațiile cu cele ale organismului primitiv. Informația metabolică de la acesta este încorporată în calitatea și concentrația moleculelor ce participă la procesele chimice prin care celulele se dezvoltă și se mențin viabile.

Poate oare embrionul să fie modificat în sensul introducerii în genomul său, în «stocul cromozomic», a unui material extern? Cred că este prematur să discutăm această problemă atît timp cît harta

genetică umană nu este binecunoscută. Presupunem însă că se vor realiza «colonizări» prin celule sănătoase și că se

vor putea astfel introduce gene absente sau înlocui gene defecte în scopul dezvoltării optime a fătului.

PERSPECTIVE INCALCULABILE

Doctor în științe medicale VIORICA MATEȘ, medic primar ginecolog-obstetrician al maternității «Steaua», București: Obstetrica este o știință practică ce pășește înainte ajutată de progresele obținute în laboratoarele de medicină experimentală, de biochimie sau genetică.

Rezolvarea problemei sterilității femeii prin fecundarea «in vitro» și implantarea oului în uterul mamei adoptive, ca și selecționarea în laborator a produsului de concepție prin distrugerea oului purtător de tare transmisibile și purificarea materialului genetic prin înlocuirea A.D.N.-ului cu potențial cunoscut, deschid perspective de o incalculabilă valoare medico-socială.

SE POATE!

Dr. VLAD BIANU, asistent universitar. Clinica I de obstetrică-ginecologie Filantropia a Institutului medico-farmaceutic din București:

Geneticianul canadian D.N. Carr spune undeva: «Ținînd cont de hazardul vieții intrauterine, nașterea unui copil viu și sănătos este o reușită de care trebuie să fim mindrii».

Într-adevăr, cunoscînd toate pericolele care îl pîndesc pe viitorul om, te minunezi, la un moment dat, de faptul că «normalul» există și mai ales că apare în majoritatea cazurilor.

Extrem de interesante au fost primele rezultate obținute «in vitro» cu ovulul uman de italianul Perucci. Și experimentul cercetătorilor de la Manchester are un fundament științific, o justificare medicală și, sperăm, va fi încununat și de un rezultat pozitiv.

Incontestabil că din punct de vedere medical procedeul reprezintă o achiziție de o reală valoare, el putînd rezolva cazuri de sterilitate feminină imposibil de tratat pe alte căi, precum și unele cazuri de sterilitate masculină. Și, mai ales, se poate astfel aborda frontal, cu șanse de succes, problema malformațiilor datorate tarelor genetice.

Firește, considerînd implicațiile pe termen lung, te duce gîndul, fără să vrei, și la posibilitatea unor «manipulări» euge-

Posibilitatea ca produsul de concepție să fie investit cu un potențial ereditar controlat a fost un deziderat al femeii gravide a tuturor timpurilor. Alegerea sexului și determinarea psihosomatică prin mutații genetice de laborator reprezintă pentru mama de mine un dar neprețuit, materializarea tuturor dorințelor ei, răspunsul la teama ei ancestrală față de valoarea biologică a noului său născut. «Este sănătos, tovarășă doctor?», întreabă toate mamele, cînd copilul nici nu și-a încărcat plămîinii cu prima «gură» de aer și înainte ca să fi izbucnit în cel dintîi strigăt de victorie.

Nu știu cît de rapid vor progresa aceste experimente care vor culmina prin cunoașterea întregului sistem informațional al aparatului genetic și prin corectarea tuturor erorilor enzimatice, dar sînt sigură că ele vor fi tot atît de bogate în consecințe pentru era care vine cum a fost pentru epoca noastră descoperirea energiei nucleare.

nice, în scopuri care nu au nimic de-a face cu medicina. Dar în fond orice tehnică nouă, în medicină ca și în alte domenii ale științei, poate fi o sabie cu două tăișuri...

Revenind însă la aspectul pur medical, aș dori să precizez un aspect de importanță capitală al experimentului. Din momentul cînd ovulul a fost fecundat și s-a produs implantarea în mucoasa uterină începe așa-numita perioadă de embriogeneză, adică de formare a diferitelor țesuturi. Acest proces se continuă, în mare, cu organogeneza, adică cu formarea diferitelor organe, aparate și sisteme ale fătului. Cum și cînd se poate interveni atunci cînd cunoaștem posibilitatea apariției unei malformații? Evident, despre o «intervenție» eficientă nu se poate vorbi decît înainte de definitivarea sau, și mai bine, de începerea formării organelor, deci în perioada de embriogeneză. Or, acest lucru este realmente posibil! Există tehnici foarte recente care ne permit să acționăm în scop corectiv în această perioadă. Firește, ele sînt extrem de delicate și comportă mari dificultăți practice. Principalul rămîne însă faptul că intervenția este posibilă, că ea poate fi perfecționată și — cuplată cu tehnica experimentată la Manchester — promite să devină o armă terapeutică valoroasă.

Interviuri realizate de dr. M. RADOVICI și Lionel NIȚESCU

sub semnul urgenței

de Romulus BALABAN

vom întreba în numele dumneavoastră

Drumul țării arată în prezent ca o pantă din ce în ce mai verticalizată. Noi l-am vrut și l-am hotărît astfel, din considerente pe care istoria le impune, le justifică și le va justifica. Într-o asemenea perioadă, avem datoria să devenim fiecare o pîrghie de energie. Una dintre milioanele de pîrghii de energie, care, prin însumare, transformă ziua într-o treaptă. O astfel de bătaie se cîștigă folosind un arsenal nelimitat. Se cîștigă cu eforturi. Cu instituții și cu strategii mereu ameliorate. Cu înnoiri de tot felul, deci cu instrumente din ce în ce mai adecvate. Cu atitudini de partizanat în mereu crîncena înfruntare dintre vechi și nou. Se cîștigă manifestînd receptivitate și grijă față de ideile și de necesitățile oamenilor. Gîndind și demascîndu-i pe cei ce nu vor să gîndească. Cercetînd și captînd fiecare șansă. Dinamitînd factorii de încetinire. Distrugînd paravanele după care se ascunde responsabilitatea pitică. Demonștrînd nocivitatea pasivității și imposturii îmbrăcate corect. Scoțînd din rînd pe cei de profesie oratori și dansatori în jurul problemelor. Vitalizînd toate posibilitățile. Apreciînd doar concretul și fapta. Activizînd fiecare segment social. Fortificînd etica societății noastre. Adîncînd democrația ei.

Am cucerit mult din aceste dimensiuni, dar ele rămîn în continuare cîmpuri de luptă. Le-au declarat cîmpuri de luptă marile evenimente de partid care au pus în stare de acută vibrație, în ultimii ani, întregul popor. Cîmpuri în care luptă, cu energii limită, gîndind și făptuînd, tovarășul Nicolae Ceaușescu, omul de care țara are cea mai mare nevoie și pe care are șansa de a-l fi avut la timpul cuvenit. Cîmpuri în care trebuie să luptăm, fiecare pe linia activității lui, în numele unui sacru pact de conștiință pe care l-am încheiat cu țara, cu drumul ei.

Rubrica pe care o inaugurăm azi vrea să fie și ea un cîmp de luptă. În numele tuturor ideilor de progres și înnoire ale României socialiste. Pentru accelerarea înfăptuirilor ei. Pentru majorarea dimensiunii lor. Pentru reducerea umbrelor care mai există. Pentru propulsarea noului. În numele cetățenilor ne vom adresa deschis unor «conducători de departamente, de instituții și de ministere. Ne vom adresa în numele opiniei publice, ridicînd probleme de interes general, recomandate de stringenta lor actualitate. Vrem să facem din această rubrică un «instrument care ascultă», în atmosfera țării. Ascultă, captează, emite semnale și, firește, răspunsurile la aceste semnale. Vrem să facem din ea o dovadă că instituțiile sînt ale tuturor cetățenilor, conduse în numele nostru și menite să ne servească pe toți. Un loc de întîlnire între opinia publică și reprezentanții structurilor sociale.

Săptămînal, vom adresa unor conducători de departamente și de ministere întrebări care-l preocupă pe cetățeanul român, publicînd imediat și răspunsurile celor cărora ne-am adresat. Rugăm cititorii revistei «Flacăra» să participe la existența acestei rubrici. Să ne trimită opinii, propuneri, sugestii, reprezentînd materia primă vie din care să fie extrasă substanța dezbaterilor noastre viitoare.

ARTA CERAMICII ȘI A STICLĂRIEI LA EA ACASĂ

Complexul de sticlărie și faianță din Sighișoara
produce pentru consumul intern și export
**OBIECTE DE UZ CASNIC ȘI ORNAMENTALE
DIN FAIANȚĂ:**

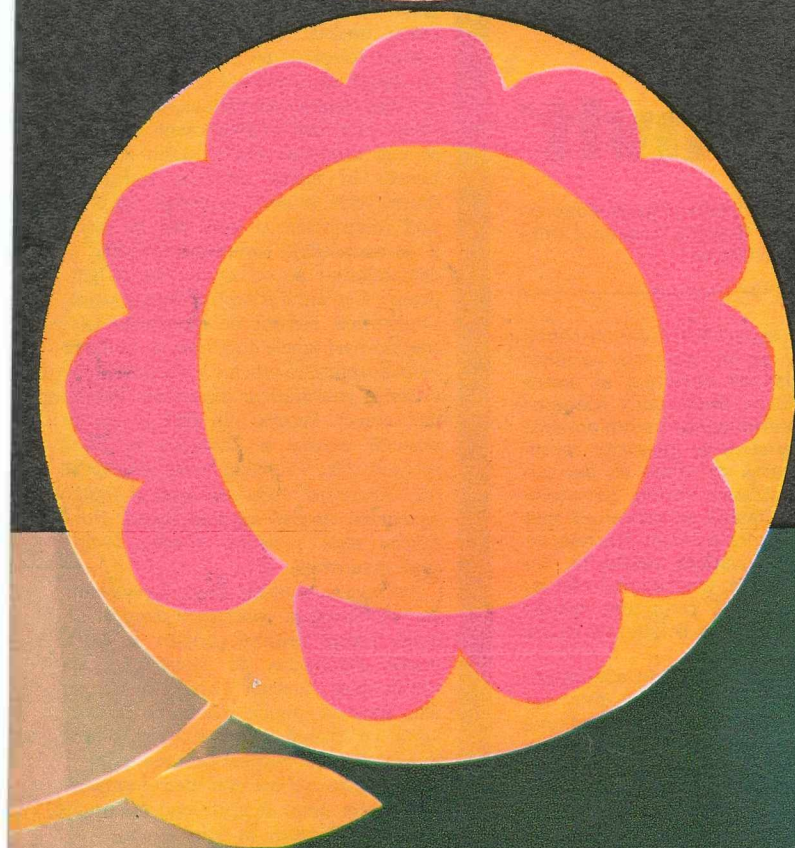
— servicii de masă pentru 6 persoane, executate artistic;
— farfurii întinse, farfurii adânci, castroane, platouri.

CĂNI, VAZE ȘI BIBELOURI

CĂNI ORNAMENTALE PENTRU BERE ȘI VIN.

Măiestria specialiștilor de la Sighișoara o constituie
însă bibelourile, statuetele și serviciile de ceai și
cafea aurite, executate cu mare sensibilitate artistică.

COMPLEXUL DE STICLĂRIE
ȘI FAIANȚĂ DIN SIGHIȘOARA
str. Mihai Viteazul nr. 99, jud. Mureș

UZINA MECANICĂ PENTRU AGRICULTURĂ ȘI INDUSTRIA ALIMENTARĂ

(UMAIA) GALAȚI, Bd. G. Coșbuc nr. 256,

produce:

1) RIDICĂTOR HIDRAULIC MONOBLOC

a) la reglajul de forță

În același tip de sol, adâncimea brazdei rămâne uniformă indiferent de denivelările solului. La sol mai greu, adâncimea brazdei se micșorează, forța de tracțiune rămâne constantă.

CARACTERISTICI TEHNICE

Presiunea uleiului în sistem	130 kgf/cm ²
Diametrul cilindrului în forță	120 mm
Cursa	125 mm
Cilindreea	1 410 cm ³

b) la reglajul de poziție

Adâncimea brazdei pe teren plan și în sol diferit rămâne aceeași, iar efortul de tracțiune variază cu rezistența solului.

2) HIDROSFERE

60mc-100mc-150mc

DATE COMPARATIVE

Specificația	U/M	Castel de apă	
		metalic	din beton armat
Consum de metal	t	7,4	9,7
Consum de beton	m ³	27	114
Consum de cherestea	m ³	—	6
Greutate totală	t	72	284
Ciclul de fabricație	zile	15	180
Timp de montare sau demontare	..	2	—
Timp de îngheț fără circulația apei la -37°C	..	29	5
Consum specific de materiale	t/m ³ apă	1—2	4,7
Preț de cost	mii lei/m ³ apă	2,5	4,6

3) MAȘINA DE ALEZAT PALIERE PENTRU CUZINEȚI GLACIER

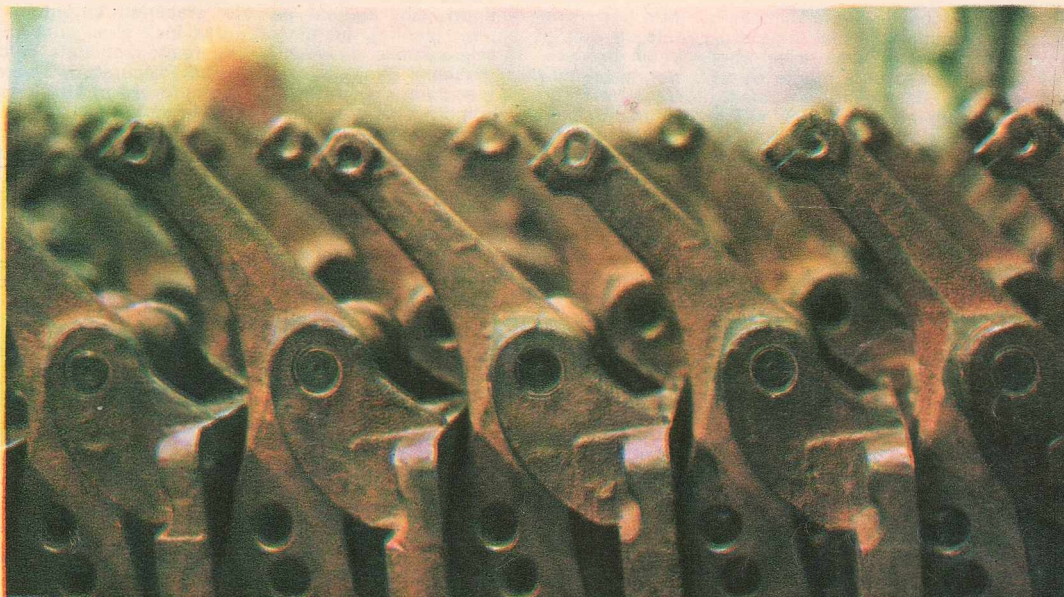
Două trepte de turație 250 și 600 rot/min.
Avans 0,03 rot/min.

4) GRANULATOR G. M. 500

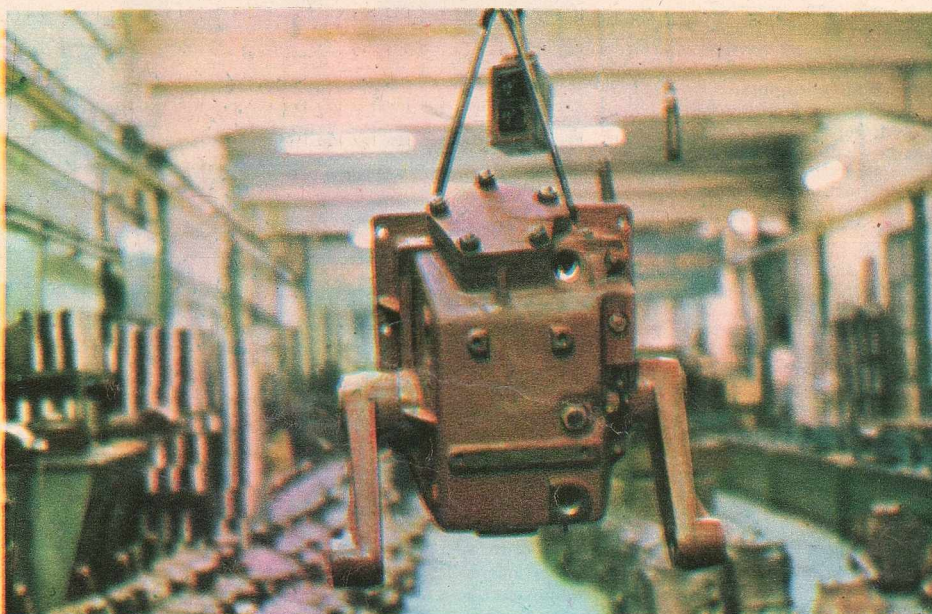
destinat brichetării furajelor verzi necesare combinatelor pentru creșterea industrială a animalelor și întreprinderilor avicole

CARACTERISTICI TEHNICE

Diametrul orificiilor: 2,5 4 6 8 18 24 30 35
Motor electric 132 kW 1 500 rot./min.

PUBLICITATE

reportaj senzational

traficantii de icoane

de Vasile BĂRAN

Ne dă relații
șeful biroului de urmărire penală
al Procuraturii Municipiului București,
procurorul ION UNGUREANU.

Anul acela s-a crezut să fi fost un an norocos. Începuse o vară frumoasă, cu multă lumină. Pe mai toate drumurile mișunau turiștii. Cine avea chef putea să urce cocoșa unui munte ca să privească dincolo de ea, într-o văioagă, turnurile sclipitoare ale mănăstirii, să se abată pe la străvechi biserici și chilii, să facă poze lângă izvoare netulburate.

În aceeși vreme cei de la cîmpie puteau să se afunde într-un sat să-i vadă, într-o clipă nemișcată, pe cei care pun în pămînt griu și porumb. Să le vadă casele cu arhitectura lor nouă, cu noul lor mobilier, să le cunoască viața, obiceiurile, noile preocupări. Dar asta s-a mai văzut. Ceea ce stîrnește curiozitatea nu e altă modă modernă de a trăi, ci misterul care-i împresoară de îndată ce încerci să le privești trecutul, felul lor de a fi existat din vechime — oameni foarte ciudați dacă te gîndești că în loc să lase locuinței zidurile drepte, ei i-au scos în afară, într-un chip neobișnuit prin alte părți ale lumii, cerdacul, pridvorul, tînda susținute de stîlpi impetuși, de la care, cum spunea loga, «și-a pornit îndrăznețele sale încercări în ireal Brîncuși pentru a prinde o realitate pe care încă n-a prins-o delicata vigoare a miinilor creatoare de oriunde»; oameni ciudați care în loc să pună pe mormintele fondatorilor o simplă piatră plată, înalță la capătul lor troițe din lemn pe care marile intemperii le-au făcut și mai strălucitoare pe retina ochiului viu al privitorului; oameni destul de ciudați care au făcut din fiecare casă, din fiecare fîntînă, din fiecare biserică, dar mai ales din fiecare obiect pentru trebuința zilnică un lucru tulburător, o operă de artă unicat, ceva pe jumătate ascuns, pe jumătate la lumină — frînturi de linii pe bolți desenate cu flori și cu stele, arbori de neînțeles în altă parte a lumii închipuie, cocoși care acoperă cu trupurile lor pînă și copacii în care au dormit; oameni ciudați care și-au tăcut din propria cămașă cusută cu arnici un fel de expoziție volantă, purtată cu o mîndrie formidabil de sinceră, așa cum păsările își poartă aripile multicolore.

Dar nimic parcă nu întrecea marea vrajă a icoanelor. Lucru straniu: icoanele din vechile biserici și mănăstiri ale României le găseai deodată și prin case, una ici, alta colo, cu vîrste de sute de ani, provenind, adesea, de la același meșter de demult dar niciodată semănînd între ele; erau ca un fel de sunete care nu se repetă.

Sunetul acesta copleșitor ar fi putut fi auzit și mai înainte, chiar cu o sută și două sute de ani mai înainte și, într-adevăr, el a fost auzit. Cercetători celebri, cărturari, artiști, oameni luminați, pasionați de arta populară și istorică a românilor, de arhitectură, de mobilier, de țesături, de port, de broderii, de podoabe și bijuterii, de ceramică, de sculptură și pictură populară au făcut cunoscute valoarea și farmecul lor uimitor. Într-un fel de «presă închisă» se știa încă din acele timpuri că «sub domnia magnificului prinț Constantin Brîncoveanu, urmîndu-se vechile meșteșuguri din vremea lui Basarab, meșterii zidari, argintarii și iconarii dau la iveală un stil nou». Se știa încă de mult că din această artă populară și din natura acestor ținuturi cu un caracter atât de particular avea să izvorască faza modernă a dezvoltării artistice în România. Există și se descoperise încă de mult «Miorița» pe care trebuia să înveți s-o reciti și s-o cînti, existau încă de mult cronicile despre picturile și sculpturile țărănești, despre cîntece și balade, «arta-rădăcină».

Dar în sezonul de care vorbim, cu un început de vară atât de imbiețor la drumetie, la călătorii prin satele țării, părea să se fi descoperit, deodată, totul. Bogății stră-

vechi, inestimabile, zăceau pe te miri unde, prin lăzi, prin dulapuri sau agățate pe câte-un colț de perete: țesături, marame, vechi broderii, obiecte casnice străvechi, dar, în primul rînd, icoanele! Sunetul acela depărtat al artelor seculare s-a prefăcut, deodată, într-un zgomot. Vioara nu mai cîntă: tipă! Ce s-a întîmplat? Păi tocmai asta: se caută icoane! Icoane vechi, chiar foarte vechi, dacă se poate cît mai vechi! Nu ne interesează cum arată, pot fi și șterse pe jumătate, haideti acum, în acest sezon norocos, pînă nu s-au «trezit» țărani, pînă nu s-au «deșteptat», să-i luăm acum repede, pe nesimțite, pe nerăsuflăte; cît s-or scărpi-pina în cap să și încheiem tirgul!

Și astfel, oamenii de la sate, de pe cîmpii, de la malul mării și de prin munții Moldovei și ai Transilvaniei s-au pomenit, pentru cîțiva gologani, că le dispar icoanele de pe pereți. Merg vorba că odată cu ele mai dispăreau și alte lucruri — în Dobrogea, de pildă, se spune că a fost cumpărat pe nimic aproape întreg tezaurul tăărăsc — bijuterii și vechi podoabe — că în nordul Olteniei se duc de ripă costumele ciobănești din țări și cojoace înflorate — port străvechi cu o mare valoare artistică și documentară. Desigur, cumpărătorii pot fi de oriunde, tirgul e tîrg, pasiunea de colecționar e chiar dintre cele mai nobile, dar în această «goană după arta populară» s-a dovedit a funcționa, în multe dintre cazuri, cu totul alte resorturi decît cele care ar fi fost de bănuit. Adevărul e că fascinația străinilor pentru arta populară românească

străveche a trezit interesul unor aventurieri și afaceriști autohtoni într-un asemenea grad încît și-au stins pe loc orice sclipire de responsabilitate cetățenească.

La Procuratura Municipiului București, procurorul Ion Ungureanu, șeful biroului de urmărire penală, ne povestește acest caz, aproape incredibil, dacă ne gîndim la ce poate însemna pentru unii mirajul ve-

chilor arte: o ceată de afaceriști a achiziționat de prin satele țării cîteva sute de icoane estimate la o valoare de peste 2 000 000 lei. Jumătate dintre ele au fost deja vindute. Celelalte se află într-un depozit al Miliției Capitalei. Mergem să le vedem. Te cuprinde ameteala: sînt acolo icoane din secolele XVII și XVIII pe care s-au plătit cîte 25 și 30 de lei. Am întreb: cum or arăta țărani aceia și cum de s-au putut lăsa ei atât de crunt înșelați? Ce li s-a spus, cum li s-a spus? Și m-am gîndit că nu-i greu să-ți bați joc de un pescar sau de un cioban dacă te duci la el și-i spui că vii din Capitală anume pentru obiectul acela de pe peretele casei sale. Că nu ești unul dintre cei care și-au părăsit meseria de șofer ca să devasteze satele de bunurile lor străvechi, ci achizitor de obiecte de artă. Că n-ai venit de capul tău aici, în casa pescarului sau a muncitorului de cîmp, ci ai fost trimis de cel mai mare muzeu al țării. Că icoana domniei-sale va fi pusă pe pereții celui marelui edificiu. De ce s-o țină închisă în colțul acela, pe jumătate acoperită cu o maramă, cînd ar putea să strălucească în văzul multimii?

Și atunci pescarul, țărani, omul din satul acela îndepărtat, care nu vede Capitala în fiecare zi, se simte profund emoționat și-i dă prețiosul obiect, de care sînt legate trecerile altor generații care au locuit pe-acolo, în contra sumei de 25 de lei. Iar atunci cînd i se oferă una nouă (făcută repede pe carton de unul din ceată și înrămată foarte frumos) omul nu mai ia nici un ban.

Și au mai fost și acele împrejurări neașteptate — marile inundații — de care el, «achizitorul» (care între timp și-a cumpărat autoturism și și-a mărit și numărul de asociați), nu s-a știut să profite. Acum chiar că poți să răscolești cum vrei sufletul omului: «S-au înecat sate întregi, bisericile au fost luate de apă, noi sîntem trimișii bisericii. Cît să-ți dăm pe icoana asta? Trebuie

Căpitanul de miliție VASILE TONCIU,
originar din celebra Tismandă,
ne povestește
un caz inimaginabil.

Tamara Lupșor,
profesoară de desen,
pictor restaurator:

— Eu puteam să cumpăr într-o zi și o sută de icoane; orice pictor cumpără și vinde (s.n.). Și Goethe a scris poezii și nu i-a făcut nimeni nici un rău; dacă eu am 10 costume, fie cumpărate, fie primite cadou, nu pot să vind ce-mi place? Era o destindere, o plăcere a mea care m-a interesat; cînd le primeam, icoanele n-aveau viață; am lucrat de dragul artei.

Radu Neacșu, figurant la teatru, pictor amator:

— Am făcut o colecție de 100 de icoane. Pe urmă am început să le vind. N-aveam de ce să le păstrez. Pe parcurs îmi dădeam seama de valoare. Mie mi-a plăcut arta de mic copil!

Joita Apostolescu,
casnică:

— Eu nu sînt pictoriță. Eu nu sînt colecționară. Eu recunosc că am cumpărat icoane ca să cîștig. Pe mine m-a distrus faptul că am luat legătura cu Conștiința. Cum am intrat acolo, n-am mai ieșit.

Ion Manolache, șofer:

— Se cunoaște din dosar. Se cunoaște foarte bine din dosar ce vrei să știți dumneavoastră. Citiți dosarul. Sîntem prea supărați ca să mai discutăm. Am văzut oameni care au spart 50 de biserici și au luat pedepse mai mici decît mine care cu 8 icoane... adică cu 14... adică cu 28, poftiți, mai multe nu mai trec. Atîtea au fost, atîtea sînt. Da nu le-am furat. Să avem noi bani cîte icoane am văzut aruncate sau puse pe cotețe de găini! Și acum, dumneavoastră ziceți că-i tezaur!

Emil Grancea, șofer:

— Eu n-am de zis nimic. Am mers cu ei să cumpărăm icoane de la Tulcea, să facem juma'-juma'. Dar pe acolo ne-am certat, unii au fugit, s-au bătut și eu m-am ales cu pușcăria. Am făcut un drum cu mașina lui Manolache și la al doilea, gata, ne-au prins!

să restaurăm bisericile cu icoane vechi; uite, îți dăm în loc una nouă». Și omul i-o dona cu maramă cu tot.

Reintorsu în Capitală, «achizitorii» — unii dintre ei avind într-adevăr autorizații dar pentru zdrențe și cratițe sparte — trăgeau la omul de meserie, la pictorul restaurator: «Faci cu ele ce vrei, noi le-am adus — 500 de lei bucata!» Bineînțeles că începea tocmeala: «Asta-i ceva mai bună, cu cealaltă însă v-ați chinuit degeaba, nu face nici două parale, dar lăsați-o aici, o să desenez pe ea ceva nou!»

În cazul relatat sint implicați doi asemenea «pictori restauratori». O profesoară de desen — femeie la 50 de ani, cu bărbat, cu copii — Tamara Lupușor, și un figurant la teatru — Radu Neacșu, om de asemenea în vîrstă, cu destulă experiență de viață și cu destule cunoștințe ca să fi avut puterea să se fi opus tentației afacerii. Ei au numit-o însă «pasiune pentru artă» și, «drogîndu-se» cu izul unui astfel de termen ce ar fi putut servi și la o posibilă justificare în fața autorităților, și-au deschis acasă adevărate ateliere, lucrînd zi și noapte fără ostentire la repunerea icoanelor degradate în lumina imaginilor de altădată. Și, pe urmă, repede la Consignația unde, dealtminteri, mergeau ca acasă fiindcă nici prețurorii, nici vînzătorii, nici casierii n-aveau ce pierde dacă evaluau marfa la un preț mai bun și o vindeau cu prioritate. Dar fiindcă nu puteai depune icoane mereu pe același nume, prea ar fi fost cusută cu ață albă — «Avem și noi inspecții, controale!», «Ce-i la așaia acasă, muzeu?» — cercul s-a lărgit, în afacerie intervin «depunătorii»: «Dumneata vie la mine, îți dau icoana, te duci la Consignația, o depui pe numele dumitale și mi-ai duci mie chitanța. Cînd s-a vîndut, vie iarăși la mine, îți dau

chitanța, mi-ai duci banii și-ți iei dreptul de 10%». Cîteodată Consignația putea fi și ocilată: unele icoane se vindeau direct străinilor, altele înapoi «achizitorilor» care erau mulțumiți să-și încerce norocul de două ori. Și iată cum sunetul acela depărtat trezește acum o pasiune nu pentru artă, ci pentru afaceri oneroase pe seama artei, Stimata profesoară ajunge să-i amestece în astfel de treburi pînă și pe propriii săi elevi. N-a fost prea inspirată. Unul dintre ei, pricepînd țesătura lucrurilor, a fugit cu banii încasați în calitate de «depunător de bunuri spre vînzare». Doamne, prin ce fiori a mai trecut: spăla icoane și tremura! Bănuiala s-a adevărit: băiatul a spus și astel s-a deșirat unul din firele care duceau la acea împletitură a afacerii, la acel «păienjenis», cum îi place să-i spună tinărul căpitan de miliție Vasile Tonciu, originar din Tismana, foarte îndrăgostit de arta străveche, de folclor și etnografie care, împreună cu un alt căpitan, la fel de tinăr, Gheorghe Katana (probabil transilvănean), s-au ocupat de depistarea «vandalilor», cum îi numește pe «capii» acuzării. Dar nu era singurul fir; se mai arătaseră și altele, și încă mult mai înainte de fuga aceluia elev. Mai întîi că nu putea trece neobservabil faptul că «de la o vreme, magazinele de consignație au început să primească de la diverse persoane tot mai multe icoane și alte obiecte de artă», că «achizitorii» ori nu erau achizitori ori își depășeau «atribuțiile», încît acest zgomot a început să tulbure tot mai mult urechile satelor țării: cine are icoane vechi?

Nu haine vechi, nu oale de smălțuit și de spoit, ci icoane vechi! Icoanele ca niște cratițe, icoanele ca niște zdrențe!

E o mare tulburare să-ți vezi pe acei «achi-

zitori» amestecînd în sacii lor obiectele de străveche artă românească — la care, într-adevăr, trebuie să te închini — cu fulgi de gîscă și damigene goale și murdare!

Noi nu facem aici nici un rechizitoriu. Justiția își are misiunea ei. Mai curînd am vrea să atragem atenția nu celor puși pe fapte infracționale (care, la urma urmei, vorba procurorului Ion Ungureanu, «nu-și aleg obiectul crimei»), ci al celor oameni de la sate care se lasă înduși în eroare de fitecine, înstrăinînd bunuri artistice de o înestimabilă valoare pentru configurarea spiritului artistic românesc din cele mai vechi timpuri.

Se aud și acum zvonuri că prin sate, printre oamenii cîmpului, ai mării și ai munților se arată, din cînd în cînd, aceste «păsări de pradă», ca să folosesc o altă expresie auzită în timpul relatării cazului, și tot ce am dori noi e să punem sub atenția satului românesc — locuitori și autorități — acest:

APEL PENTRU APĂRAREA ARTEI POPULARE

Născută odată cu formarea poporului și a limbii române, arta noastră populară a înregistrat și a cuprins, în variatele ei domenii și forme, fapte ale căror semne

Înșelînd țărani, sute de icoane cu o valoare de peste 2.000.000 lei au fost aduse din satele țării spre a fi puse în vînzare prin magazinele Consignația din București. Fotografia noastră este făcută la depozitul de obiecte al Inspectoratului Municipiului București al Ministerului de Interne.

au rămas să îmbogățească manifestările artistice ale poporului, dar al căror înțeles și origine adeseori s-au pierdut. Pentru istoricul de artă pătrunderea acestor profunde sensuri și descifrarea înfinitelor semne este o îndeletnicire pasionantă, arta aceasta oferînd un vast cîmp de investigație cu cele mai atractive perspective pentru studiile de artă comparată pe plan universal. Agricultori și crescători de vite în șesuri, păstori la munte, viticultori și pomicultori în ținuturi deluroase, vînători, pescari pe malurile rîurilor și pe tîrmul Mării Negre, iată îndeletniciri străvechi care, alături de meșteșuguri desprinse pe calea diviziunii sociale a muncii și a specializării au determinat moduri de viață specifice care s-au reflectat cum nu se poate mai profund în arta noastră populară.

Avem, așadar, în față un imens material faptic consemnat dealtfel în literatura acumulată în ultima sută de ani și, într-o măsură, strîns în muzee și colecții. Dar, în cea mai mare parte, arta populară românească este reprezentată prin cele mai diferite obiecte străvechi, vechi și noi, existente în casele și așezămintele culturale de la țară. Ele se află deci în grija celor care le-au moștenit. Socotim că e de datoria moștenitorilor — datorie sfîntă — să păstreze și să apere ceea ce ne-au lăsat străbunii! Să nu facem confuzie (și există foruri care pot veghea!) între reprezentantul muzeului, între cercetătorul și artistul pasionat și cel care cumpără și vinde laolaltă, tot ce are, la un moment dat, «trecere» în comerțul diurn: fulgi și icoane, zdrențe și zeghi haiducești!

Fotografii de Elena GHERA

chile:

BĂTĂLIA NU SE ÎNCHEIE LA URNE...

de Eugeniu OBREA

Chile se află în sezonul exuberanței solare. Februarie nu are la Valparaiso aceeași semnificație ca în Europa: lângă Pacific, în calendarul tradițional, a doua lună a anului este împodobită cu culorile calde ale vacanței, în timp ce pe continentul nostru înseamnă nămeți și geruri. Vara domnește peste Chile, deși nu s-ar putea spune că în această țară cu o lungime de peste 4 200 kilometri, în care coexistă deșerturi aride, cu dezolante priveliști sahariene și ghețari ce evocă incremenitele împărății albe, clima ar fi uniformă. Oricum, Pacificul trebuie să fie acum mai domolit decât în dimineața de septembrie când am ajuns în vecinătatea lui. O cortină deasă de ceață îl ascundea atunci privirilor noastre, iar un vânt rece, agresiv, turbura palmierii.

Allende —
președintele lor —
al celor ce muncesc...

«Țara de la capătul pământului» — fișia de uscat dintre zidul de piatră al Anzilor și imensitatea oceanică — trăiește la temperatura înaltă a unei confruntări electorale de extremă importanță. Avenida Alameda, artera lungă ce despică Santiago, este un barometru politic al orașului. Clipa aparține tensiunii. O tensiune devenită cronică, ce se menține chiar dacă momentele dramatice au fost depășite. Titlurile gazetelor, discursurile de la adunările publice și afișele care inundă străzile dezvoltă dimensiunile mizei aflate în joc. Scrutinul din prima duminică a lui martie, pentru reînnoirea mandatelor parlamentare, nu reprezintă o bătălie electorală de rutină, o reeditare a competițiilor trecute. Fizionomia viitorului Congres este esențială pentru procesul revoluționar chilian.

MECANISMUL PUTERII ȘI ARITMETICA PARLAMENTARĂ

Instalarea lui Salvador Allende în palatul «La Moneda» a însemnat o biruință populară istorică. I-am văzut pe chilenii aniversând ziua acestei izbîni a «Unității Populare». Sute de mii de locuitori ai capitalei — un fluviu omenesc ce părea nesfîrșit — se adunaseră lângă palatul cu ziduri masive, cenușii. Oamenii acestui pământ sînt fără îndoială mai reținuți, mai puțin explozivi decât alți latino-americani. Dar la orele acelei înserat i-am văzut dirji, pasionați, convertind speranța în fermitate. Am înțeles că mulțimea venită din cartierele în care existența înseamnă o perpetuă înfruntare cu dificultățile, mulțimea aceasta, investită cu sentimentul tonic al demnității și conștiința forței ei, este gata să consimtă la orice sacrificii pentru a duce pînă la capăt opera începută. «*Ahora trabajamos por Chile*» — lozincă de largă răspîndire — transcrie cu fidelitate gîndurile celor ce muncesc. Președintele aflat în palatul «La Moneda» este *al lor*. Dar mecanismul puterii este extrem de complicat. «La Moneda» reprezintă doar un element din acest mecanism — puterea executivă. Celălalt — Congresul — adică puterea legislativă, și o serie de

instituții judecătorești, constituționale sînt controlate de dreapta. S-a ajuns, astfel, la o evoluție în care ritmul înnoirilor a fost mai rapid pe plan social și economic în timp ce structurile instituționale au fost afectate doar într-o mică măsură de transformările care au urmat instaurării guvernului popular. Dar dacă reînnoirea structurilor economice constituie partea cea mai dinamică a procesului revoluționar chilian, imobilismul instituțional riscă să devină o frînă. Aritmetica parlamentară creează o situație în care «Unitatea Populară» nu dispune de o majoritate de voturi pentru a obține aprobarea unor legi esențiale în actuala etapă. Dacă naționalizarea cuprului s-a realizat prin consens național, dreapta fiind pusă în imposibilitate de a se opune unui act cu adînci rezonanțe în conștiința poporului, în schimb, măsurile de combatere a speculei s-au lovit de obstrucționismul opoziției. În perioada de început a guvernării populare, democrația creștină încerca să dețină în Congres un rol de arbitru. Stînga din interiorul partidului lui Frei avea o oarecare influență — ceea ce explica atitudinile relativ moderate. Desprinderea acestei fracțiuni de democrația creștină — și ralierea ei la «Unitatea Populară» a accentuat deplasarea spre dreapta a partidului clerical. «Vom practica o opoziție constructivă» — îmi spunea un deputat democrat-creștin aflat în Europa, în ziua victoriei lui Allende. «Opoziția constructivă» s-a transformat însă într-o alianță cu dreapta ultra-reacționară, reprezentată de conservatorii din partidul

național. «Alianța mumiiilor» — se comentează cu mușcătoare ironie în cartierele proletare din Santiago. «Mormios» — se strigă cu dispreț în cursul demonstrațiilor populare.

ESCALADA DREPTEI

«Unitatea Populară» a respectat cu rigurozitate normele constituționale, s-a situat în cadrul legalității. N-a fost simplu: dreapta încerca să provoace guvernul pentru a păși pe un drum periculos. N-au lipsit nici extremiști de o altă factură, cei care doreau să grăbească procesul revoluționar fără a ține seama de realități, cei care considerau revoluția drept o «fiesta». Comuniștii, socialiștii și celelalte forțe ce compun «Unitatea Populară» au făcut dovada maturității lor în momentele grele. Nu s-au adoptat măsuri sub impulsul nervozității, nu s-a procedat la copierea unor formule străine. S-a înțeles necesitatea de a se aprofunda particularitățile procesului revoluționar chilian, de a se măsura atent fiecare pas înainte. Prudența nu însemna lipsă de curaj, ci un înalt simț de responsabilitate față de destinele revoluției. Președintele Allende declara unui ziarist mexican: «Guvernul meu nu este un guvern socialist, ci un guvern care se deschide socialismului». Dreapta se pretindea «garanta» legalității. Dar înfringerile au exasperat-o. Politicienii ei, după ce au impus revocarea unor miniștri prin folosirea mașinii de vot din

operațiunea „suris”

De vreo cîțiva ani, în Franța, una dintre cele mai populare acțiuni pentru însușirea dificilului alfabet al amabilității este deprinderea oamenilor cu zîmbetul.

Au apărut teoreticieni ai artei surisului, manuale de risologie, culegeri de anecdotă celebre, cursuri și coduri ale conviețuirii prin zîmbet. «Puneți un suris în motorul dumneavoastră!» — sună o indicație pentru șoferi, iar industriașii turismului, făcînd inventarul celor mai stringente necesități pentru reatragera fluxului turistic către Franța, declară ritos: «Nu mai avem timp de pierdut: Franța trebuie să construiască hoteluri noi și să suridă, să taie autostrăzi și să suridă, să stabilească prețuri fixe la restaurante, fără surprizele dezagreabile cu plata tacîmului și a feței de masă, și să suridă, să pună becuri mai puternice în camere, pentru ca oaspeții să poată citi în pat, și să suridă, să instaleze telefoane și prize pentru razele electrice și să suridă, să înțeleagă nevoia de a-și întîmpina turiștii cu curtoazie și amabilitate și să suridă, să înceteze a mai spune la toate, din principiu, «nu se poate» și să suridă, să învețe că onoarea nu are nimic de pierdut prin serviabilitate și să suridă, să suridă și iarăși să suridă...»

Cu pasiunea lor pentru statistică, francezii demonstrează în mod științific că «sejour»-ul mediu al unui turist străin la Paris nu depășește 4,35 zile sau, mai precis, de nopți, căci pentru a ședea unui turist nu se calculează în zile ci în nopți, iar un astfel de calcul arată că, anul trecut, 1 100 000 belgieni au petrecut în Franța 4 000 000 de nopți; 860 000 de americani — aproximativ 5 000 000 de nopți; cam tot atîta cit cei 850 000 de vecini de peste Rin sau cei 860 000 de vecini de peste Canalul Minecii. Autocarele i-au condus de la mormîntul lui Napoleon la spectacolul străzilor «calde» din Pigalle, cu trotuarele lor care cunosc cele mai invitative surisuri, la mica înțelegere, de la Arcul de Triumf la Catacombe, de la Luvru la turul cabaretelor în circuit, și de la Notre Dame la Madame Arthur din Montmartre...

Dar dacă este așa cum spunea generalul De Gaulle, că o țară care produce 274 feluri de brînză este greu guvernabilă, nu mai puțin ușor este s-o înveți surisul stewardeselor în 50 de milioane de exemplare. În «Fiziologia gustului», celebrul gastronom Brillat-Savarin scrie că «un desert fără brînzeturi este ca o femeie frumoasă căreia îi lipsește un ochi», iar scriitorul François Nourissier, comentînd psihologia surisului, spunea că fără zîmbet la desert, și nu numai la desertul cu cele mai apetisante brînzeturi franceze, frumoasa tot chioară rămîne. Amabilitatea renează, surisul devine o marfă de export. Morcănășenia, tonul ridicat, răstîitul, excesul de autoimportanță, infatuarea, disprețul megalomanic, ștaiful, rigiditatea și neglijența nu fac casă bună cu ospitalitatea tarifată și, în ciuda rabatului la prețuri în afara vîrfurilor de sezon, lipsa surisului face turismul scump și neademenitor.

Operațiunea «Suris» a căpătat proporțiile unei adevărate campanii naționale și, pentru a deprinde mușchii feței cu dificila gimnastică a zîmbetului, francezii tot brînză spun dar pe englezește — «cheese»! Chestiunea nu este deloc lipsită de importanță. Cei ce a născocit codurile manierelor elegante și au făcut din stilul de viață un adevărat «savoir-vivre» înțeleg că surisul intră în armamentul greu al atracției turistice. Ca industrie eminamente a păcii, atestînd siguranța epocilor, și ca fenomen al deplasărilor în masă pentru cunoașterea reciprocă, în turism, alături de promptitudinea serviciilor, de respectarea promisului confort în acord cu anunțurile publicitare, amabilitatea și zîmbetul dau conținut contactelor, transformînd lista de bucate într-o stare de spirit. Sadoveanu, în notele lui de călătorie din Olanda, spunea că, plecînd peste hotare, trebuie să știm a duce străinilor tot ce are mai bun sufletul poporului nostru dar că tot așa de bine trebuie să știm să luăm și să aducem la noi ceea ce vedem mai bun pe la alții. Aș vrea ca surisul să fie mai contagios decît virusul gripei care trece peste hotare fără pașaport și să înțelegem că operațiunea care poartă acest zîmbăreț nume nu este o simplă bizarie de unor tipuri care nu mai știu ce să facă pentru a părea interesanți. «Poți să surizi și iarăși să surizi, și totuși să fii un sclerată» — spune Shakespeare în «Hamlet», dar cînd surisul este plin de conținut, venind să împodobească cu o floare albastră un contact uman, atunci nebuni sînt cei ce nu știu sau nu vor a învăța să suridă.

parlament, au început să facă apel la metodele subversiunii, au încercat să dezorganizeze economia, să producă haos, împingînd lucrurile spre război civil. Atacurile teroriste cu caracter individual, organizate, mai ales la adăpostul nopții, în cartierele mărginașe, de bătașii din gruparea extremistă «Patrie și libertate», au fost urmate de acțiuni și mai grave: linii de înaltă tensiune și căi ferate aruncate în aer, atentate cu bombe etc. Între timp, cucoanele din «înalta societate» au ieșit în stradă agîtînd niște oale și scandînd lozinci despre «foamete». Firește, limuzinele le așteptau la capătul bulevardului. Femeile din cartierele sărace au ripostat pregătînd o «supă populară» pentru flămînde din vilele luxoase. Proprietarii de camioane au fost împinși la o grevă prelungită care — în calculele autorilor ei — trebuia să blocheze economia. Pe șosele, camioanele s-au oprit brusc. Convoaiele de produse (de la materii orime la bunurile de consum vitale) n-au mai aiuns la destinatari. Care erau motivele acestei greve patronale? Revendicări profesionale, scriau ziarele dreptei. Dar aceste revendicări (stabilirea unor noi tarife) fuseseră satisfăcute la timp. Atunci?

În scenă au intrat și o serie de negustori care au tras obloanele. Erau nemulțumiti că mărfurile dosite le-au fost descoperite. Lucrurile se clarificau. Se urmărea subminarea politicii economice a guvernului. Pentru că greva patronală a costat economia 150 000 000 dolari. Cînd mii de voluntari — tineri și vîrstnici, care au răspuns apelului autorităților — s-au urcat la volanul camioanelor pentru a le pune în mișcare, pe șosele au fost presărate «miguelitos» — un fel de cuie care provoacă pene de cauciuc.

Dar fabricile continuau să lucreze. Oamenii muncii au dobîndit sentimentul de stăpîni ai destinului lor și acționau astfel. În uzina Yarur din Santiago, pe care am vizitat-o, am văzut la intrare o uriașă pancartă care proclama: «Teritoriu eliberat de exploatare». Bătălia producției se desfășura cu eroism. Muncitorilor li s-a cerut să evite ciocnirile de stradă. Îndemnul a fost ascultat. Pentru a potoli pe provocatori s-a introdus starea de urgență în mai multe provincii. Ordinea a fost, astfel, restabilită. În ceasurile de dramatică înfruntare dreapta miza fășie pe un *pronunciamento* militar. Armata a rămas însă credincioasă tradițiilor ei democratice și legalității.

TREI FRONTURI

Chiar în primele zile după instalarea lui Allende s-a petrecut un fenomen neliniștitor: o parte a șeptelului a fost transferată peste graniță. Latifundiarilor își puneau la adăpost «valuta». Apoi s-au golit magazinele. Marii comercianți nu i-au mai aprovizionat pe cei mai mici. Perturbările s-au înmulțit. S-a creat, astfel, o situație paradoxală semnalată de ziarul «La Nacion»: masa fizică a bunurilor de consum pentru populație a crescut simțitor și crește, dar dificultățile create artificial se agravează. Corespondentul agenției «France Presse» relatează: «Inspectorii fiscali și polițiștii au descoperit stocuri de mărfuri care lipseau pe piață. Proprietarii acestora așteptau ridicarea prețurilor care ar fi provocat raritatea acestor produse pe piață, cu scopul de a le revinde la bursa neagră». Specula a luat proporții deosebite, stimulată fiind de forțele dreptei care dispun de un potențial economic considerabil și care încearcă să provoace o psihoză de haos. Pentru a frîna specula s-au luat măsuri de control în privința distribuției produselor de primă necesitate. S-a creat un secretariat național a cărui conducere a fost încredințată armatei.

Pe bună dreptate, un ministru afirma că «bursa neagră este sinteza principalei acțiuni antipatriotice a dreptei». Opoziția — observa tot «La Nacion» — «ataca guvernul pentru existența pieței negre și pentru specula pe care ea însăși le stimulează». Guvernul a propus măsuri energice pentru stăvilirea speculei dar dreapta a blocat proiectul de lege.

Temele principale ale bătăliei electorale sînt la ora aceasta mai ales economice. Rafturile magazinelor au devenit elementul central al dezbaterii care precede alegerile. Destinul economic al țării nu este un subiect abstract, de prelegere academică, ci o preocupare esențială pentru fiecare chilian. Opoziția încearcă să divizeze pe oamenii muncii. să cultive nemulțumirea. Greva de la Chuquicamata — cea mai mare mină de cupru din Chile — a avut un caracter politic. La Chuquicamata, unde nivelul salarizării a fost totdeauna superior celui din alte zone, democrat-creștinii au avut și au adepți mai ales printre tehnicienii și specialiștii. Ei n-au ezitat să provoace o grevă, aducînd visteriei țării o pagubă de 2 000 000 dolari. Deci, dreapta acționează pe trei fronturi: obstructionism parlamentar,

sabotarea producției și favorizarea «bursei negre». Unii încearcă să facă uitat faptul că în momentul instaurării guvernului popular, datorile externe se ridicau la patru miliarde dolari, că în Chile se numărau peste 300 000 șomeri (potrivit statisticii oficiale), că lipseau 600 000 locuințe, iar aproape 600 000 copii erau victime ale subalimentației cronice. Era «moștenirea» lăsată de democrația creștină. Adică de aceeași grupare care în prezent acuză un guvern care a redus șomajul și lipsa de locuințe și a ameliorat situația copiilor. Un document al CEPAL (Comisia economică a O.N.U. pentru America Latină) constata că dacă în perioada administrației precedente ritmul creșterii economice reprezenta 3,1%, în prezent nivelul atins este de 8,5%. Bilanțul «Unității Populare» este pozitiv: sporurile producției industriale sînt fără precedent. Dar — semnificativ — parlamentarii dreptei au redus creditele guvernamentale pentru agricultură, industrie, educație, construcția de locuințe. Răzbuirea celor ce reprezintă trecutul...

Atacul n-a fost declanșat doar din interior. Naționalizările au lezat importanța monopolului nord-american. Beneficiile companiilor nord-american obținute în ultimele șase decenii egalează valoarea a tot ceea ce s-a creat în Chile (întreprinderi industriale, artere de comunicații, instalații portuare etc.) timp de 400 de ani! Interesele acestor monopoluri și-au găsit avocați la... C.I.A. Afirmarea independenței economice chilene a fost socotită drept o «primejdie de contagiune». Documentele au scos la iveală fapte tulburătoare. «Afacerea I.T.T.» și altele au dezvăluit un complot al conchistadorilor financiari, menit să coreleze subversiunea internă cu presiunea externă. Nu s-a mai recurs la modalități clasice. S-a utilizat ceea ce Allende a denumit tentativă de «kasfiere economică». Creditele au fost refuzate și cuprul chilian a devenit obiectul unui embargo judiciar în Franța și R.F.G. la cererea monopolului «Kennecott Coper Corporation». Iar embargo-ul s-a produs în plină escaladare a atacurilor dreptei chilene. Coincidență?

RIPOSTA «UNITĂȚII POPULARE»

«Revocările» impuse de dreapta parlamentară tindeau să paralizaze guvernul. Allende a replicat printr-o abilită mișcare: formarea unui guvern în care, împreună cu expoziții «Unității Populare», au intrat și reprezentanții a două forțe — muncitorimea organizată în C.U.T. (Centrala Sindicală Unită) și armata. Prezența miniștrilor în uniformă militară a descumpanit opoziția. Comandantul șef al forțelor armate a devenit ministru de interne. Un reporter al postului de televiziune al Universității Catolice — legat de opoziție — l-a întrebă pe generalul Carlos Prats: «Forțele armate cheazăuisc oare programul «Unității Populare»? Sînt ele de acord cu implantarea socialismului?» Generalul a răspuns categoric: «Țara a fost aceea care a acceptat acest program și, ca militar, trebuie să sper că țara va realiza acest program». Oare vîrfurile armatei chilene au ambiții de viitor care ar putea să le conducă la preluarea puterii? Tot generalul Prats a explicat: «Noi, militarii, nu nutrim ideea de a înlocui puterea civilă și nici nu este misiunea noastră».

Oficialitățile de la Santiago sînt convinse că alegerile se vor desfășura sub auspiciile calmului. Calmul nu exclude încercările, — mai mult sau mai puțin subtile — ale dreptei de a semăna confuzia. Opoziția dispune de mijloace imense — de la posturi de radio și televiziune pînă la ziare de mare tiraj. Fiecare informație este răstălmăcită, fiecare rînd este impregnat cu venin. Se mizează mai ales pe păturile mijlocii — indecise, ușor influențabile — și care au o pondere mare în electoratul chilian. Este punctul cel mai slab al «Unității Populare» — rezultat al faptului că unele grupări legate de păturile mijlocii au cunoscut o radicalizare care le-a îndepărtat de starea de spirit a acestui sector al populației. În schimb, în masele muncitoare — chiar printre cei care votau cu democrația creștină, mai ales la sate — se observă o tendință clară, fermă, de sprijinire a «Unității Populare».

Perspectivile scrutîndului? Pronosticurile sînt riscante, nu se pot face supoziții cifrice. Cert este faptul că biruințele revoluției chilene sînt ireversibile, că masa principală a chilianilor a optat definitiv pentru prefaceri sociale.

În vitrinele librăriilor din Santiago și-a făcut apariția o carte purtînd un sugestiv titlu: «Corvalan — 27 de ore». Este un cuprinzător dialog între conducătorul comuniștilor chileni și ziaristul Guido Vicario. Ziaristul a pus, printre altele, o întrebare formulată în acest mod: «Chiar dacă «Unitatea Populară» nu va obține în apropiatele alegeri din martie decît ceva mai mult de o treime din voturi, guvernul Allende își va duce la capăt mandatul?» Corvalan a răspuns clar: «Faptul că nu deține majoritatea în parlament nu este un motiv, în această țară, pentru ca un guvern să nu-și poată încheia perioada sa constituțională. Cred că și-o poate încheia nu numai pentru că a obținut cel puțin numărul de voturi necesare pentru a-i permite să legeze diferite proiecte — adică votul unei treimi dintre parlamentari — ci și pentru că majoritatea chilianilor consideră că acest guvern, constituit în mod legal, trebuie să-și ducă pînă la capăt mandatul».

La întoarcerea din Chile scriam în «Flacăra» despre anotimpul revoluției. Au trecut lunile și Chile a cunoscut înfruntări dure, destule momente acute. N-au lipsit falși profeți, obișnuți ai prezicerilor sumbre. Poporul chilian a mers însă mai departe. Oricît de contradictorii pot fi la un moment dat evenimentele, este în afară de orice îndoială un fapt: cei ce muncesc sînt hotărîți ca «țara de la capătul pămîntului» să nu mai cunoască decît un anotimp — cel al revoluției. Bătălia din Chile nu se încheie la urne...

Masele muncitoare
sprijină ferm
«Unitatea Populară».

prezentul social

arhiva socială

de Paul ANGHEL

bursa ideilor

Societatea noastră este profund serioasă și profund optimistă. O scriu negru pe alb, cred în ceea ce scriu și iată o probă, deloc excentrică:

De câteva luni, aproape zilnic, ziarul *România liberă* publică, într-un colț numit *Bursa ideilor*, dialoguri fascinante cu zeci și zeci de inovatori, inventatori, descoperitori. Atît de mulți să fie? De ce nu?... De ce să ne mire că o seamă de oameni iau în serios nevoile, exigențele, responsabilitățile acestei societăți, încercînd să le rezolve pe cont propriu și punînd la bătaie, pentru aceasta, cea mai scumpă (dar și cea mai disprețuită) materie din cîte există pe lume, materia lor cenușie? De ce să ne mire că acești oameni se zbat, pe cont propriu, să aducă țării economii de metal, să reducă importurile în varii domenii, să ne scutească de cumpărarea unor licențe, să ne vindece de risipă, de boli, de eforturi inutile, să ne propulseze mai rapid în cultură și civilizație?

Da, acești oameni — mi se pare mie — au luat în serios — și pe cont propriu! — programul de progres accelerat inițiat de partidul și statul nostru, acționînd în numele acestui program. Acești oameni cred în Nicolae Ceaușescu, în îndemnul lui, în exemplul lui, iar adesea ei strigă cu disperare: noi facem exact ceea ce ne cere El!

Și atunci? Și atunci de ce nu sînt luați în seamă? De ce birocrații preferă să arunce pe fereastră sute de mii de lei valută decît să aplice o inovație simplă, care i se oferă aproape gratuit? De ce directorul se alarmează cînd apare pe ușă inovatorul, de ce cabinetul tehnic dă din umeri cu sensul ce *să facem?*, de ce uneori chiar tovarășul ministru îi refuză audiența, cînd acesta — inovatorul, inventatorul, descoperitorul — nu-i cere în fond nimic pentru sine, nu pretinde nimic pentru familia sa, nu face în fond altceva decît să avanseze o idee care, dacă ar fi aplicată, nu s-ar întîmpla nimic altceva decît că țara ar înainta mai repede, mai bine?

Și atunci? *România liberă*, ca să se scutească de prea multe necazuri, refuză să asculte dificultățile acestor oameni, odiseea poticnirilor și strangulărilor, menținînd rubrica la un statut obiectiv, foarte precis definit prin titlu: *bursa ideilor*. Dar toate mărturisirile de la această rubrică, mărturisirile tangente, sînt adevărate romane, unele tragice, unele triste, unele tragicomice, toate însă pline de optimism. Optimism, desigur, de vreme ce la noi se gîndește, se caută, se descoperă, probă chiar acest jurnal al gîndirii, căutărilor, descoperirilor, prezentat regulat la rubrica cu titlul *Bursa ideilor*.

Mă gîndesc cu plăcere la clipa cînd redactorul șef al acestui ziar, Octavian Paler, va înfățișa conducerii de partid și de stat dosarul acestor inovații, invenții, descoperiri, cu un calcul care va trebui întocmit atent. Probabil că redactorul șef va spune: iată, tovarășe Ceaușescu, acești oameni cuprinși în acest dosar au vrut să aducă țării economii și beneficii în valoare de atîtea și atîtea miliarde de lei. Ce oră e? (Ora 8 sau 10, sau 15, i se va spune.) Ei bine, va continua redactorul șef, dacă aceste descoperiri erau aplicate, am fi ajuns la ținta pe care ne-ați propus-o cu cîteva ceasuri mai devreme. Iar audiența pe care mi-ați acordat-o azi n-ar mai fi avut nici un obiect. Dar, stimate tovarășe Ceaușescu, va spune redactorul șef, niciodată nu-i prea tîrziu. Vă mulțumesc că m-ați primit, că ați deschis ușa acestei *burse a ideilor* specifică României acestor ani. Trăim o epocă de mare efervescentă creatoare, pe toate planurile.

Iată proba!

cu și fără... cazier

Scriem rîndurile de mai jos cu o crîncenă strîngere de inimă.

Elisabeta Nicolaescu, din comuna Sinești, jud. Vilcea, după ce a făcut focul în sobă a plecat prin comună. A lăsat închisă în casă pe cei trei copii ai săi: Minodora de 11 ani, Victor de 5 ani și Costel de 2 ani.

În lipsa ei, s-a declanșat un incendiu. Cînd s-a întors era prea tîrziu...

Am notat tragicul fapt ca pe un avertisment pentru cei ce-și pot uita copiii, fie și numai pentru o clipă. Și o clipă de uitare poate fi fatală!

simple coincidențe

La Giurgiu, Ion Ion, responsabilul unei croitorii, a delapidat exact 142 000 lei.

La Botoșani, Toader Havarneanu, gestionarul magaziei de materiale a șantierului Fabricii de piese de schimb, a delapidat exact 142 000 lei.

La Giurgiu și Botoșani doi delapidatori au fost deferiți justiției.

La Giurgiu și Botoșani unor salariați care au obligația să facă inventare și revizii serioase le-au «scăpat din vedere» neregulile de cite — exact — 142 000 lei. Indiferență perfect simetrică!

victima propriei sale personalități

Ștefan Vildokocs, gestionarul unei unități comerciale din Tirgoviște, nu-și poate explica plusul de 71 000 lei pe care i l-au descoperit milițienii.

Unii studiază îndelung cum devine cazul cu rentabilitatea comercială și totuși în practică nu fac două parale; iar alții, fiindcă au știința asta în sine, obțin niște rezultate de se miră și ei.

Valoarea talentului...

replică

În cîteva dintre comunele județului Sibiu (Alțina, Roșia ș.a.) au fost găsite 83 vagoane porumb-știuleți depozitate în condiții care le... garantează deprecierea.

Tot în județul Sibiu, porumbul de pe o suprafață de 48 ha n-a fost recoltat, iar cel de pe alte 84 ha a fost cules dar lăsat în grămezi pe cîmp.

În fine, la C.A.P. Roșiori-Bacău, 30 tone de cartofi — care urmau să fie distribuiți membrilor cooperatori — s-au alterat din pricina înghețului.

cronica serviciilor către populație

de Liviu TIMBUS

Întreprinderea de Transport-București ne promite o grabnică reevaluare a forțelor proprii și o urgentă lichidare a carențelor existente.

Se va pune capăt, astfel, unui prejudiciu cronic adus economiei bucureștene și unei ofense zilnice la adresa publicului călător?

Iată întrebări la care directorul general al I.T.B. ne-a promis un răspuns ferm pentru numărul viitor al revistei noastre.

Am pășit pragul Întreprinderii de Transport-București înarmat cu douăzeci și cinci de mii de petiții și tot atîtea întrebări înecate de năduf. Am preluat acest «of» colectiv din partea celor 25 000 de salariați din zona industrială a Uzinelor «23 August» — un eșantion desprins din cei peste patru milioane de pasageri ai Capitalei, ai tuturor celor

care, răpuși de oboseală sau cocîrjați de frig, irosesc săptămînal ore prețioase, așteptînd în stații autobuze și tramvaie scumpe la vedere.

Dar iată și situația de fapt, așa cum ne-a fost ea prezentată de către conducerea întreprinderilor «Republica» și «23 August»: în una și aceeași zi, din pricina traficului rutier defectuos, 10 la sută din

totalul salariilor sosesc la lucru cu mult peste ora de începere a programului. Absența unui singur om (obligat de cu dimineață să facă gimnastică la aparate și triplu-salt mortal pe scările tramvaiului) poate paraliza activitatea unui întreg sector de muncă. De aici, pierderi incalculabile pentru economia Uzinelor «23 August» și «Republica».

Sînt tot atîtea motive pentru care aici se aplică zilnic amenzi în valoare de zeci de mii lei. Un procedeu valid (și în concordanță strictă cu legile în vigoare) prin care întreprinderea este nevoită să-și răscumpere pierderile, ciupind din lefurile angajaților.

Sau ceea ce se întîmplă îndebște în toate întreprinderile și instituțiile din Capi-

tală. Nu dispunem de date centralizate, dar după calculele estimative ale specialistului, în Capitală, de-a lungul celor 124 trasee, care însumează în kilometri distanța București-Viena, I.T.B.-ul înghite zilnic zeci de mii de ore din activitatea productivă, evaluate la sute de mii de lei, bani recuperați doar parțial prin amenajările aplicate celor întârziși.

Ei bine, care este răspunsul pe care l-am primit din partea conducerii întreprinderii de Transport-București? Deocamdată, nici unul. Păzit de portari și secretari severi, directorul general, ing. Horia Iacob Teiușan, m-a informat la telefon că, deocamdată, nu poate fi liber pentru nimeni, deoarece în aceste zile se perfecțiază un proiect de plan, capabil «în sfârșit» de a pune de acord bugetul de timp al cetățeanului cu ritmul de lucru și posibilitățile reale ale parcului de autovehicule al I.T.B. Ne-a promis și o întrevvedere pe care, îl asigurăm, o vom onora cu cel mai mare interes.

La insistențele noastre, deloc puține, am izbutit să smulgem totuși câteva informații prealabile, capabile să prefigureze largă gamă de măsuri preconizate de edilii Capitalei. Vom fi deci — ni s-a promis — martorii și beneficiarii unui plan de măsuri operative, întocmit cu severitate matematică cu ajutorul Primăriei, Miliției Capitalei și al I.T.B., și la cărui definitivare vor fi chemați să-și spună cuvântul reprezentanții din toate instituțiile și întreprinderile Bucureștiului. Dintre măsurile preconizate reținem: mărirea vitezei comerciale la autobuze (19 km/h în prezent) și la tramvaie (11 km/h astăzi, sau viteza orară a unei căruțe cu doi cai buni!); decalarea programului pe grupe de instituții și întreprinderi (în clipa de față, ca să folosim un singur exemplu, la Uzinele «23 August», tramvaiele sînt solicitate să transporte exact pentru aceeași oră 7 000 de salariați răspinși în toate colțurile Capitalei); asigurarea pieselor de schimb; lărgirea distanței dintre stații; construcția în continuare a tramvaielor silențioase cu o capacitate de 350 de pasageri; reconsiderarea unor anumite trasee și completarea posturilor vacante pentru șoferi și încă-satori.

Datorăm totuși un răspuns cititorilor noștri, deoarece sîntem nevoiți să credincim tiparului aceste rînduri tocmai la ora cînd la I.T.B. se pun bazele unui transport civilizat. Pînă una, alta rămî-nem la convingerea că, în afara condițiilor obiective (despre care, sîntem siguri, directorul general ne va vorbi pe larg și în primul rînd), lichidarea urgentă a carențelor de ordin organizatoric ar contribui într-o măsură hotărîtoare la îmbunătățirea activității acestui sector, pe măsura și în concordanță cu cerințele unei dezvoltări urbane galopante. Vom reveni cu amănunte în numărul viitor.

starea comerțului

de Eugen IAROVICI

bună idee, dar scumpă

Are și negoțul legile lui. Unii le cunosc doar pe cele scrise, alții pe cele nescrise, dar există și negustori buni. Așa se explică (în parte!) de ce magazine cu proffluri aproape identice depășesc cu regularitate planul și altele nu.

Nimic de spus, Alexandru Telegescu, șeful «Alimentarei» din Bd. 1848 nr. 44, este un om integru, harnic, priceput — pe scurt, un om cu multe calități. — De ce la 8 februarie erați cu 100 000 lei sub plan? — Nu primesc toate mărfurile pe care le comand. — Cum faceți comenzile? — Vine de două ori pe săptămînă merceologul-voiajor de la ICRA cu lista de stocuri existente și... — Ați vizitat vreodată depozitele? — Nu, dar mă știu ei că îi pistonez la telefon. — Ați avut vreodată inițiativă? — Inițiativă? A, da, cînd ne vin mășline, le vindem în spatele magazinului ca să nu creăm aglomerație... Întrerupem convorbirea aici ca să ne deplasăm la alt magazin. — Care este «secretul» că măriți luna de lună și an de an vânzările? De astă dată interlocutorul nostru este Nicolae Piștalu, șeful de unitate de la complexul «Triumf» (cine n-a auzit de acest magazin?!). — N-ai voie să rămii în gol de marfă! Trebuie să-ți cunoști bine și furnizorii și cumpărătorii. Trebuie să fii bine cu ambii. Să vizitezi cu regularitate depozitele, să vezi mărfurile și să ochești ce le trebuie cumpărătorilor tăi. Cunoșcînd pe șefii fiecărui depozit, să nu ai pretenții numai la anumite mărfuri, să iei și din cele mai greu vandabile. Dacă îl ajuți pe furnizor, te ajută și el la nevoie. Mai e un «secret» — intervine șeful de sală Gheorghe Stoica — lupta pentru marfă de bună calitate. Sigur, asta în condițiile existente. Despre inițiative n-am discutat. Le cunoaște tot cartierul.

Se poate face comerț oricum, oriunde? Bineînțeles că nu! Ne-o dovedește supermagazinul Hala Unirii. Toată lumea aplaudă eforturile făcute de M.C.I. pentru un comerț civilizat, modern, eficient. În palmaresul ministerului sînt trecute victorii de seamă împotriva aspectului inestetic al magazinelor, pierderii de timp a cumpărătorilor, obiceiurilor reprobabile ale unor vinzători, pentru lărgirea rețelei comerciale, introducerea cu curaj a noului în comerț sub multe aspecte etc., etc. Dar pe fundalul trandafirii al succeselor începe să se profileze umbra Halei Unirii. De îndată ce s-a terminat luna de miere a răsfoșului cumpărătorilor și s-a stopat tirul greu al mărfurilor «de bătaie», vânzările au căzut sub plan. Azi, supermagazinul a devenit o autoservire obișnuită, însă supradimensionată. S-a pierdut acel element personal care încălzește, de exemplu, la «Triumf» circuitul furnizor-magazin-cumpărător. Ești dispus să pierzi ceva cînd te despați de vechi, însă noul trebuie să-ți aducă anumite avantaje certe.

Îmi spune un cumpărător: — Desigur, ideea de supermagazin e bună; e bine să găsești la un loc tot ce îți trebuie unei gospodării. Dar nu cumpăr în fiecare zi de toate. Dacă trebuie să cumpăr doar zahăr, mezeluri și brînză, se întîmplă să găsesc primele două și să nu găsesc brînză. În schimb, ocolesc tot magazinul, trec prin aglomerații și busculade și pe urmă stau la rînd la casă de mi se urăște... și mai trebuie să trec apoi și pe la un magazin de lactate să-mi cumpăr brînză.

Șeful de unitate Nicolae Popa îmi explică: — E drept, mai sînt lipsuri. Vedeți, aprovizionarea se face neritmic și la ore nepotrivate. Lumea se îmbulzește și așteaptă să vină ba una, ba alta. Nu avem efectiv complet de casiere, doar 70% (încercăm să scurtez rîndurile celor care așteptau la casă cu 30%, însă tot lungi mi se păreau!). Avem greutăți cu...

Repetăm cu convingere ceea ce spunea cumpărătorul de adineauri: e bună ideea de supermagazin. Să nu rezumăm însă ideea de modern la zeci de șiruri de rafturi și câteva casiere. Trebuie respectat un întreg complex de exigențe, începînd cu studiul locului de amplasare (unii, pe bună dreptate, susțin că «vadul» este greșit ales) și terminînd cu respectarea strictă a graficelor de aprovizionare.

Ni se spune că acest supermagazin ar fi doar un «experiment», că pe parcurs... Or fi ele bune experimentele însă nu la nesfîrșit. Sîntem siguri că azi avem și oamenii pricepuți și mijloacele necesare ca să «mergem la sigur».

dialog cu cititorii

de H. DONA

Pasionat după dezbateri «pe teme de etică și psihologie», cititorul Marin Cărbunescu din Craiova ne sugerează publicarea unei discuții despre fericire. De ce nu? Deși, probabil, o asemenea discuție se va axa mai presus de toate pe definirea a însăși noțiunii de fericire. Sînt aproape două sute de ani de cînd cel mai pur dintre eroii marii revoluții franceze, Saint-Just, constata că «fericirea este o idee nouă în Europa» (de alte continente nici nu putea fi vorba!). Două secole n-au fost suficiente — după cît se pare — pentru a-i răpi fericirii juvenilitatea și noutatea. Și aceasta pentru că simpla abordare a problemei fericirii presupune depășirea prealabilă a celor mai grosolane servituți legate de mizeria fiziologică, de foame, de reducerea existenței la satisfacerea nevoilor elementare. Fericirea continuă și astăzi — în preajma celui de-al treilea mileniu — să fie o idee nouă în Europa și în restul lumii. Chiar dacă ea îmbracă, în funcție de anumite condiții concrete și de acuitatea unor cerințe, și alte denumiri: libertate, existență de sine stătătoare, afirmare a personalității, dezalienare, demnitate. În fond, pentru omul zilelor noastre, fericirea înseamnă regăsirea existenței umane, bucuria de a trăi între oameni, bucuria de a face (termenul de «creație» e poate prea pretențios). De aceea, oamenii găsesc momente de fericire în dragoste, în prietenia lucidă și afectuoasă, în sentimentele de exaltare și de fraternitate pe care și le dau identificarea cu poporul căruia îi aparține, participarea la o cauză mare și nobilă, în bucuria muncii bine făcute. Să discutăm deci despre fericire.

Împărtășim interesul cititorului Octav Furlea din Tecuci pentru anchetele sociale și, bineînțeles, vom continua (sperăm că la un nivel superior) să publicăm asemenea materiale în revista noastră. E necesar însă să evităm confuzia pe care, ca și tov. O. Furlea, o fac și mulți alți cititori între genul publicistic denumit «anchetă socială» și ancheta sociologică. Ancheta socială urmărește să investigheze prin mijloace gazetărești (elemente de interviu, convorbire, reportaj etc.) diferitele compartimente în care se manifestă un anumit fenomen, să discearnă trăsăturile comune și nuanțele specifice și să tragă concluzii aplicabile în acțiune. În selectarea sectoarelor cercetate și a interlocutorilor intervine, fără îndoială, și subiectivitatea gazetarului, atent la arhitectonica întregului pe care-l realizează. la ritmul relatării și argumentării, la efectele pe care vrea să le obțină asupra psihicului și intelectului cititorului. Ancheta sociologică este o cercetare cu caracter strict științific și trebuie deci să se supună unor rigori constrîngătoare, să respecte, fără nici o abatere, anumite norme și tehnici. Publicarea ca atare a rezultatelor unei anchete sociologice prezintă interes, în primul rînd, pentru oamenii de meserie; numai prelucrate și comentate (și însoțite de un număr de exemple concrete), aceste rezultate pot interesa publicul larg.

Un cititor malițios, F. Vermorel (o fi vreun pseudonim?) din București, amintindu-și de o mai veche însemnare a noastră în care afirmam că Stan și Bran au o valoare artistică incomparabil mai mare decît numeroase producții cinematografice pretențioase, ne întrebă: «Dar după filmul transmis la televizor în seara de 4 februarie, ce ziceți?» Nu zicem nimic; cînd am scris ce am scris, ne refeream — și toți criticii cinematografici fac același lucru — la perioada încheiată în 1940 cu «Saps at Sea» («Stan și Bran în croazieră») și care și-a avut punctul culminant în jurul anilor 1930-1933, perioadă în care s-au manifestat pe deplin originalitatea și specificul vestitului cuplu. Buna-cuviință ar trebui să ne îndemne să uităm ultimele — și adesea penibilele — încercări ale unor mari artiști care-și terminaseră, de fapt, cariera. Și în existența altor importanți creatori — și nu numai în cinematografie — se observă fenomene asemănătoare. De aceea, ne-a mirat și pe noi cinismul colegilor de la televiziune care au dezgropat aצל «Jitterburgs» («Stan și Bran, oameni orcheștră»), de care nimeni n-ar mai fi trebuit să-și amintească. Procedul seamănă oarecum cu cel la care este supus Jean Gabin, pe același mic ecran. Gabin a fost un mare actor, în el s-a intruchipat un moment esențial din istoria filmului francez, în el și-au găsit materializarea aspirațiilor generoase, deși nu lipsite de naivitate din anii Frontului Popular. A venit războiul și Jean Gabin a murit. Sub același nume, începînd din anii '50 joacă în filme comerciale un actor îmbătrînit și corpolent, un bun meșteșugar, perfect adaptat mașinii cinematografice de făcut bani. În mod inexplicabil și spre derutarea totală a spectatorilor neavizați, televiziunea noastră îi amestecă pe cei doi Jean Gabin într-o retrospectivă lipsită de orice idee conducătoare. Dar să nu fim negativiști; televiziunea a făcut destule lucruri bune în ultima vreme ca să n-aibă dreptul să se despăgubească prin programarea încă deficitară a filmelor.

tipuri și tertipuri

de Aurel BARANGA

o metafizică a lașității

În «Spovedania lui Stavroghin» se află un verset din Apocalipsa lui Ioan, nu întimplător folosit de părintele Tihon: «Fiindcă nu ești nici rece, nici fierbinte, fiindcă ești căldicel, o să te vărs din gura mea». Într-o scriere metafizică de un acuzat sens criptic, imprecizia surprinde prin claritate. Condamnarea «căldicelor», a ființelor de o temperatură medie a pasiunilor, ni se impune cu necruțare: mai ticăloși decît toți ticăloșii sînt indiferenții. «Căldiceii» contemporani, ghidați de filozofie: «nu pun cap sănătos ev angahelie sea-că», se definesc printr-o situație confortabilă pe orbita excentrică a activității sociale. Nu participă, nu se pronunță, nu se bagă, nu se amestecă, nu iau parte, n-au păreri, preferînd să prospere din leafă și espectralivă. Nici măcar la vot nu se angajează. Nu sînt «pentru», nu sînt «contra», nu se «abțin», abținerea fiind, prin ea însăși, o poziție. Nu ridică mîna. E mai simplu, mai comod, mai prudent și, în conformitate cu psihologia lor ductilă, mai înțelept. Poți să știi ce iese? Am experiență. Am mai trăit asemenea situații, în consecință: stai în banca ta! Această metafizică a lașității e cu atît mai condamnată, cu cît vorbește, de multe ori, în numele bunului-simț și al «onestității», demonstrînd că, nu o dată, vocabularul a luat-o razna, pînă la acel punct de derută în care albul devine negru și invers. «Oonestitatea» indiferențelor, sinonimă cu egoismul feroce și carnasier, e mai rea ca orice necinste. Iar inteligența lor, mai penibilă, mai deplorabilă, ca orice formă a prostiei. Experiența, adevărata experiență a vieții a arătat, pînă la evidență, valabilitatea unei expresii care, deși de aparență trivială, conține un mare adevăr: «toți șmecherii mor de fraieri». Pînă la sfîrșit «căldiceii» se ard. Și asta din pricina unei legi biologice binecunoscute: în mediul călduț nu se dezvoltă decît microbii. Iar temperaturile extreme, întocmai pasiunilor înalte din viața socială, sînt fără iertare.

«Viata în înalta societate»

O anchetă de Nelu IONESCU

Am mai spus-o, naveta se poate face în fel și chip: cu autobuzul, cu trenul, cu avionul, cu vapoarașul fluvial, cu bicicleta, cu șareta dispensarului ori a ceapeului, cu picioarele personale și — complementar la toate acestea, în caz de întârziere — cu autostopul. Bineînțeles, pe una și aceeași rută se pot face și combinații de aceste mijloace. Dar despre altceva vreau să aduc vorba acum: despre cum e viața «pe navetă». Apropo, ca să nu am discuții cu profanii în materie, declar din capul locului și sub prestare de jurământ că expresia e de acum încetățenită.

Și cum naveta cu trenul e cea mai complexă dintre toate, la ea am să mă opresc. Dealtfel, multe lucruri pe care le voi spune vor fi perfect valabile și pentru celelalte încrângături, genuri, specii și subspecii de navetă, pentru că naveta cu trenul nu-i numai complexă ci, cumva, și tipică.

INTERVIU C-UN AMIC NAVETIST

— Apelez la tine să-mi vorbești despre navetă — eu limitându-mă la rolul celui care iscocodește — pentru că mi se pare și mai eficient, și mai cinstit să privești lucrurile dinlăuntrul lor.

— După o asemenea introducere sint gata să mărturisesc tot.

— Cum a fost începutul?

— Cum e la toți: brusc ești trezit dintr-un somn bun de un ceas rău. Sari ca ars în haine, te speli, arunci pachetul cu mâncare pregătit de cu seară în geanta obligatorie pentru orice navetist, și-o ștergi pe ușă. Ai impresia că ai fost extraordinar de operativ dar abia cu vremea reușești să elimini într-adevăr toate gesturile de prisos și implicit să reduci timpul dintre ora trezirii și cea a plecării trenului. Eu unul, mulțumită preciziei și automatizării mișcărilor, am ajuns să dorm dimineața cu vreo 18-20 de minute în plus. Naveta te face să devii foarte respectuos cu timpul tău, cu dimensiunea-timp în general.

— Ai folosit cuvîntul automatizare. Prea — să spun așa — rimează cu tehnizare, electronizare, cibernetizare, computerizare... Nu ți se pare prea tare cuvîntul, cînd e vorba de oameni?

— Un adevărat navetist, deci cu oarecare yechime, nu-și mai pune ceasul să sune. Se trezește singur exact la ora și în minutul care trebuie. Automatizarea, care vîd că te deranjează cînd o aplic oamenilor, nu înseamnă decît o adaptare, o disciplinare dacă vrei, folositoare însuși omului; un răspuns la imperativul de rezistență, la obligativitatea de a face față în chipul cel mai avantajos... situației create.

— Destul, m-ai convins.

— Pentru că-s navetist. Și navetiștii prea-s legați de realitate ca să nu convingă. ca să nu aibă dreptate. Dar dacă spiritul tău, formația ta clasico-umanistă, au nevoie, alături de asprimea realității, și de o imagine de vis, atunci te invit la un miracol... — Dacă înțeleg eu bine, mă iei peste picior!

— Dimpotrivă, invitația mea e foarte serioasă. Închipuie-ți că mă însoțești într-unul din drumurile mele zilnice. Ba nu, nu într-unul oarecare, ci în cel dintîi. Rămăsesem, pare-mi-se, la ieșirea din casă. Deci s-o luăm spre gară. A nu, nu, pasul trebuie să fie cu mult mai viu! Cam așa. Și acum din mers, dar fără să încetinești, uite-te în jurul tău! E iarnă, cinci dimineața, lumea toată — aer, case, străzi, tramvaie și celelalte — e halucinant de albastră, spre bleumarin, halucinant de tăcută și halucinant de pustie de oameni. Pe acest fond, apariția unor siluete solitare, imprecise, mute și grăbite, e cu atât mai șocantă. Numărul lor se înmulțește, ele devin grăitoare, murmurîndu-și binețe, și devin sociale, formînd mici grupuri. Treptat, pachetele de mărșăluitoari cresc astfel încît pe strada gării ajung să înmănuncheze un adevărat șuvoi de siluete albastre, care aleargă în tacere, speriate parca de același gînd că

soarele ar putea fișni mai repede decît ele, decît înverșunarea lor. Abia în gară, pe peroane, sub lumina sintetică a lămpilor și în preajma concretei brutale a traverselor, a șinelor, a trenurilor, miracolul se destramă și toată omenirea asta redevine pămîntească, banală, chinuită.

— Halal miracol, halal imagine metafizică! Visul tău are viciul ascuns al realității. — Al uneia dintre cele mai aspre. În toate diminețile navetei mele, pe același fond siniliu și surd, exact la aceeași oră, exact în același loc al unei străzi încă pustii, m-am întîlnit cu aceeași femeie care-și ducea, înainte de a se îndrepta spre serviciul ei, copilul la o creșă.

— Nu te-ai îndepărtat de subiect?

— De ce? N-are ce strica să compari realitatea navetei cu alte realități ale vieții oamenilor. Și apoi, întrebări de felul ăstora fac parte din gîndurile mele de navetist obsedat de drămuirea timpului: «La ce oră se scoală ea, ca să aibă timp să-și împacheteze puștiul?»; «Cum îl domolește, după ce-i strică somnul, și cît timp îi ia operația asta?»; «La sfîrșitul zilei cu cît e mai obosită decît mine?»

— Trebuie să înțeleg că naveta te face mai grav, ba chiar mai trist?

— Îmi pare rău pentru tine, nu sesizezi nuanțele! Te face mai înțelegător față de

oameni. Și mai generos. Chiar din prima zi am cunoscut un grup de navetiști, între care dealfel am și rămas. Trenul era al dracului de aglomerat și stăteam în picioare pe culoar. N-au avut de unde să-mi dea, dar au pus problema și asta spune totul, că dacă prinde careva un loc să mi-l dea mie că-s începător neobisnuit. De fapt acesta e și adevărul: timp de vreo câteva zile, ba pentru unii chiar săptămîni, cum ajungi în tren îți vine să dormi. Apoi obișnuința își spune cuvîntul. Un cuvînt binefăcător; pentru că, paradoxal, cu timpul naveta pare mai puțin obositoare. Dar numai pare, căci la intervale mai lungi îl vezi pe unul ori pe altul cum pică. Ori de somn, ori de nervi. Dar atunci iar intervine înțelegerea celorlalți care îi acceptă toanele, ieșirile, uneori înjurăturile, fără să le ia în serios. Il așteaptă să-și depășească criza, glumind ori făcîndu-i loc să se culce. De crize de acest fel nu scapă nimeni. Le fac toți prin rotație.

— Și chiar sînt depășite toate cu înțelegere, blajin, fără certuri?

— Sînt și certuri, ca în orice familie.

— A spune «familie» nu înseamnă a spune prea mult? Colegi de navetă poate ar fi mai exact.

— Ascultă, cînd vezi o față, care abia și-a terminat școala, că sare din tren într-o haltă pierdută în cîmp și o ia de una singură peste un iaz înghețat și peste două dealuri acoperite de zăpadă — ca să ajungă la o școală dintr-un sătuleț — să știi că îi porți grija ca unei adevărate surioare. Iar la întoarcere, îi ții loc și-i faci semne de la fereastră în care vagon să se urce. Dealfel și cu ținutul ăsta al locurilor, zilnic e o întregă povestel! Regulile noastre de bază sînt două: prima — cine vine primul ține locul și pentru ceilalți (de dorit un întreg compartiment); și a doua — căutatul începe cu ultimul vagon, socotit reper principal de găsire și adunare. Dacă stai în ușa unui compartiment gol și spui altor navetiști că e reținut tot pentru navetiști, în general ești înțeles fără nici o vorbă în plus; s-a creat o cutumă. Cu călătorii întimplători, care fac și ei o dată în viață drumul pe care tu îl faci zilnic și li se pare asta o grozăvie de efort, se iscă niște scandaluri de toată frumusețea. Oricum, cei care forțează lucrurile și intră în compartiment plătesc

salon... Comparațiile poate ți se par prea exagerate dar, pentru mine, Iulia, Costache, Gabi, Gigi, Sanda, Lila, Claudia, Ionel, Felicia, Lulu, Costel, cu toate că acum s-au împrăștiat, lăsînd locul altora, cu toate că acum sînt departe de mine, îi socotesc și-i simt aceiași prieteni de nădejde, dragi sufletului meu. Rapidului spre Timișoara i s-a spus «Traian»; celui spre Iași, «Moldova». Evident, sînt denumiri afective. Dacă ar fi să-mi botez drumul navetei mele, aș alege unul dintre numele lor. Ori chiar pe toate. Condițiile dificile au un avantaj: oferă posibilitatea verificării calității oamenilor.

— M-ai convins, cu toate că am văzut și navetiști solitari.

— Poate la clasa întâi. Dar asta nu știu dacă e o adevărată regulă; trece-o ca pe o observație a mea.

— Și totuși, care e viața pe navetă? Ce fac navetiștii de-a lungul răstimpului petrecut în tren?

— În principal, «ei» joacă șeptic, iar «ele» impletesc, poate nu-i tocmai laudabil dar așa este. În secundar, se fac cam din toate cele omenesii: se citește, se pâlăvrăgește, se fumează, se face curte, se birfește, se spun bancuri, se fac cunoștințe, se vînd ponturi, se mîncă (de unul singur ori în colectiv, punînd la bătaie fiecare ce are), se fac confidente, se spun cu reciprocitate vorbe de încurajare, se doarme, se bea (după chenzine la bufetul trenului; înainte de sărbători, cînd se face aprovizionarea cu vin, din damigene trecute din mînă în mînă, din ardei grași destupați, ba chiar și din globurile de la becurile compartimentelor — la sfîrșit prinse cuminte la loc), se impletesc ațe de mărțișoare, se fac farse, se cîntă, se oftează și, peste toate, se speră la «repatriere». Asta, în limbajul navetiștilor, înseamnă găsirea unui post care să-l scape de navetă.

— Și totuși timpul acesta nu poate fi mai bine folosit?

— Începătorii vin în general cu propuneri, cu încercări novatoare, de felul «să învățăm o limbă străină». Uneori se găsesc adepți care și trec la treabă. Însă după câteva zile afacerea se dezumflă. Pentru că de fapt oamenii sînt foarte obosiți; pentru că în trenuri e înghesuală; pentru că tre-

O CASETĂ CU O OPINIE SEPARATĂ

În general sînt socotiți navetiști cei care locuiesc într-o localitate, muncesc într-alta și, bineînțeles, pendulează între aceste două locuri ale existenței lor cu o anumită frecvență și trebuind să folosească anume mijloace de transport.

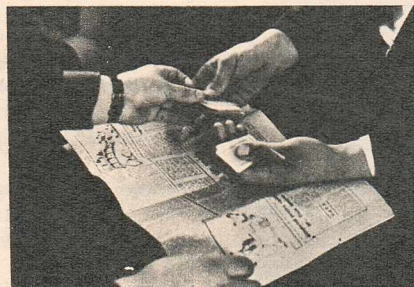
Așa, de pildă, într-un studiu sociologic foarte serios am găsit această definiție — premisă de lucru a investigației făcute de autori:

«Localnic este considerat acel salariat care locuiește în București (cu domiciliul stabil sau flotant) sau într-o comună subordonată și care efectuează drumul casă-uzină și uzină-casă cu un mijloc de transport interorășenesc. Navetist este considerat acel salariat care locuiește într-o comună ce nu aparține municipiului București și care face drumul uzină-casă și casă-uzină de minimum trei ori pe săptămîină».

Nu vreau să contest valabilitatea acestor păreri; dar țin să pledez pentru un punct de vedere al meu. Și anume, acela că prin frecvența, prin timpul pe care-l consumă, prin obosala de care-i urmat, prin distanțe și prin condițiile în care se face — și un drum domiciliu-loc de muncă și apoi loc de muncă-domiciliu, pe un traseu limitat la teritoriul aceluiași oraș poate fi socotit ca o veritabilă navetă. O navetă pe care aș boteza-o «intraurbană». Dacă ne ducem viața domestică în Titan și dacă meseria ne este aceea de a face nasturi la fabrica din Drumul Taberei, atunci facem vreo trei sferturi de ceas cu 84, simplonul acela agățat de fir; deci, tot cam atît cît face trenul de la București la Ploiești ori de la Iași la Tîrgu Frumos.

O navetă care o datorăm orașelor noastre mai mult lungi și late decît înalte (firește, nu mă refer și la «metropolele» care au sub 10 000 de locuitori); parcului nu prea grozav de autobuze și tramvaie; «penelor» de piese de schimb, de cauciucuri, de lubrifianti și de... organizare; repartizărilor de locuințe fără să se fi ținut seama de locul unde muncesc noii locatari și încă altor multor indiferențe și neglijențe care adunate...

La fel ca naveta «extraurbană», și cea «intraurbană» ne obosește, ne amoroă nervii, ne face praf hainele. La fel ca prima, și a doua s-a instalat în viața noastră ca o apăsătoare servitute zilnică. Și atunci de ce s-o menajăm, să o dezmierdăm dulce: «drumul la serviciu», ori «cotidiană rută profesională», ori mai știu eu cum, și să nu-i spunem pe nume: navetă!

66? Șeptic? Ce contează, timpul să fie amăgît!

◀ Un ochi pe față, unul pe dos... Șapte rinduri pînă la prima stație, alte șapte pînă la a doua... Policlificarea e la modă.

Fotografii de Radu CONSTANTINESCU

greu lipsa lor de înțelegere. Pentru că în scurt timp se adună toți membrii grupului, stau claie peste grămadă, unul în brațele celuilalt, fac bancuri și ironii, încît intrusul ori face, cu fălcile încleștate, un drum de coșmar, ori are umor, pricepe lucrurile, și poate deveni spontan amicul grupului. Nu i se pretinde decît înțelegerea să zîmbească. Și ca să termin capitolul rezervării locurilor, aducînd totodată încă un argument despre frățietatea dintre navetiști, am să-ți mai spun doar câteva vorbe despre o convenție tacită care de fapt nu știu cînd anume s-a realizat. Ne-am trezit că o respectăm și totodată îi culegem avantajele. Naveta noastră e pe linia Iași—Pașcani, dar trenul vine dimineața de la Galați, aducînd în Iași și navetiști culeși din direcția aceea. Același tren se întoarce cu noi după-amiaza, îi lasă deci în Iași pe navetiștii dinspre Pașcani, și-i ia să-i ducă acasă pe cei dinspre Galați. Dimineața, niște muncitori care lucrau prin Iași ne păstrau compartimentul lor, pînă cînd apărea unul din grupul nostru; iar după-amiaza le păstram noi compartimentul nostru pînă cînd apărea unul de-al lor. Pe navetă legi prietenii adevărate și puternice, dintr-acelea ce nu-s posibile decît între oamenii de calitate care un timp duc același greu: camarazii de armată, bolnavii din același

nurile întîrzie și asta irită, cumplit; în sfîrșit, pentru că tot ce fac ei, navetiștii, pare o hahalereală, o irosire de timp, reprezintă de fapt o supapă necesară pentru nervii acestor oameni care, pe lângă efortul orelor de muncă, mai poartă și povara timpului și condițiilor navetei.

— Te-aș întreba ce crezi că ar trebui făcut pentru îndreptarea lucrurilor în această privință, dar acesta-i subiectul unui alt capitol al anchetei. Încît, cu acordul tău, amîn întrebarea.

— Amin-o, dar să nu-ți îngădui să renunți la ea! E vorba de o durere.

— Spondeo facere!

MĂREȚA DESCONSPIRARE A UNUI SĂRMAN TRUC

Ajuns la capitolul «vieții pe navetă», tehnic vorbind, ancheta s-ar fi transformat obligatoriu în descriere, în reportaj. Și atunci îmi biblia toată unitatea serialului. De aceea m-am dedublat, și eu cel de azi — sedentaru deci — l-am chestionat pe eu cel de ieri — navetistul deci.

Problema de meșșug gazetăresc a fost cît de cît rezolvată dăr soluția folosită mi-a născut o altă problemă: făcîndu-mi publice atîtea gînduri și amintiri, oare n-am ajuns să-i iau interviul unui inamic?

pe ecrane

MARIA STUART

Parcă istoria însăși a scris povestea rivalității acestor regine ca să se poată cindva înfrunta pe un ecran panoramic, în culori cind suave, cind dure, două mari personalități ale artei actricești moderne: Glenda Jackson și Vanessa Redgrave. Cu cîțiva ani în urmă, «dublul» nu era posibil: exista Vanessa-Stuart, dar nu apăruse la orizont «atacanta» Glenda. N-avea nimeni curajul să clatine panteonul clădit o dată pentru totdeauna (se părea) de către Bette Davis. Dar iată că televiziunea a îndrăznit, Glenda Jackson i-a uzurpat tronul (generație mai fermă, fără complexe) și a reușit ce nu reușise în 30 de ani glorioasa Davis. Să-și transforme porecla în renume. Să fie supranumită Glenda R, adică regina.

Povestea este «comprimată» acum la o serie cinemascopice (de peste 2 ore) pentru cinematograful curent obișnuit, ecranizare onestă a istoriei, fără grave licențe (poate doar vîrsta eroilor). Dar pentru regizorul Charles Jarrott importante erau nu atît amănuntele biografice, cît atmosfera de la curtea engleză ori scoțiană, sunetul dulce-galant-perfid de flaut, de convenție și stil francez, pe care

e nevoită să le părăsească Mary pentru o Scoție dură, cu ambadori mirosind a grajd și cu grăjdari înălțați la rangul de lorzi. Atenția e îndreptată, în special, spre cele două scene de înfruntare feminin-monarhică dintre rivale. Prima scenă — întâlnirea din pădure, amestec de grație și cumetrie, de grandoare și meschinărie, de forță și slăbiciune, imposibil de separat. «Nu ești demnă, nu te porți ca o regină» tună Elisabeta a Angliei, inamiceii ei. Și apoi — ultima lor confruntare: după ani de suferință, Maria Stuart refuză clemența reginei-tirane, preferînd să înfrunte eșafodul decît să-și facă «mea culpa» scrisă. Acum, cea care pierde de fapt partida și se simte umilită de rivala ei e marea Elisabeta. Exact asta dorise să evite mintea ei perspicace: să-și transforme rivala în victimă, ca apoi istoria să facă din ea o eroină post-mortem și popoarele să-i confere slăbiciunii aureola nobilă a martirajului, în timp ce ei, luminatei regine, să i se umbrească faima printr-un act de singeroasă răzbunare. Raportul de forte se inversează. Victima devine călău, călăul — victimă. Elisabeta e victima inteligenței fără acoperire sufletească. Filmul — oarecare ca meserie, rezistent ca recital actoricesc — se deschide și se închide cu un vechi cîntec francez, inocent și tandru, grațios și poetic, trăgînd o cortină asupra rivalității care a alimentat secole de-a rîndul fantezia atîtor generații.

Alice MĂNOIU

actori și roluri

Adina Popescu, Virgil Ogășanu și Peter Paulhofer — trei nume din distribuția noului film românesc «Dragostea începe vineri» (scenariul — Francisc Munteanu, regia — Virgil Calotescu).
Fotografie de S. STEINER

CĂLDURA MÎINILOR TALE

S-ar putea afirma că Șota și Nodar Managadze au sintetizat admirabil ideea filmului lor într-un simplu schimb de replici: «Du-te la oraș să vezi ce se mai întîmplă prin lume...» — îi spune Iason, bătrîn țaran, soției sale. Iar femeia răspunde cu o resemnare nu lipsită de mîndrie: «*Nimic* din ceea ce se întîmplă prin lumea largă n-a ocolit curtea noastră!...» «Curtea» este universul unui sat izolat în creierii munților, în care, pînă ajung, veștile par că s-au și învechit. Peste această așezare suflă însă năprasnic toate viscocele istoriei, bîntuie răzmerițe, pustesc războaie, se înalță, cu flăcări înnoitoare, revoluții...

Spațiul satului e redat în tușe de contrast brueghelian. După ce se adună și comentează *morometic* politica la scară mondială, țărani înghin în cor străvechile cîntece caucaziene de pahar. O răzmeriță a izbucnit în sat. Sidonia, eroina filmului, e decisă să-și apere, cu orice preț, fiul urmărit de răsculați. Aceștia s-au adunat în jurul casei și amenință să spargă ușa. Încoțită, cu chipul răvășit de deznădejde, femeia începe să-și arunce straietele de pe ea: știe că muntenii cruzi, care n-au ezitat să spargă ușa bisericii, se vor opri în pragul casei, neavînd curajul să sfideze străvechea lege care interzice intrarea într-o încăpere în care se află o femeie despuiată. Răzvrățiții se vor retrage, mai tîrziu, în munți, acolo unde armata nu-i poate urmări. Părăsite, femeile suspină solitare, prin grădini. Soluția nu înțirzie să vină, sugerată parcă de Aristofan: într-o veselă conspirație, femeile urcă în ascunzișurile munților și își lasă, în tabăra celor fugiți, copiii. Cu plozii de gît, înspăimîntătorii războinici se metamorfozează în dădace!

Întreagă această frescă insolită este construită în jurul personajului Sidoniei. Sofiko Ciaurelli, actriță de rafinată grație, frumusețe enigmatică și triumfătoare (cu care machiorul a luptat zadarnic, neizbutind s-o îmbătrînească veridic), redă cu o expresivitate fremătînd de viață și de farmec aventura unei existențe. Bătrînă, eroina își revede viața prin ceața anilor, și această luptă cu alterările memoriei justifică hiatusurile epice, salturile nemotivate prin timp și chiar prezența mai palidă a unor personaje. Întreg filmul unei vieți este revăzut printre picoteliile bătrîneții, din somnolența căreia existența însăși nu mai pare decît o simplă nălucire. Dar ceea ce rămîne statornic este «căldura mîinilor sale», senzația stăruitoare a dragostei.

Avem, astfel, în față un imn înălțat iubirii ce mocnește sub cenușa ultimei vîrste. Iason, bătrînul, e înconjurat de crengile unui pom rotat în care s-a urcat să culeagă poame. El nu vede cum jos, în curte, au pătruns mesagerii cerniți, cu vestea cumplită că fiul său a căzut pe front. Frîntă de durere, Sidonia, care a realizat totul numai din priviri, îi izgonește pe vestitori. «Dacă vă vede bătrînul, cad!» — șoptește ea. Mai puternică decît sfîșierea mamei este, de astă dată, dragostea pentru omul ei. Însăși moartea, în viziunea autorilor filmului, pare o vremelnică despărțire, tandră, orchestrată ca în «Pămîntul» ucraineanului Dovjenko, în mijlocul naturii generoase, proteice și nemuritoare. Filmul lui Șota și Nodar Managadze, care a reprezentat cu succes, anul trecut, culorile cinematografului sovietice la Festivalul internațional de la San Sebastian, își trage sevele originalității din solul bogat al spiritului popular gruzin, dar și din sentimentul unic al universalității condiției umane.

T. CARANFIL

Vanessa Redgrave — Maria, regina Scoției.

telegrame

● Casa de filme «Corona» a început în această lună ecranizarea best-seller-ului «Papillon» al lui Henri Charrière. Primele turnări au avut loc în Jamaica și Spania, sub conducerea regizorului Franklin Schaffner. În rolul lui Papillon — Steve McQueen (foto 1).

● Annie Girardot și Jacques Brel sînt capetele de afiș ale unei comedii (titlul nu este încă fixat) realizate de Serge Korber după un scenariu scris în colaborare cu Michel Cournot.

● Cineastul sovietic Gheorghi Danelia lucrează din plin la noua adaptare după Mark Twain «Aventurile lui Huckleberry Finn». Protagonist va fi elevul moscovit Roman Madiarov, iar partenerii săi se anunță Irina Skobțeva, Evgheni Leonov, Vahtang Kikabidze, Oleg Golubițki.

● Florestano Vancini — un all cineast italian pentru care istoria contemporană devine o sursă de inspirație. În curînd, regizorul va porni la realizarea unui film ce-și propune să releve adevărul în «Cazul Matteotti» (uciderea deputatului socialist Giacomo Matteotti în 1924). Pentru rolul lui Mussolini a fost solicitat actorul german Mario Adorf («Poliția mulțumește»).

● Destul de greu de recunoscut în tinărul cu mustață din fotografia nr. 2 pe Ryan O'Neal, cel care și-a legat numele de «Love Story». Partenera din imagine este fiica sa, Tatum O'Neal, alături de care va apărea în filmul «Luna de hirtie».

● Actorul polonez Olgierd Lukaszewicz («Pădurea de mesteceni», «Perla coroanei»), solicitat pînă acum doar pentru roluri dramatice, a fost convins de Jerzy Gruza să accepte o apariție comică în filmul «Mutatul».

... și ar comertenta doi
presa locală, cînd să mai spună să ne vadă ogul ca să
ne distribuie într-un film sau la televiziune, că, orice
s-ar spune, dacă n-am fredona «A venit furnica / Și-a
adus păpica» n-ar mai avea Bibanul hazul pe care-l
are de cînd știm care stîlp e al lui Bănică și care-i al lui
Furdul, prin ce trece Toma cînd face haz de necaz și
ne invită să rîdem de Margareta, cite preinfarcte stra-
tegeice s-au produs în ultima lună și cite ne mai așteaptă,
pentru că nimeni nu-și poate imagina teatrul fără culise
și pentru că tot ceea ce se întîmplă cu adevărat în teatru
se întîmplă nu pe scenă ci, mai întîi, în culise!

Să le dăm voie deci să ne spună, cu cinci minute mai
devreme, ce s-a întîmplat sau ce se va întîmpla, într-un
teatru sau altul, să se întrebă de ce, într-un litigiu al
actorului cu direcția sau al direcției cu regizorul, nu s-a
procedat conform normelor eticii și echității noastre
socialiste, care e soarta unui spectacol care se repetă
de 7 luni și a altuia care e obligat să iasă numai în 7 zile,
cu rămășițele de la 7 piese, sau, mă rog, să-și apere și
ele dreptul la existență, cînd le este periclitat.

Pentru că, iată ce spun culisele:

● Amza Pellea, noul director (neinstalat încă) al
noului Teatru Național din Craiova e hotărît să nu
ducă o politică de culise: «Sigur că vor fi schimbări
în colectiv, pentru că e un fenomen dialectic. Cele mai
mari trupe de teatru din omenire au decăzut în momentul
în care s-au închis în carapacea autoadmirației».

● Ion Băieșu a terminat de curînd o nouă piesă,
după mai vechea nuvelă «Chițimia». Succesul pe care
l-a avut «Iertarea», pornind tot de la o nuvelă, «Acce-
leratorul» (din volumul «Sufereau împreună»), ne
face să fim optimiști, așa încît dorim s-o putem aplauda
cît de curînd și pe scenele teatrelor. (Poate va prinde
viață și proiectul regizorului Al. Tatos, de a realiza un
spectacol de teatru TV cu această piesă, pe care el o
aștepta.)

● După repetițiile de rigoare, la Teatrul «Bulandra»
s-a reluat «Transplantarea inimii necunoscute» de
Al. Mirodan. În rolul principal: artistul poporului
Radu Beligan.

● La Constanța, fostul director al teatrului, Jean
Ionescu, care fusese înlocuit de cîțiva ani cu regizorul
Ion Maximilian, a revenit ca director în locul acestuia.
Ne întrebăm cînd a fost vorba de o schimbare în bine,
pentru că, bineînțeles, urmînd aceeași logică, ar fi de
așteptat ca, peste alți cîțiva ani, Ion Maximilian să
revină în locul lui Jean Ionescu!

● Al. Mirodan lucrează în prezent la o dramatizare,
pentru Teatrul «Ion Creangă», «Alice în Țara Minuni-
lor», iar pentru Teatrul de Comedie, la o piesă al cărei
titlu ni se pare mai mult decît promițător: «Tovarășul
meu feudal».

● Firma Teatrului «A. Davila» din Pitești patro-
nează din nou, la Sala Palatului, spectacole de varie-
tăți: «Pe după piersic... de-ale noastre olteneste». Ar
mai fi ceva de adăugat?

● La Teatrul de Comedie se repetă intens «Bufalo
Bill și indienii» de Kopit: «Drama exterminării indieni-
lor, pe de o parte, și lumea paietată a reprezentației de
circ care o mistifică, pe de altă parte, dau o alură piran-
delliană spectacolului, deci și scenografiei, pînă la
costum» — ne-a declarat semnatul scenografiei,
Dan Nemțeanu. Regia aparține, după cum se știe, lui
Lucian Giurchescu.

● Am încercat să aflăm ceva din enigma lui «Hamlet»
pe care știm că-l repetă Dinu Cernescu la Teatrul
«Nottara». Dar nu vă putem reproduce decît conversația
telefonică: «Despre Hamlet nu discut nimic!» «De ce?»
«Domnule, nu spun nimic, nimănui!» Așadar, pînă
acum, atmosfera de mister a unei piese poliște... Nu
cumva chiar viziunea asupra spectacolului propriu-zis
e una poliștă?

de la a la z

de Constantin POPESCU

HUSTON
John

Regizor american de film, născut la Nevada, Montana, S.U.A., la 5 august 1906, ca fiu al actorului Walter HUSTON (W. Houghston, n. Toronto, 1884; mort 1950), binecunoscut din filmele Abraham Lincoln, Ploaie, Ann Vickers, Dodswoth, The Outlaw, Steaua nordului ș.a. și al scriitoarei Rhea Gore. La 18 ani abandonează studiile pentru a deveni boxer; în 1926 se înrolează în cavaleria mexicană, iar în 1927 pleacă în Franța să studieze pictura, descoperindu-și însă o fundamentală înclinare către literatură. Scrie romane, o piesă pentru teatrul de marionete și după o perioadă de ziaristică începe să scrie scenarii pentru film (1930), semnând succesiv:

HUTTON
Betty

Actriță americană de film, născută Elizabeth June Thornburg, la Battle Creek, Michigan, S.U.A., la 26 februarie 1921. Actriță de comedie

HUTIEV
Marlen Martinovici

House Divided (Lupta pentru dragoste, 1931), Law and Order (1932), Crima din strada morgii (id.), Juarez (1939), Sergentul York (1941), High Sierra (id.). Din 1939 face și regie teatrală pe Broadway, iar în 1941 trece la regia de film cu Șoimul maltez, după Dashiell Hammett, cu Humphrey Bogart și Mary Astor. Succesul extraordinar al acestui film va fi reeditat în 1948 cu al doilea mare triumf artistic: Comoara din Sierra Madre (Premiul Oscar), interpretat tot de Bogart și de tatăl său, Walter Huston. Fiecare nou film al său va însemna de acum un succes de public și de critică, numele său fiind de aci înainte o garanție pentru nivelul artistic superior al filmelor realizate (și produse) de el. Cineast profund original, cultivă temele insolite, destinele tragice, confruntările de caractere, interferențele dramatice, în filme ca: Key Largo (1948), We Were Strangers (1949), The Asphalt Jungle (1950), The Red Badge of Courage (1951), Regina africană (1952), Moulin Rouge (1953), Beat the Devil (1954), Moby Dick (1956), Heaven Knows, Mr. Allison (1957), The Barbarian and the Geisha (1958), Roots of Heaven (id.), The Unforgiven (1960), Inadaptat (1961), Freud (1962), The List of Adrian Messenger (1963), Noaptea Iguanei (1964), The Bible (1966), Casino Royale (1967), Reflections in a Golden Eye (id.), Sinfoniu Davey (1969), A Walk with Love and Death (id.). A interpretat ca actor un număr apreciabil de filme dintre care reținem: Candy, De Sade, Myra Breckinridge, A Man in the Wilderness etc.

(burlescă), de musical și filme de aventuri, de un dinamism exploziv. Debutează ca «pin-up girl» în anul războiului, desfășurând însă o fanfanie și un temperament comic nemăiîntâlnite de la o Lupe Velez sau o Martha Raye. Pusă în valoare de regizorii de prestigiu de la Paramount, B.H. cunoaște o popularitate imensă datorită unor filme ca: Jocul stelelor (1942), Miracle of Morgan Creek (1943), Preston Sturges, Incendiary Blonde (1944, George Marshall), The Starck Club (1945), Duffy's Tavern (1946), Cross my Heart (id.), The Perils of Pauline (1947), unde reeditează vechile seriale ale lui Pearl White, Dream Girl (1948, Mitch Leisen), Red Hat and Blue (1949), Annie Get Your Gun (1950), musical de Irving Berlin, avind ca eroină pe celebra Annie Oakley, fiica Vestului sălbatic, Let's Dance (1951), Cel mai mare spectacol din lume (1953, Cecil B. de Mille), Spring Reunion (1957). S-a retras de pe ecran în plină glorie, dovedindu-se de neînlocuit în genul ei atât de special.

Regizor sovietic de film, născut la 4 octombrie 1925. A terminat Institutul unional de cinematografie în 1952, studiind sub îndrumarea regizorului Igor Savcenko. În lucrarea sa de diplomă, Constructorii de orașe, își expune profesiunea de credință în domeniul artei: realizarea autenticului, poezia faptelor. El a știut să imbine într-un tot organic documentarul și pateticul, cotidianul și convenționalul, fără delimitări între «poezie» și «proză», arta sa e lucidă și veridică, plină de încredere în dreptatea socială, pătrunsă de simț cetățenesc dar și de lirism. Filmele sale: Primăvara pe strada Zarecinaia (1956), Am douăzeci de ani (1961-1965), Ploaie de iulie (1967) sînt filmele unui cineast îndrăzneț, căutînd forme noi de exprimare și abordînd frontal probleme actuale. Ultimul său film se încetulează Steagul rașu al Parisului (1971). Pregătește intens un film despre viața lui Puskin. M.H. este artist emerit al R.S.F.S.R. din 1965.

folclor

de Hari BRAUNER

poluarea folclorului

Au trecut aproape 3 ani de la articolul «Poluarea folclorului», publicat în «România liberă» la rubrica «puncte de vedere». În acest articol vorbeam despre o seamă de moravuri înscăunate zi de zi, an de an și care încetul cu încetul periclitau soarta folclorului. Nu am întrebuințat termenul «poluare» în folclor, nici de dragul senzaționalului, nici pentru a introduce cu orice chip o expresie mult răspîndită în lumea de azi. Nu am socotit fenomenul lunecării folclorului pe o pantă nedorită drept o destrămare, o dezagregare profundă ce s-ar produce în mod inevitabil odată cu transformarea societății noastre, deci ca o consecință a industrializării, a schimbării condițiilor de trai ale satului ș.a.m.d. Tocmai din această pricină am considerat că termenul «poluare» este mai sugestiv, mai potrivit pentru a arăta că tendința spre stricarea, vulgarizarea, șablonizarea cîntecului nostru popular se datora unui proces nefiresc, artificial, impus — în cea mai mare măsură — de la oraș spre sat. De aci optimismul meu, încrederea în rezultatele pozitive ale unor măsuri salutare luate, conștient și rapid, împotriva maltrăririi folclorului de către unii dintre cei în sarcina cărora cădea tocmai promovarea lui, menținerea valorilor neîntrecute caracteristice geniului creator al poporului român, cei care aveau datoria să vegheze asupra purității acestui patrimoniu, să deschidă și orășenilor gustul acestor comori artistice.

Deși cu strîngere de inimă, am socotit că am datoria să înfățișez public tendințele de generalizare, de perpetuare, periculul deci pentru folclor de a cădea sub presiunea unor practici nedorite, chiar dacă ele porneau de la cele mai bune intenții.

Nu îmi dau seama, nu știu în ce măsură semnalul de alarmă tras de mine a avut vreun ecou. Constat însă — cu nespusă bucurie — că forurile conducătoare au luat în mină, cu cea mai mare seriozitate, problema soartei folclorului creînd obligația — aș zice sarcina de onoare — pentru specialiștii încadrați în munca respectivă de a activa cu responsabilitate întru ferirea artei noastre populare de capriciile și bunul plac al celor care, pînă mai ieri, credeau că trebuie să o «înfrumusețeze».

Cît trebuie să se fi inchipuit ei de geniali dacă își simțeau obligația, datoria, menirea chiar de a înfrumuseța și «îndrepta» o artă ajunsă la cea mai înaltă desăvîșire?!

Poluării i s-a opus termenul de «autentic». Cu o cameleonică repeziune el a fost preluat de către tot natul; iar cei care — pînă mai ieri — comiteau cele mai grosolane greșeli, în numele nefastei «stilizări», au cooptat «autenticul» peste noapte, cu părelnică satisfacție. Din păcate însă, nu ajunge să-și însușești doar termenul... Promovarea, punerea în valoare a mult doritei «autenticității» prezintă încă serioase deficiențe. Ne propunem să le analizăm la această rubrică. Deschis. Cu toată sinceritatea. Nu de dragul polemicii. Cu convingerea că arătînd greșelile ce se comit astăzi încă — de data asta sub acoperirea termenului de autentic — ele pot fi înlăturate.

Mulțumită măsurilor hotărîte, energice, luate de către Consiliul Culturii și Educației Socialiste, lucrurile sînt îndrumate pe un făgaș mai sănătos. Trebuie vegheat însă ca «autenticitatea» ce flutură pe nenumărate buze, stîrnind multe discuții, la multe mese mai mult sau mai puțin rotunde și care se trimbițează prin și mai multe articole, să nu se transforme, prin practică, într-o formulă goală, momîie la adăpostul cărora lupii să-și continue năravurile.

Să nu mai păzească lupii... miorițele.

film

Sofiko Ciaurelli — descendentă unei cunoscute familii de cineaști gruzini.

cronica tv

de Coman ȘOVA

emisiuni pentru nimeni. cui folosesc ele?

Nu există emisiune, oricît de nerealizată, pe care să n-o vizioneze un mare număr de oameni, avizi de a se informa, de a vedea, de a cunoaște. Televizorul a devenit un personaj, a devenit, ca să zicem așa, un membru al familiei care știe (sau ar trebui să știe) tot. Este ochiul magic prin care telespectatorii privesc lumea și o văd așa cum o prezintă redactorii ei. Cînd pe micul ecran apare crainicul, care spune «bună seara», sînt și oameni care răspund la salut: «Să trăiești, dragă». Dialogul dintre cei care apar pe micul ecran și cei care privesc și ascultă este permanent, întrebările care se pun acolo primesc răspuns imediat, cu condiția ca lucrurile aduse în discuție să-i intereseze. Micul ecran e deci o fereastră deschisă prin care fiecare poate să comunice cu fiecare, faptele și gîndurile fiecăruia se pot întîlni cu faptele și gîndurile fiecăruia.

Nu așa se petrec lucrurile în emisiunile pentru tineret, care încă plutesc într-o atmosferă de confuzie, formalism și vag. Ni se prezintă deseori un tineret inexpressiv, căruia i se dau sfaturi de toată mîna, uleioase și țipător-didactice. Emisiuni care nu au fizionomie și se pot confunda cu oricare altă emisiune, ca de exemplu «Teleşcoala» sau «Viața satelor» (unde se rosteste o poștă excelentă) sau cu reportajele de serviciu, preferîndu-se în același timp și pe aceeași durată pe programul I un Pirandello. Evident, că Luigi Pirandello la concurență cu «Seara pentru tineret» ar fi cîștigat detașat chiar de pe programul II.

Aceste emisiuni pentru nimeni ne răpesc timpul, zîmbindu-ne anost. Cenușul de pe micul ecran (nu cel datorat scăderii tensiunii electrice dintre orele 20 și 23) este un defect de imagine, o pană de inspirație, așa cum se întîmplă pînă nu demult cu emisiunile literare. A fost de ajuns ca Dinu Săraru, cu flerul și vivacitatea de care a dat dovadă și în alte ocazii, să-și propună și să găsească o soluție pentru schimbarea opticii, a unghiului din care era privită dezbaterea literară, pentru ca publicul, marele public să recepteze cu promptitudine emisiunea, să o caute, să o discute. N-am înțeles de ce luni 5feb. «Revista literară TV» a fost pur și simplu buriată de excelentul film semnat de Roșal. Contează și ce e pe programul II. Cine face programările în acest chip?

O emisiune, oricît de bine întocmită ar fi, oricît de savant dozată ar fi, oricît ar cuprinde ea de toate, dacă nu profesează cu pasiune adevărul, nu poate fi decît o emisiune inutilă. Timpul, în acest an decisiv pentru îndeplinirea angajamentelor noastre, este aur. Să nu-l investim decît în efortul unanim de făurire materială și spirituală a țării.

Evenimentul săptămîinii trecute a fost filmul de colaj, consacrat personalității tovarășului Nicolae Ceaușescu, intitulat «Conducătorul revoluționar, bărbatul de stat, omul», film realizat de Eugen Mandric. Cadrul istoric, figura comunistului tînr și imaginile care se succed ritmic, însoțite de un bun comentariu, redau într-o suită emoționantă scene din viața conducătorului nostru. Expresivitatea peliculei a fost obținută atît prin montajul inspirat, cît și prin ineditul unor cadre, menite să impresioneze spectatorul prin simplitatea și umanismul lor. Comentariul bun a dat glas secvențelor, reușind să sintetizeze în 45 de minute un destin unic.

Alba Iulia. 30 000 de locuitori. Februarie. Timp mohorit etc.... Locuința lui Petre Constantinescu nu prezintă, cel puțin la început, nici unul dintre semnele proprii unei case mobilate de un om care «aleargă după bani cu orice preț». Petre Constantinescu este electrician la fabrica de produse refractare, are 33 de ani și trei copii; este multiplu inventator și elev în clasa a XII-a la fără frecvență. Una din cele două camere ale apartamentului de bloc nou, camera de trecere, este dominată de un șifonier vechi, masiv și scorjit, de o masă și un pat. Încă de la intrare, mânușile și căciula îmi sînt preluate de Cristina; în schimb mi se oferă o carte mare cu poze. În cazul unei fețițe de doi ani și jumătate schimbul este fără îndoială neechivalent, fapt de care avea să-și dea și ea seama mai târziu. Cristinei nu i se pare deloc obositor să se trezească în fiecare dimineață la cinci și jumătate pentru a fi dusă la creșă; s-a obișnuit cu programul, la fel cum surioara ei mai mare, din clasa a II-a, nu se neliniștește să plece și să vină singură acasă de la școală și tot singură să-și pregătească lecțiile. Băiatul, de patru ani, își petrece diminețile la bunici.

După acest intermezzo, tatăl stinge televizorul, care oricum fila din cauza tensiunii slabe de pe circuit, și lăsându-și fiicele în voia lor se apropie de masa încărcată cu proiecte și desene tehnice. Mic de stat, rotofei, cu părul perie, pare mai degrabă fratele mai mare stînjinit de surioare în pregătirea lecțiilor pentru a doua zi.

DIN CARNETUL DE REPORTER

Secretarul de partid: Aleargă prea mult după avantaje materiale...

Valeriu Mîglan (maistru): Excepțional meserias. Copilăros însă; cînd a auzit că din nu știu ce motive a fost șters de pe lista propunerilor pentru decorații a zis că de-acum înainte după program să vină cutare și cutare, adică decorații, că el nu mai vine. (Nu s-a ținut de cuvînt: **Valeriu Volonciu — inginer.**) Iar după ce mai târziu a primit Ordinul Muncii clasa a III-a a început să alerge prin secție, să facă tombe de bucurie...

Șeful secției: Minte scilicitoare, febrilă, un artist în meserie; multe din inovațiile sale, deosebit de utile, întrec gîndirea multor ingineri; dealtfel, cea mai importantă inovație a sa modifică proiectele inginerilor de la IPROMET-București... Pentru un simplu muncitor asta presupune și altceva...

Herman Tonsch (maistru): Iubește fabrica și-și cunoaște meseria ca nimeni altul. Dar e orgolios, se bate prea mult cu pumnul în piept, urmărește în primul rînd cîștigul...

Traian Cimpan (inginer): După inundajii în nenunțat la concediu și a muncit ziua și noaptea ca să repare instalațiile de pompare a apei potabile. Nu e zi să nu vină la mine cu un maldăr de cărți, cu mult deasupra pregătirii lui, și să nu-mi spună că s-a mai gîndit la ceva, o îmbunătățire, un rețuș, creează zilnic...

Magda Ion (ucenic): Ca să-l urmărim face orice muncă, chiar muncă brută; a instalat o tablă, după orele de lucru ne arată ce defecțiuni a remediat, ca noi să nu repetăm greșelile; nu se supără niciodată că-l chemăm să ne ajute, chiar și peste program, simbăta ori duminică...

Un fost maistru: Ca om, am rezerve; e foarte carierist...

O LUME POPULATĂ CU EROI

Copiii se joacă, se încurcă sub masă, gata s-o răstoarne, a sosit și soția electricianului, o femeie uscățivă, timidă, suferința unei boli incomplet vindecate i s-a întipărit în cutele timpurii de pe frunte. Petre Constantinescu explică noua inovație la care lucrează de mai mulți ani, mare lucru nu poate înțelege un profan ca mine, rețin în schimb tonul, melodia, convingerea tinărului muncitor că totul e posibil: la televizor a văzut un inginer din Timișoara, Dan Teodorescu, peste 30 de invenții și inovații; e fascinat de ideea că un român se bate pe planul inteligenței tehnice cu marile somități ale lumii. Dar, la fel de entuziasmat se dovedește a fi și față de exemplele din cercul apropiat: soția inginerului șef, directoarea grupului școlar, care a modificat din temelii organizarea instituției

sub semnul omeniei

O viață începută cu stîngul

de Nicolae CRISTACHE

RITMURILE ORGOLIULUI

Pînă la Alba a plecat pe jos. Se deschisese șantierul pentru construcția fabricii de produse refractare. Conform legii a fost angajat la o categorie inferioară. A dat un examen în fața unor ingineri de la București și l-a reușit strălucit. Pierdea la salariu; el susține că nici nu și-a dat seama, într-un fel era o ispășire și la Sebeș a plecat într-un picior. A strîns ultimii bani din casă, a cumpărat o sticlă de lichior, a așezat masa, a mai luat și niște flori, a așteptat-o pe Florica lui, căreia de rușine pentru ceea ce pășise uitase de multă vreme să-i spună că o iubește, iar de-a doua zi, practic, s-a mutat pe șantier. I se părea continuu că nu face destul, că nu se dovedește suficient de recunoscător pentru fericirea de a fi iarăși în meseria lui; făcea alergii la cea mai mică neregulă ori neglijență și, într-adevăr, se bătea cu pumnul în piept, dar nu așa: că el face, iar alții nu, ci chemîndu-i, încurajîndu-i, citeodată chiar strigîndu-le că nu-și dau seama ce reprezintă cărămida refractară, calitatea ei pentru industria românească. Tot avea impresia că se poate și mai mult, iar de unul singur parcă nu știe cum îi era jenă... Cînd a primit locuința de acum, a plîns în biroul directorului. El, Petre Constantinescu, își vedea numele trecut pe o listă, numele lui cu un contract de muncă reziliat... Parcă atunci s-a gîndit întîia oară că datoria unui muncitor nu e să muncească mecanic, ci să creeze, fiindcă nimeni nu trebuie să cunoască mai bine ca muncitorul unealta, scula, instalația; și s-a așezat pe treabă. La școală lucrurile mergeau prea încet și a început să studieze singur cărțile de care avea nevoie, iar cînd și-a dat seama că avea nevoie de foarte multe, nu s-a speriat, cum nu s-a speriat cînd a rămas într-un singur salariu. Florica îmbolnăvindu-se grav, lui îi revenea datoria să crească singur trei copii. La prima inovație s-a întîmplat să realizeze automatizarea unei instalații proiectate totmai de inginerii de la IPROMET, dar a fost sprijinit de directorul fabricii și de inginerul șef și nu s-a ales decît cu supărarea formală a proiectantului șef; a urmat a doua și a treia inovație. Acum, însă avea mult mai puțin timp la dispoziție; solicitările se adunau din toate părțile; n-a refuzat nici una; alerga de la un loc la altul, la o școală, la o organizație U.T.C., la prieteni, la noile șantiere; foarte puține erau remunerate; în fabrică numărul inovațiilor a crescut atît de mult, unele mici și aparent neînsemnate dar eficace, rezolvînd necesități imediate, încît nimeni nu le mai știe numărul. Dorința lui e ca toți muncitorii să înțeleagă că

ceea ce face el poate să facă oricine altcineva, și nu doar așa de amorul artei, ci fiindcă automatizarea fabricii a devenit o necesitate vitală, spune el, fără ea fabrica, raportată la nivelul exigențelor moderne, se va dărîma, se va autodistringe. Și dacă pentru orice altceva ar mai găsi un motiv de refuz, pentru uceniciei fabricii e capabil să nu doarmă un ceas.

DIN CARNETUL DE REPORTER:

Secretarul de partid: Este unul dintre cei mai buni prieteni ai mei. Ca secretar de partid însă nu pot să nu-l observ slăbiciunile.

Ion Moise (lăcătuș, șef de echipă): Îi place să zică: «Vreau să muncesc, să-mi cresc copiii» și dacă pentru munca lui vrea să cîștige mulți bani eu nu văd nimic rău în asta. Poate vrea să fie cel mai bun, dar un muncitor care nu vrea asta, înseamnă că nu e muncitor.

Șeful secției: E adevărat că e copilăros. Acum citeva zile fugea prin toată secția, arătînd în stînga și în dreapta niște utilaje sosite din străinătate, mirîndu-se cum de nu le trecuse lor prin cap să gîndească ceva atît de simplu...

Magda Ion (ucenic): Zice că stă cu noi fiindcă de aceea primește salariu. Dar el stă tot timpul...

Inginerul șef: E un muncitor de excepție și dacă ar fi să-l judec după ce spune în ședințe nu e deloc mîndru de asta. Poate dorește să fie cel mai bun muncitor, dar nu unul de excepție (declarație dedusă, nota autorului).

Reporterul: Am scris tot ce am ascultat de la oameni, fără să adaug nimic de la mine. Petre Constantinescu mi-a povestit cum la sfîrșitul anului trecut s-a văzut obligat să joace într-o piesă de teatru. Cum s-a văzut obligat n-o mai spun. Maiorul pe care-l interpreta trebuia să strige la un moment dat «los monarhia!» El era în fruntea maselor. Cînd s-a auzit strigînd și, după el, toată suflarea figurației, i-au dat lacrimile. Unora le-a plăcut, altora nu. «Ori faci pe actorul pînă la sfîrșit, ori la loc comanda». El a fost sincer. Și, la fel ca în viață, unora le place, altora ba.

TOT COPIII

La examenul de admitere în cursul superior la liceul seral, tema sosită în plic de la minister pentru proba la limba română a fost: «Descrieți chipul unui comunist pe care-l cunoașteți». Fără să știe unul de celălalt, mulți elevi l-au ales ca erou al temei lor de examen pe comunistul Petre Constantinescu.

Alba Iulia. 30 000 de locuitori. Februarie. Timp mohorit etc...

viața literară

STERIAN GHEORGHIU

sîmbătă seara

Nu-mi amintesc să mai fi întâlnit pe undeva numele lui Sterian Gheorghiu, cu atât mai bine, pot vorbi despre volumul de versuri tipărit la «Cartea Românească» cu impresii proaspete, dezlegate de o imagine preexistentă, care de multe ori deformează. Îmi îngădui să semnez cititorilor de literatură actuală și colegilor de breaslă, prea adesea blazați din pricina marelui număr de apariții editoriale neconcludente, ivirea unui nou poet de reală vocație, pe deplin «format», sigur pe mijloacele sale și pe ce are de spus — încă de la prima sa carte, lipsită de ezitățile începutului. Versurile din «Sîmbătă seara» configurează o mică lume distinctă, receptată fin printr-un filtru de ajuns de bine pus la punct pentru a bara calea obișnuitelor impurități. Unitatea de structură o asigură un anume tip de *reconstituire* lirică a existenței «provinciale», a imaginilor dintr-o copilărie îndepărtată, dintr-o adolescență frământată de mari avinturi, repunere în discuție a «trecutului». Un trecut obsedant care continuă să dețină centrul de greutate și să guverneze de la distanță: «Mi se pare în zare au fost toate casele acelea;/ parcă acolo la stînga sau dreapta e biserica fumurie;/ Fruntea albă și netedă a bunicului calm, în zare mi se pare,/ fermecată de deznădejde, privește încoace;/ viața lui înapoi să semene cu a mea înainte,/ faptele lui să treacă răstignite-n ale mele/ să se împartă între ele,/ să se opună unele altora,/ pentru bătrînețea satisfăcută/ sau mi se pare pentru tinerețea căutată/ îndelung, îndelung.» («Mi se pare în zare»).

Se vede îndată că Sterian Gheorghiu stăpînește fără dilicultate secretul unei bune articulare, tonul convenabil, liber, firesc, ce-i îngăduie să-și «rostească» impecabil intenția. Sentimentalitatea, care e structurală, se salvează de platitudine prin întorsătura incisivă a cuvîntului la vreme găsit și prin frecvente apeluri la binefacerile unei cenzuri critice izbutind să funcționeze ireproșabil. Dacă asta are vreo importanță în poezie (personal sînt convins că are), autorul plachetei este un om cultivat și inteligent, capabil de fervori *lucide* și înțelegînd să dea «spiritului» ce i se cuvine. Nu știm ce vîrstă are, dar judecînd după o anume retorică inteligentă, comună unei generații, l-aș vedea atașat într-un fel cum nu se poate mai onorabil categoriei de poeți ilustrată la noi de numele unui Geo Dumitrescu, Tonegaru, Ben Corlaci, Iordan Chimet. Egalitatea de ton, puțină menținerii pe largi spații la un «nivel» niciodată dezmîntit, este însușirea izbitoare a liricii acestui nou venit în poezie; dar și riscul ei. Riscul unei frazări egale cu sine pînă la monotonie și pînă la previzibilitate.

Pentru calitatea remarcabilă și autenticitatea plină de gravitate a temelor obsedante, pentru consistența substanței morale a poeziei lui Sterian Gheorghiu, foarte caracteristic mi s-a părut al treilea ciclu dedicat: «Generației mele, a cărei adolescență a fost însemnată de apăsarea anilor patruzeci». Sterian Gheorghiu este un nume de care sper că vom mai auzi.

Lucian RAICU

despre cărți

de Dorin TUDORAN

A.E. Baconsky, «Panorama poeziei universale contemporane», Editura Albatros. Apărută la hotarul dintre 1972 și 1973, antologia întocmită de remarcabilul poet și om de cultură A.E. Baconsky este unul dintre cele mai frumoase daruri pe care le-au primit iubitorii de poezie în ultimii ani. Antologia include, după mărturisirea autorului, poezii și nu teoreticienii curentelor poetice ale epocii (1900-1950). Deci nu Valéry și Breton, ci Apollinaire și Char. Cîștigul de cauză dat poezilor în fața «profesorilor de poezie» dă nota personală majoră a acestei antologii. Totuși, dacă absența lui Pablo Neruda trece neobservată, cea a lui Saint-John Perse plutește ca un doliu pe deasupra paginilor acestui florilegiu. Este unul din tributurile plătite subiectivității extreme. Înalta ținută a traducerilor, prezentarea poezilor printr-o discretă echilibrare a datelor biografice esențiale și a considerațiilor asupra operelor poetice dau antologiei statutul unui act de cultură.

M. Ivănescu, «Alte versuri», Editura Eminescu. Simplitatea orgolioasă a titlurilor (Versuri, Poezii, Poeme) revine și de această dată. Actualul volum e în măsură

VALENTIN SILVESTRU

1 000 de ore în spania

«Nu poți cunoaște o țară din autobuz și din hoteluri, din treceri fugare prin orașe și podșuri. Trebuie să stai mult într-un singur loc. Cu treabă. Să te familiarizezi cu obiceiurile locului. Turismul te îndepărtează de peisajul real, e un mediu rău conducător de cunoaștere veritabilă. Îți dă impresii multe și epidermice, care ades înșală asupra a ceea ce e în adîncuri». Aceste cuvinte, menite mai degrabă să descurajeze decît să îndemne pe memorialist, nu sînt luate totuși prea în serios de vreme ce le aflăm la pagina 112 a unei cărți gata scrise și tipărite. Poate și pentru că «unele din aceste impresii se grevează în memorie pe veci...». O inconsecvență, am spune, fericită, deoarece autorul celor 1 000 de ore în Spania reușește să ne transmită, din ele, clipe, momente, fracțiuni de durată impregnate de o specificitate a concretului pe care, printr-un instinct special, o simte autentică chiar și cititorul ce nu a avut șansa unei asemenea călătorii. Genul e dintre cele mai dificile prin refuzul emoției de a se propaga. Drama celor care se încearcă în el e de a nu-și putea comunica impresiile care-i sugrumă. Consemnînd-o, ineditul experienței se pulverizează. Capătă consistență în schimb clișeele genului.

Valentin Silvestru izbuteste să ne implice, să ne transforme în complicități impresiilor sale de călătorie în primul rînd, credem, prin calitatea observației, trădînd ochiul exersat al unui reporter, privirea orientată, avizată a unui prozator. Sigur că trecînd prin localități cu nume de rezonanță istorică și culturală (autorul însoțește un reputat ansamblu românesc de cîntece și dansuri populare), Valentin Silvestru nu va omite să facă ample, citeodată, referiri livrești (sînt singurele locuri în care uneori lectura trenează puțin). Sigur că străbătînd Spania în lung și în lat (la propriu), el nu va putea evita să se oprească asupra unor aspecte legate dintotdeauna de această țară. Va participa deci (ca spectator!) la o coridă, va lua un (foarte interesant) interviu unui celebru toreador, va asista la executarea unui flamenco, va gusta din vinurile de Xeres și Malaga. Dar mai mult decît fișele de dicționar informîndu-ne asupra faptului că în cutare oraș «s-a ivit pe lume, a visat și s-a sfîrșit» un ilustru artist, mai mult chiar decît micul și frumosul poem în proză consacrat de autor celei mai pasionale dintre interjecții (Ay!) ne solicită atenția secvențele, tablourile, scenele, «momentele» surprinse oarecum în afara programului. Dincolo de Spania turistică, Valentin Silvestru o caută pe cea adevărată. Am reținut în chip special, dintre altele, episodul «agresării» autorului de către ceata micilor cerșetori țigani, care îi volatilizează pur și simplu mîncarea din farfurie într-un torent de volubilitate și de gesturi mărunte și iuți, spectacolul grevei «subterane» declanșate de personalul metrourilor, evocarea legilor ce protejează transumanța pînă la a da prioritate turmelor de oi chiar în capitală, chiar pe marile bulevarde, tulburătoarea poveste de dragoste a fetei hipnotizate parcă de bărbatul cu tors enorm ce iese din mare ca o forță a naturii, istorie a unei iubiri ce se decide literalmente în câteva secunde, redusă la simplitatea și candoarea cu care în natură femela răspunde la chemarea perechii. În alte câteva pasaje — *Patroni și chelneri*, în primul rînd — umorul scriitorului se ilustrează într-un chip fericit.

Dintre toate călătoriile posibile, cea în Spania este, probabil, cea mai anticipată pe o linie de convenționalism livresc. În chip numai paradoxal: de aceea, meritul principal al cărții lui Valentin Silvestru este de a fi transformat o călătorie «fabuloasă» într-una obișnuită. Caracteristică pentru concepția scriitorului și pentru stilul cărții e atitudinea sa față de subiectul numărul 1 al Spaniei: Don Quijote. Acesta este evitat, eludat, neglijat, «uitat», în favoarea observării cotidianului. Dar tocmai de aici, din toate straturile lui răsare, obsesiv, Cavalerul Tristei Figuri: «Multipliat în milioane de bibelouri de fier, lemn brun sau teracotă policromă, aur masiv sau porțelan translucid, prezent în marile muzee, în pinze ilustre, împrumutînd numele său unor străzi, piețe, întreprinderi, așezăminte», turnat impunător în bronz sau desenat stîngaci pe pereții umilelor case țărănești, într-o imagine generalizată și adoptată de bunăvoie ca o icoană sau ca portretul unui erou național.

Valeriu CRISTEA

VICTOR NISTEA

«poeme»

Nu s-ar putea spune că autorul acestei cărți — să-i spunem, deocamdată, de poezie — nu e în posesia unei oarecare recuzite lirice, dar insuficientă, pentru simularea actului poetic. Nu știm dacă Victor Nistea e tînăr de tot sau mai vîrstnic, dar lucrarea lui, editată de «Cartea Românească», concentrează poncifele unei anumite lirici devitalizate, nestructurate, lipsite de idei și emoții, uniformizatoare. În cazul autorului de față, mimarea poeziei își are sorginea în cultivarea vocabulei «poetice» (piesele abundă în cuvinte precum: corală, lebedă, petală, nufăr, exod etc.), în asociația, chipurile, insolită a termenilor imaginii sau metaforei (omoplații «cu auz de lumină», «o lebedă se scufundă în oceanul genunchiului», «lupi de neant», «femei tinere au acoperit cu părul capului/ vulturul nopții: din sinul lor izvoră/ oaspetele intim» etc., etc.), în arborarea unei «profundizimi superficiale», cum fericit se exprima criticul Pompiliu Constantinescu în altă epocă, dar într-un fel similară cu a noastră în privința unor păcate lirice, «profundizime» ce ni se relevează în atîtea înșiruirii de versuri ca, de pildă, în piesa (observ cum penița refuză de a scrie cuvîntul «poem» sau «poezie») de nefericită calchiere stănesciană intitulată: «Alter ego» și care debutează cu astfel de enormități: «genunchiul meu drept e învăluit în genunchiul stîng/ și genunchiul stîng este genunchiul drept/ și nici acesta și nici acela nu este genunchiul meu/ și sîngeră rana ce se prelinge pînă la ierburi/ de noapte/ în corala nimănui/ sub rotula miriștii cît o lespede de ocean».

Dar pentru ca lectorul să aibă cît mai fidel reprezentată imaginea a ceea ce înțelege prin poezie autorul nos-

să demonstreze că M. Ivănescu reprezintă una dintre puținele prezențe lirice contemporane bine definite. Poezia sa se desfășoară în același spațiu liric, pe care poetul l-a inventat și pe care-l va epuiza, cu siguranță, în solitudine. Lipsit de concurență în această feudă lirică, M. Ivănescu își poate începe oricum, oriunde și oricînd meditațiile sale rafinate. Este șansa și riscul poeziei care ne-a dăruit soliloquiile lui Mopete.

Dușan Petrovici, «Lebede ale puterii», Editura Albatros. Un debut întîrziat în raport cu forța și autenticitatea vocației poetice a lui Dușan Petrovici. «Lebede ale puterii» dovedește că o nejustificată prelungire a stării de «predebut editorial» poate duce uneori la pierderea prospețimii și personalității tonului. Regăsindu-și unelele propriului său teritoriu liric, Dușan Petrovici poate deveni curînd un poet pe măsura vocației sale, parțial (dar convingător!) afirmată în acest volum.

Negoia Irimie, «Ramură solară», Editura Dacia, Cluj. Parafrazînd titlul celui mai recent volum al lui Marin Sorescu, putem spune că volumul lui Negoia Irimie cuprinde o poezie bună la toate. Ceva versuri patriotice — mediocre — așezate la începutul și sfîrșitul volumului, puțină cochetărie cu geometria: «Crucișătoarele desfid/ Tangentele — reci iceberguri —/ Tîind-o de-a dreptul/ Prin Euclid/», o «nostalgie a jocului»: «Vezi, obosește marmora-n statui/ De călăreți gonind pe cai de lemn —/ Pînă cînd Ștefan îmi va face semn/ Pe-aprodul Purice ca să mă sui». Autorul nu uită să fie și meditativ: «În definitiv, cum zboară peștii?», și nici să ne reamintească buna sa informație culturală: Heraclid, Euclid, Green-

wich, Luvru, Caragiale, Icar, Dedal, Gutenberg, He-faistos, Scila, Caribda, Botticelli. După acest autopoortret liric: «Ah, fuga de cuvinte țipate-n gura mare/ Îmi înfloresc-n suflet frînturi de axiome/ Și-n loc de poleiala coclivelor arome/ Ridic din nou paharul palavelor solare», nu ne rămîne decît să-i dăm dreptate autorului: «Căci nimeni nu va înțelege/ Acest sinistru joc de unu», deși poezia sa este «accessibilă», ba mai mult, o poezie bună la toate.

Traian Dorgoșan, «Cellalt geamă», Editura Facla, Timișoara. Nimic mai nepotrivit pentru poezia acestui debutant decît prezentarea pe care i-o face A.I. Jeleleanu «Un neoromantic cerebral, stăruitor în forme fixe, cu vibrații de factură superioară, nu străină unui eticism plener, tîind cu siguranță versul și însufletînd «statuia de ivoriu»... Neoromanticul Traian Dorgoșan scrie: «imant și transcendent/ aposteri-aprioric/ sînt țărîna și lopată/ groapă și gropar deodată/ și în hirca mea de Yoric/ întră univers-roată». Nici cerebralitatea nu e în cazul de față un pericol real: «Un astru stîns planează pe afunde/tării, în miez de zbatere confuză/ și umbra lui cu aripe de spuză/ iscă-n oglinzi agonice neunde». Ticul folosirii majusculei în cazul unor cuvinte ce ar putea căpăta astfel o «încărcătură poetică» deosebită — Stăpino, Umbra, Altul, Sine, Mare Întrebare, Tot, Nimic, Punctul, Evadarea, Atotputernicia etc. — trădează stadiul unei naivități estetice la care se află autorul. Se pare că poetul chiar bănuiește cam pe unde bijbiie: «Iar sufletul, trezînd, din vis, îmi spune:/ — Sfirșește cu povestea ta, Stăpîne!»

tru, să mai transcriem încă o bucată antologică prin incongruența și ilogical expresiei cu titlul: «*Te strig*»: «tocite sint buzele mele/ ca o apă (nici că se putea ceva mai sugestiv) ce curge spumegînd (deși «*tocită*») printre stînci și prăpăstii negre/ tocite sint buzele mele/ ca o mușcătură de tigru turbat (să recunoaștem raritatea enormității de involuntar efect parodistic) tocite sint buzele mele/ ca marginile unui clopot al morții/ ori ca umărul tău rotunjit sub mantie/ și ca lespedece aceea înaltă/ pe care am spălat-o cu lacrimi și sînge./ Tocite sint buzele tale/ ca solzii peștilor înecați în uleiul măslinilor/ (observ că începe să-și «*revină*» autorul) tocite sint buzele tale/ ca sulița ce-a străpuns coasta iubitei («*revenirea*» e deplină) tocite capetele unei flori/ peste care a căzut numai roua și/ luceafărul dimineții/ tocite sint ca prăpăstiile/ luminii».

Și astfel — cînd prețios, cînd confuz, prozaic și inutil alambicat — curg «*versurile*» lui Victor Nistea, fără nici un ecou în mintea și sufletul cititorului. Am putea totuși ca o speranță în evoluția lui Victor Nistea să cităm «*Fluturele*» și alte cîteva versuri (prea puțin însă pentru o carte) în care aflăm tentativa de închegare a unei idei printr-o exprimare mai adecvată. Nedebarasată de unele expresii greoaie, iată bucată «*Fluturele*»: «*ce ciugulit în noapte de marea neliniște-a singelui/ și e ucis la ceasul fecundării florilor de clonțul lunii/ în aur i-aș săpa inimii mele urna/ ori în picăturile de rouă ori de cer/ de-ar viețui o secundă mai mult iubirea/ dincolo de cenușa invadată de aripi/ dincolo de cenușa unui fluture orb, plutitor/ prin odăile neantului*».

Nu știm dacă Victor Nistea e tînăr sau vîrstnic. Și prin poezia pe care intenționează s-o facă, nu ne putem da seama nici de timpul și locul în care trăiește. Or, fără această identitate temporală și spațială nimeni nu poate exista ca poet. Îi sugerăm și-i dorim căpătarea acestei identități.

Traian STOICA

o carte de excepție

● *Elena Bălan-Osiac: Sentimentul dorului în poezia română, spaniolă și portugheză*. Editura «Minerva». Colecția «Confluente». O cercetare riguroasă și nuanțată, totodată, a prezenței acestui motiv în poezia celor trei popoare romane. Deși, după cum spune însăși autoarea, lucrarea nu cuprinde «*analiza critică pînă la abordarea tuturor ipostazelor în care sentimentul solitudinii nostalgice apare în creația lirică a celor trei popoare*», putem însă enunța, dată fiind complexitatea tratării materialului pus în discuție, caracterul monografic al studiului. Dar asupra acestei remarcabile lucrări, fiind și prima de acest fel în care asemănările și deosebirile probează structura latină a motivului, vom reveni mai pe larg într-un număr viitor al revistei.

S. TRAIAN

eșalonul doi?

Ce carte am mai citit în ultimul timp? Desigur nu adresez întrebarea cititorului specializat, criticul. Acesta citește în principiu tot ce apare. Dar celălalt cititor, cel nespecializat, cititorul relativ simplu, pentru că există totuși și aici în această atît de largă categorie atîtea feluri de cititori, ce mai citește? Acestuia îi place să se lase influențat de opinia autorizată. El citește scrierile asupra cărora i s-a atras insistent și ostentativ atenția, vrea să cunoască și să verifice. O adevărată campanie de impunere în fața marelui public s-a dus nu demult în favoarea romanului lui Fănuș Neagu, N. Breban, Al. Ivasiuc ori Zaharia Stancu, comentarii multiple au semnalat în *Imposibila* întoarcere o carte de excepție. Efortul n-a rămas fără ecou. Se operase o selecție, se propuneau niște valori și publicul a reacționat în modul cel mai firesc: a citit aceste cărți și și-a împărțit opiniile. Unii au fost entuziasmați de romanul lui Fănuș Neagu, alții i-au contestat forța românească, unii au găsit captivant romanul lui N. Breban, alții au pretins că întîlnesc lucruri deja știute. Și așa mai departe. Cititorul simplu, categorie mai nuanțată decît pare să arate epitetul, a fost ajutat să-și formeze o părere, să se delimiteze. Din păcate acest fel de a solicita atenția și inteligența publicului, spiritul său de justete a încetat. Cauza să fi fost absența cărților remarcabile? Nu inclinăm către această opinie. Cărți care să intereseze în mod deosebit publicul s-au scris și după aceea. Să amintim doar «*F*» de D.R. Popescu. Și se scriu mereu. Tentativa reimprospătării literare este neconținută. Totul este să nu credem că istoria se încheie cu o anume carte, ci că literatura se scrie și după aceea, că nouitatea își va căuta întotdeauna vad.

Dacă eșalonul unu tace, vorbește cel de-al doilea. În proză, în locul vocilor pomenite se aud altele. Iată, de pildă, cartea unui poet care face proză, Florin Mugur, a unui alt poet care se încearcă în roman, Platon Pardău, a unui prozator dezcurajat de literatura de factură modernă și de propria sa abundență gazetărească și care încearcă să revină din plin la unelele prozatorului, Petru Vintilă. Dialectica literaturii e la fel de vie ca orice dialectică. Ceea ce scriu ei are o notă comună. Ei pun preț pe «*document*» în sensul unei încăpățînări de a nu se desprinde de împrejurările prin care au trecut. Florin Mugur scrie în aproape noiembrie un jurnal al experienței lui de învîțător sătesc care păstrează pulsul autentic al faptului trăit. Orele de dimineață pe care le descrie Platon Pardău într-un roman bine conceput, și aproape la fel de bine scris pe alocuri, sint orele de dimineață din munca unui fost raion de partid cu toată imprezvizibila încrengătură de relații și probleme umane adesea foarte complicate și surprinzătoare. Iar în Numărătoarea inversă a lui Petru Vintilă întîlnim una din cele mai tulburătoare și dramatice situații din viața României de după război: o prietășă cu vederi și gesturi democratice (își împarte din proprie inițiativă pămîntul țărănilor) este tratată fără nici o diferențiere de ceilalți membri ai clasei ei. Meritul acestor cărți, cărora se mai pot adăuga și altele, este de a ne restitui vieții, de a ne apropia din nou de ea, de a ne reaminti timpul și locul și problemele pe care le trăim și pe care uneori în fața unor pagini mai detașate le uităm. Priceperea literară a fiecăruia este desigur alta, măiestria inegală. Dar efortul de a realiza autenticitatea, de a face să circule în paginile cărților lor un suflu de viață necontrafăcută este indiscutabil.

Eșalonul doi își spune cuvîntul. El își asumă o sarcină care altfel nu părea de rangul său. Dar îndrăzneala și oportunitatea nu sint întotdeauna ale virtușilor. De ce?

M. UNGHEANU

bolile presei

frazeologie

Încă mai stăruie, într-o bună parte a periodicelor noastre, cultivarea editorialului de vagi generalități și sforăitor, peste care atenția cititorului, oricît ar fi el de binevoitor, alunecă fără nici o aderență. Specia aceasta publicistică pare (din păcate) iremediabil compromisă de niște condeie care se încăpățînează să tîrască după ele plătitudinea și locurile comune.

leftin retoric, gol și pompos, de o perfectă imponderabilitate a ideilor, articolul din stînga onora din publicațiile noastre mestecă la nesfîrșit banalitatea și rudimentele unei gîndiri comode, leneșe. Pînă la urmă, pura frazeologie definește practica acestei forme publicistice. Am fi nedrepti însă dacă nu am recunoaște «*evoluția*» stilistică a genului. Limbajul cată a fi la pas cu, pasă-mi-te, exigențele vremii. Din vocabule ce flatează snob și, chipurile, intelectual, articlerii ponositorilor editoriale, vocabule precum «*valențe*», «*coordonate*», «*parametri*», «*dimensiuni*», «*potențare*» se încropește cu pretenții orientative și de manifest un articolăș ale cărui rînduri sint lipite, copios, cu pap. Iată cîteva mostre: «*Noi și noi generații de scriitori — ca, dealtfel, în toate domeniile activității intelectuale — s-au adăugat în vastul front al creației românești sub semnul socialist, al transformării omului, al potențării continue a noilor valențe de conștiință și de energie constructivă*». Sau, din alt editorial al aceluiași autor: «*Și totuși, din acest loc geometric al unei veritabile opțiuni de destin uman, putem afirma, în deplinătatea coordonatelor sale, că realitatea literaturii noastre contemporane oferă multiple fațete ale unui nou relief artistic, înnoibilă cultura națională cu noi valori de un pregnant adevăr ideologic-estetic, cu valențe de durată, de prelungire în perenitate, de tangențe universaliste*». Exemplele ar putea fi substanțial «*multiplycate*» și toate desprinse «*pregnant*» din editorialele semnate de George Ivașcu în ultimele numere ale revistei «*România literară*».

Nu astfel trebuie să fie prezente editorialele în publicistica noastră, mai ales că genul are o bogată tradiție în presa românească. El trebuie și astăzi să-și ocupe locul convenit, dat fiind rolul său orientativ și militant. Editorialul nu trebuie practicat ca un articol «*de serviciu*», plutitor la suprafața lucrurilor. Rostul lui e să trateze principal și profund problematica majoră, specifică publicației respective, problematică rezultată din vasta politică a partidului nostru. Editorialul trebuie să însemne prima ușă prin care cititorul să intre în spațiul publicației, unde să găsească aplicate convenient principiile expuse în formele strict cerute de practica ziaristică și creația scriitoricească.

B. IOANID

«vorbiți și scrieți românește»

de Emanuel VASILIU

între gramatică și sociologie

Orice vorbitor al unei limbi se simte îndreptățit să facă observații și recomandări în legătură cu comportamentul lingvistic al semenilor săi. Oricine se simte îndreptățit să facă observații de tipul: «*de ce spui îmi pun pălăria în cap, cînd pălăria o pui pe cap și nu în cap*»; sau: «*de ce spui dă-mi un pahar de apă și nu dă-mi un pahar cu apă, cînd paharul este de sticlă și nu de apă*». Concluzia firească (implicită sau explicită) este recomandarea: «*spune: îmi pun pălăria pe cap, dă-mi un pahar cu apă*». Trebuie observat că, de multe ori, asemenea observații, repetate cu insistență și venite din mai multe direcții, ajung să determine, cel puțin în parte, apariția unui nou uz lingvistic: au apărut vorbitori (și numărul lor se pare că este în continuă creștere) care nu poartă pălăria decît pe cap (și în nici un caz în cap) și care nu beau decît un pahar cu apă (și niciodată un pahar de apă). Mai mult: cei care continuă să poarte pălăria în cap și să bea cîte un pahar de apă ajung să fie priviți ca exemplare dubioase din punct de vedere cultural, fiindcă nu cunosc regulile de corectă folosire a limbii.

Pe ce se bazează acest gen de observații și prescripții? De cele mai multe ori pe nimic altceva decît pe o anumită «*idee*» pe care vorbitorul obișnuit și-o face despre limba pe care o vorbește. În ce constă această «*idee*»? În primul rînd în aceea că modul său individual de a folosi limba reprezintă «*Limba*»; în al doilea rînd, în aceea că anumite deprinderi de vorbire achiziționate prin contactul cu anumite persoane sau colectivități, care se bucură de un anumit prestigiu, reprezintă «*adevăratele norme*» de bună folosire a limbii. În aceste condiții, observațiile și recomandările despre care vorbeam nu pot avea decît caracterul unor verdicte.

Uneori se așteaptă de la lingviști soluții oarecum definitive ale unor litigii de tipul: «*să spunem merg cu pălăria pe cap sau merg cu pălăria în cap?*» Se așteaptă deci ca lingvistul să dea și el tot un verdict, de data aceasta, probabil, un verdict «*de ultimă instanță*».

Realitatea este însă că nimeni mai mult decît lingvistul nu este conștient de faptul că în «*litigiile*» de acest gen nu se pot da verdicte sau, mai exact, că asemenea verdicte nu pot avea o justificare reală și nici eficiență. Aceasta, deoarece lingvistul se află într-o poziție diferită de aceea a vorbitorului obișnuit: el știe că o formă perfect normală (deci «*corectă*») într-o anumită regiune geografică poate fi privită ca aberantă (deci «*incorectă*») într-o altă regiune; că o expresie perfect normală (deci «*corectă*») într-o anumită împrejurare poate fi aberantă (deci «*incorectă*») în altă împrejurare; și, mai mult ca orice, că ceea ce a fost aberant (deci «*incorect*») într-un anumit stadiu de evoluție a limbii a devenit perfect normal (deci «*corect*») într-un stadiu ulterior de evoluție (să ne gîndim că în urmă cu mai bine de jumătate de secol a rămîne era «*incorect*», forma corectă fiind a rămînea, și că, azi, cineva care ar spune a rămînea ar fi suspectat de necunoașterea normelor gramaticii). În cazul vorbitorului obișnuit, «*verdictul lingvistic*» se justifică prin convingerea acestui vorbitor că el este cunoscătorul limbii și deținătorul Normelor ei de folosire. Lingvistul știe însă: ceea ce, în mod curent, este considerat «*Limba*» sau «*Norma a limbii*» sint de fapt entități care variază în spațiu și timp. În aceste condiții, evident, un «*verdict*» nu se mai poate justifica.

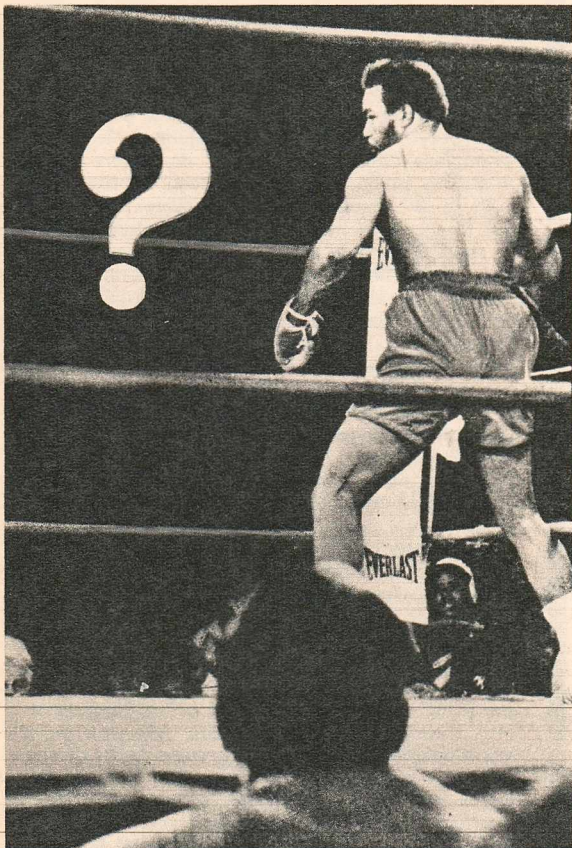
De aceea, lingvistul preferă să nu spună că este «*incorect*» să se spună «*activitate diurnă*» cu sensul de «*activitate zilnică*» (bazat pe faptul că *dium* înseamnă «*în timpul zilei*», așa cum *nocturn* înseamnă «*în timpul nopții*»). Va prefera să facă așa, în primul rînd pentru că știe că a declara «*incorect*» un anumit uz este un act fără prea mare eficiență. Oricînd i se va putea replica: «*eu știu că *dium* înseamnă (și) «*zilnic*»; unii scriitori, ziariști și critici îl întrebunțează și ei cu acest sens*». Mai mult, lingvistul știe că nimic nu-l asigură că peste cîteva zeci de ani *dium* nu va ajunge să însemne «*zilnic*» și că nimeni nu-și va mai aminti că, «*prin 1970*», *dium* mai însemna și «*în timpul zilei*».

De aceea cred că, în asemenea situații, lingvistul nu trebuie și nu poate să aducă argumente lingvistice pentru susținerea unei forme sau construcții în defavoarea alteia, ci trebuie să recurgă la argumente care țin de ceea ce am putea numi «*sociologia limbajului*». El va trebui să arate doar că acela care spune «*activitate diurnă*» cu sensul de «*activitate zilnică*» dovedește că nu cunoaște sensul cuvîntului *diurnus* din latină. E o sancțiune foarte gravă pentru cel care se vrea scriitor, care cultivă cuvîntul savant.

cronica ringului

de Petre HENT

cine va fi viitorul adversar al lui foreman?

Doi ani au așteptat iubitorii boxului din întreaga lume o revanșă Clay-Frazier, meci a cărui rețetă ar fi fost cu siguranță astronomică. Dar iată că tânărul George Foreman a spulberat perspectiva acestei înfîlniri, ridiculizându-l pe fostul campion mondial Joe Frazier, pe ringul de la Kingston. Acum, o dispută Clay-Frazier nu ar mai însemna mare lucru. Frazier fără centura cu diamante a devenit un boxer oarecare și este greu de crezut că el va mai ajunge să participe la vreun meci al secolului. În orice caz, George Foreman, noul campion al lumii, nu se arată doornic să-i acorde revanșă. Când avocării lui Frazier au pledat pentru un nou meci, invocând o clauză din contract, consilierul juridic al lui Foreman, Harry Barnett, a spus că «*hîrțile lui Frazier nu au nici o valabilitate*».

Întrebat, la câteva zile după ce a devenit campion mondial, cu cine va avea următorul meci, Foreman a ră-

puns: «*Publicul va fi cel care îmi va desemna viitorul adversar. Dacă admiratorii mei vor dori un meci cu Cassius Clay, eu voi boxa cu acesta...*»

La prima vedere, lucrurile par destul de simple. Dar un meci pentru titlul mondial este în primul rînd o mare afacere care trebuie bine pregătită. Nu întîmplător, Cassius, marele maestru al ringului dar și al reclamei, a luat recent o hotărîre care a atras atenția tuturor iubitorilor boxului: l-a concediat pe consilierul său, Budini Brown, pentru simplul motiv că acesta i-ar fi cerut lui

Foreman să accepte un meci cu Clay, fără a avea aprobarea acestuia. «*A fost o jignire* — a explicat Clay. *Cine este Foreman? Un amator care a învins un Frazier terminat de mine*».

În aceste condiții, ne întrebăm cu cine se va bate Foreman? Iscușiții săi managerei, care au știut să-l ferească de meciuri grele, s-au gîndit la... Jimmy Ellis, fostul sparring-partener al lui Cassius Clay, campion mondial (versiunea W.B.A.) în 1968-1970. Ellis și-a pierdut titlul la 16 februarie 1970, fiind cnocautat în rundul 5 de către celălalt campion mondial (versiunea W.B.C.), Joe Frazier. Meciul Foreman-Ellis, programat pentru 19 martie la Miami Beach, nu se va bucura, probabil, de o asistență prea numeroasă. Cărțile de vizită ale ambilor pugiliști sînt destul de modeste. Mai mult, Jimmy Ellis, care împlinește 33 de ani la 24 februarie, este un boxer care trebuia să-și pună, onorabil, mînușile în cui de multă vreme...

cum putem progresa

RĂSPUNDE CONSTANTIN

Tema doritului progres în fotbalul românesc se discută felurit și se cîntă pe diverse strune. Mai fantezist sau mai realist, mai optimist sau mai pesimist, mai dulce sau mai amar, mai dinăuntru sau mai dinafara fotbalului. Firește, poți să fii — fizic — înăuntru fotbalului, iar cu duhul să fii foarte exterior (scuzați-mi expresia — să fii «*în aut*», cum spun jucătorii). După cum, departe fiind de condiția imediată a fotbalistului, să-l înțelegi foarte bine, cu sufletul și cu mintea, să intuiești problemele lui și ale fotbalului nostru.

Aflîndu-mă în interiorul fotbalului românesc de peste 30 de ani, îndrăznesc astăzi să spun că progresul său depinde în primul rînd de JUCĂTORI. Numai cu jucători care înțeleg să semneze — în numele fotbalului — un contract foarte sever, de 10-15 ani, cu propria lor viață se poate realiza progresul. Citim și zîmbim uneori: «*Pele se culcă seara la ora 10, Pele bea lapte, Pele se antrenează zilnic, Pele renunță la atîtea tentații*». Nu-s de fel povești. Sînt marile secrete, atît de amenești, ale marii performanțe. Alt factor hotărîtor, ANTRENORII. Pe măsură ce locul antrenorilor-funcționari va fi luat de oameni care nu uită fotbalul nici noaptea în somn, de oameni care «*ard*» pentru acest joc (procesul se află în plină desfășurare la noi), pe aceeași măsură vor veni și pașii progresului.

Un ultim element de «*politică fotbalistică*». Să jucăm cît mai multe meciuri internaționale. Din comparații, din înfrîngerii, din bunele exemple ale altora putem cîștiga mult. Generația mea, pe care o socotesc valoroasă, juca două partide internaționale pe an. Spre a fi ferit de eșecuri!?! Min-tea românului cea de pe urmă...

fotbal

de Marius POPESCU

inexplicabila „lăsare la vatră” a foarte necesarului marcu

Avertisment. Începem aceste rînduri ale consemnărilor fotbalistice săptămînale, găzduite de revista «*Flacăra*», cu o profesie de credință. Sîntem ferm hotărîți să nu confundăm fotbalul — încîntător joc cu o minge — nici cu războaiele punice, nici cu taifunul Baby. Îl vom privi — iertați-ne banala simplitate — ca pe un JOC. Al meu, al tău, al nostru. Al nostru, pentru că, deși nu-l jucăm toți, îl trăim (firește, cei care l-am descoperit) într-un colț de tribună sau chiar în fața micului ecran.

Deci rubrica aceasta se adresează celor care trăiesc fotbalul, în incinta terenului gazonat ca și în afara lui. PRIMA PROBLEMĂ. Am fost și noi, ca și alții, seduși de frumoasele idei-principii emise de noua conducere tehnică instalată la cîrma echipei naționale. «*Vom juca mult mai ofensiv, centrul terenului va fi străbătut mult mai rapid etc...*»

Romantici, am văzut de pe acum, cu incurabila imaginație a visătoru-

lui de fotbal, spectacolul promis. Șarje ofensive fulgerătoare, șuturi, multe șuturi la poartă, voleuri magnifice, goluri din plonjon, goluri cinematografice...

Spre decepția noastră, acest dulce serial al fanteziei a fost brusc curmat de o măsură împotriva spiritului declarat al antrenorilor Stănescu-Cosmoc. Despre ce este vorba? Despre «*lăsarea la vatră*» (după convocarea lui la stagiul de la Snagov) a unuia dintre cei mai reprezentativi și mai eficienți jucători de ofensivă care există în România: craioveanul Marcu. Extremă clasică foarte rapidă, cu un dribling excelent și un joc orientat direct spre poartă. Pe scurt, exact genul de atacant de care ar avea în primul rînd nevoie — corespunzător înflăcărătelor idei emise — antrenorii lotului național.

Nu demult, un binecunoscut tehnician român afirma că în altă țară un jucător cu calitățile lui Marcu «*ar fi aur*». Nu știm ce valoare ar avea aripa olteană pe alte meleaguri, dar îndrăznim să credem că Marcu este la ora actuală cel mai dotat atacant «*de breșă*» dintre înaintașii noștri, viteza și forța sa percutantă însemnînd mult, în orice echipă ar evolua. (Nu întîmplător «*Steaua*» îl regretă atît de mult.) Din păcate, acest valoros jucător n-a avut șansa să fie încercat și rodat în «*11*»-le reprezentativ, în cadrul turneului de pregătire și omogenizare franco-spaniol.

Nu știm cum să interpretăm măsura «*lăsării la vatră*» a lui Marcu. O «*dialectică*» contradicție în unitate!?!

Nu, nicidecum. E doar o primă abdicare de la principiile anunțate de antrenorii Stănescu și Cosmoc. Ar fi bine să fie și ultima abdicare.

confidențial

...CA PISICA PE ROGOJINĂ

Se cunosc din presa de specialitate greutățile pe care le are echipa de fotbal «*Rapid*» — singura «*supraviețuitoare*» într-o competiție europeană de club — în a-și perfecta un turneu favorabil în perioada de iarnă (favo-

rabil însemnînd climă mai dulce și terenuri cu iarbă), în vederea dublei înfîlniri pe care o va susține cu Leeds United, una dintre cele mai puternice reprezentante ale fotbalului britanic. «*Ajutată*» de federație în contractarea cîtorva meciuri în Algeria, unde terenurile de fotbal sînt... tari ca piatra, echipa giuleșteană a înghițit cu noduri acest aranjament cu totul nesatisfăcător. Se spune că antrenorul secund giuleștean, Gh. Nuțescu, ar fi declarat amar: «*după o asemenea acomodare pregătitoare, în meciu-*

riile cu englezii o să stăm pe teren ca pisica pe rogojină».

Declarație de antologie!

RADU VOINA LA STEAUA !!

Simpatizanți ai Stelei — ne referim la echipa de handbal masculin — susțin că degringolada campioanei noastre va fi stopată de o viitoare achiziție de marcă. Este vorba de Radu Voina — cea mai recentă stea descoperită în handbalul românesc — actualmente jucător la Universitatea București.

CU HALAGIAN SAU FĂRĂ...

Deși FI. Halagian este antrenorul cu care F.C. Argeș a cîștigat — anul trecut — unicul său titlu de campioană, înlocuirea sa posibilă la cîrma echipei piteștene a fost în ultima vreme deseori amintită în cercurile iubitorilor de fotbal.

N-ar fi prima oară în fotbalul nostru cînd, în locul recunoașterii unor merite, am avea de-a face cu o «*recunoștință*» sui-generis.

Vrem să credem totuși că zvonurile vor rămîne simple zvonuri.

sport și sociologie

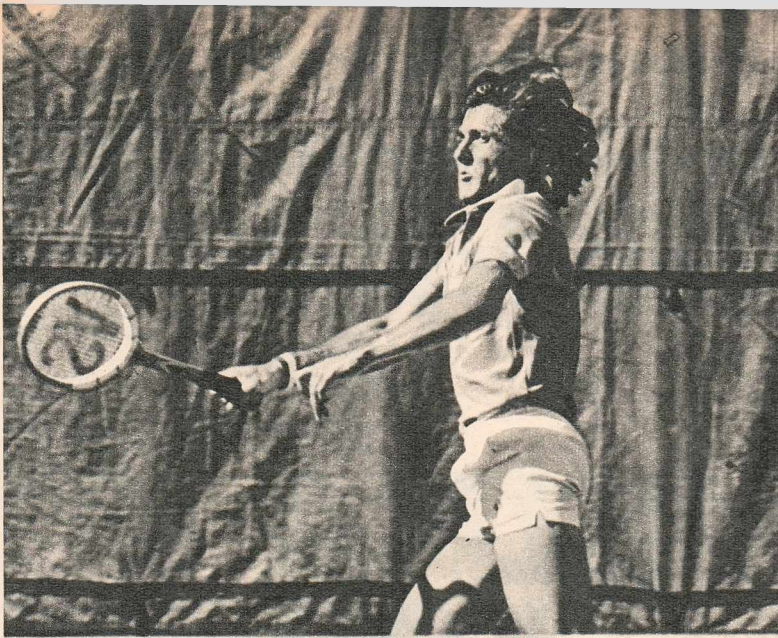
de conf. dr.
Nicu ALEXE

doar 6 minute dăruite exercițiului fizic!

Contemporană generației noastre, sociologia a inventariat și studiat fenomenul sportiv pentru că a constatat că el reprezintă, prin universalitatea sa, un autentic fenomen social, care-i creează individului raporturi noi de gândire, de comportament, de motivație, care-i amplifică și-i intensifică sfera afectivă și cointerează pe cea cognitivă. O temă nu numai bogată dar ducând la concluzii semnificative s-a dovedit aceea care a constatat locul și durata exercițiului fizic. Concluziile au impresionat negativ, dezvăluind că *acest om grăbit al vremurilor noastre dăruiește, în medie, 6 minute pe zi exercițiului fizic, timp care tinde, secundă cu secundă, să scadă.*

Spre uimirea și părerea noastră de rău, ancheta sociologică a evidențiat că acest fapt, care strică cumpăna regimului diurn static și dinamic, nu se datorește doar omului de pe stradă, care nu are încă formată o concepție puternică, inexorabilă, pentru practicarea sportului, ci și condițiilor precare oferite în acest scop. Omul nostru nu are încă la îndemână spațiul verde, bazinul de înot, terenul de tenis sau hala de popice, pentru a se duce, periodic, să-și întâlnească grupul său creat și întărit prin relațiile pe care le poate determina, cu o tărie și o durată nebănuite, motivul sportiv. Pe de altă parte — și aici trebuie să fim sinceri până la severitate cu noi înșine! — studiul sociologic și chiar observația simplă arată că *edilii au izgonit copilul aproape de pretutindeni, traficul tot mai intens nelăsându-i pentru joc nici strada cea mai îngustă.* La rândul ei, școala nu-i oferă, deocamdată, decât în puține situații, condițiile medii, pentru ca această parte componentă a procesului de dezvoltare multilaterală să-și aducă real aportul său.

În schimb, sociologia ne arată că *evenimentul sportiv este VIZIONAT și DISCUTAT de o imensă populație, că stârnește admirație până la pasiune, că fluxul de informație cu acest conținut este tot mai mare.* Cu alte cuvinte, fenomenul sportiv are — pe desule planuri — o pondere mare în contextul vieții noastre sociale. Și tematica studiului sociologic nu se oprește aici. În ultima vreme, s-a discutat mult despre integrarea socială a sportului de înaltă performanță, despre modul cum evenimentul politic poate fi influențat și ajutat de evenimentul sportiv, ca și despre alte aspecte la fel de interesante pe care sociologia poate să le explice, să le prevină, să le modeleze către finaluri pe care o lume înțeleaptă le poate ușor stabili.

școli de tenis năstase...

Însoțind în ultimii ani echipa de tenis a României în lume, am putut lesne să-mi dau seama că marele nostru jucător Ilie Năstase exercită o pe cât de puternică pe atât de variată influență și asupra slujitorilor «sportului alb» — antrenori și sportivi —, nu numai asupra publicului.

Faptul că Ilie cucerește orice public, din orice țară, nu mai trebuie desigur explicat, farmecul său natural adăugând tenismanului de excepție stîrnind cunoscute valuri de simpatie.

Cînd însă Năstase ajunge unul dintre cele mai cercetate și mai apreciate modele în lumea tehnică tenisistică, cînd, mai mult, stilul său, splendidă conjugare de spectaculos și eficient, ajunge să facă școală, așa cum este cazul în unele țări, te întrebi dacă nu ar fi foarte firesc ca în România, țara lui Ilie, să apară cît mai multe «școli de tenis Năstase»?

E frumos, e și firesc să-l admirăm și să-l aplaudăm pe Năstase. Toată lumea îl admiră și-l aplaudă!

Ce-ar fi însă să ne gîndim să-i învățăm pe tineri să joace tenis la școala acestui virtuoz care este român, este al nostru?

Școli de tenis Năstase!

Ștefan GEORGESCU
antrenor

între lake placid și chamonix a fost ales... innsbruck

«Habemus papam», avem un papă — respirau ușurați cardinalii electori, după zile și nopți în șir de epuizante balotaje, la alegerea suveranului pontif. La fel de ușurați vor fi respirat și membrii Comitetului Internațional Olimpic, întruniți la Lausanne pentru a fixa sediul Olimpiadei albe — 1974, pentru care candidau: Lake Placid — S.U.A., Tampere — Finlanda, Chamonix — Franța și Innsbruck — Austria. În ciuda preferințelor, nedisimulate, ale președintelui C.I.O., lordul Killanin (x) pentru oferta americană, comitetul s-a oprit la candidatura orașului Innsbruck care, precum se știe, și-a făcut onorabil datoria de gazdă a J.O. de iarnă și în anul 1964.

fotbal, educație, viață...

În istoria lui zbuciumată, fotbalul a oferit nenumărate constatări ce s-au generalizat treptat. Fiecare s-a străduit, la timpul respectiv, să promoveze noul. Numai că observatorii de specialitate s-au înmulțit ca ciupercele după ploaie și opiniile celor mai mulți — deși nu întotdeauna la obiect — au fost însușite cu ușurință, tocmai pentru că erau la vogă.

Printre aceștia ne mai numărăm și noi. Și iată de ce. Nu-mi amintesc să se fi enunțat un program precis de lucru, pe care priceperea și seriozitatea specialiștilor noștri să-l desfășoare, să-l execute pînă în cele mai mici amănunte, un program care să-i ducă pe necunoscuți la a fi cunoscuți, pe obscuri la celebritate. Or, pentru aceasta se pretindea, de exemplu, un maximum de tehnică, tehnică ce nu se poate dobîndi în câteva antrenamente ocazionale. Tehnica se învață din fragedă copilărie, dar mai cu seamă în antrenamente zilnice, folosind instalații și aparatură specială. Se cerea însuși și perfecționat sistemul informațional în joc, spre a nu mai asista cum jucătorii înfii opresc balonul și apoi se uită să vadă plasamentul coechipierilor, al adversarilor. Și așa mai departe... Cu alte cuvinte, este vorba de artă. A cere fotbalului asta, înseamnă a avea actori, nu niște diletanți. Actorii care să-și exprime liber valoarea tuturor calităților. Cu atît mai mult cu cît *fotbalul este singura disciplină sportivă care se înfruntă* — mai bine-zis este obligată să lupte — *cu echipe profesionale*. Deci cu actori adevărați! Căci puzderia de competiții europene și mondiale solicită permanent competitori, care să adere prin pregătire și talent la opera de păstrare intactă a interesului pentru fotbalul eficient, spectacular.

Statele Unite ale Americii au un campionat profesionist la baschet, la care participă doar 10 echipe!! Paralel cu acesta, mai activează sub diferite forme: 3 000 de echipe studențești, 5 000 de echipe de elevi, 10 000 de alte echipe de amatori.

Tinînd cont de adversarii cu care se întîlnesc fotbalistii noștri, oare de ce nu i s-ar îmbunătăți statutul elitei noastre fotbalistice? Sînt 16 echipe a 20 de jucători, plus încă cîte 5 echipe a 20 de jucători din cele două serii ale diviziei B. De ce să nu introducem un contract care să facă legătura de etică între muncă și răspundere? De ce să ne prevalăm de legi și regulamente sportive cu stipulații ce vizează alte activități, tranzitorii uneori în viața omului (armată, universitate), cînd vrem să facem performanță românească și nu pentru un club X sau Y? De ce «producția» cluburilor mici (și mai mari) să fie luată gratuit, printr-o carantină ce uneori ajunge la numai 6 luni, de «beneficiari» regulamentari, gîndind că pentru unii dintre jucătorii racolați s-a investit timp de 10-15 ani tot și toate? De ce anumite cluburi să obțină rezultate, primind valori și talente deosebite prin «manevre de serviciu», iar altora să le fie luat pînă și dreptul la... perspectivă (vezi cazul «Progresul» și al altora în decursul anilor) cînd n-au alt obiectiv decît de a-și culege roadele propriei perioade, ale propriei competențe?

Cheia succesului, obținerea superiorității se impune să vină de la ceea ce viața ne oferă cotidian. Valorile ca atare nu trebuie apreciate ca la bursă, ci prin modul cum restituie fotbalului, celor ce veghează la creșterea și maturizarea lor, milioanele de pasiuni, investițiile făcute. Echitatea, dreptatea, pasiunea, răspunderea sînt direcțiile oneste care concretizează societatea noastră. Astăzi, în România socialistă, mai mult ca oricînd, viața înseamnă educație prin muncă. Iar fotbalul a ajuns să fie un mijloc ideal pentru toți acei ce-l practică (și pentru foarte mulți care-l privesc) de a se exprima. El este un sport dominat de inteligență și nicidecum el nu trebuie să facă proba trecerii unor oarecare norme pentru a se defini ca sport. Neputînd așa, vom asista în continuare la acte împotriva moralei.

La vicile de exprimare ale jucătorilor noștri, la penuria de idei din jocul echipelor noastre, penurie ce vine de la tehnicienii puțin familiarizați cu fotbalul modern, putem adăuga fără tăgadă, că suferim de lipsa unor animatori, conducători care să se confunde (la nevoie!) chiar cu data de naștere a cluburilor. Este de neînțeles cum toți, dar absolut toți «responsabili» au rămas în fruntea colectivelor pînă a apărut un rezultat negativ — considerat dramă la momentul respectiv.

Sîntem foarte mulți inși care ne-am născut în fotbal și care ne confundăm, pînă la urmă, cu el. Și n-am putea spune că sîntem prea tineri. Uraganele și taifunurile ce s-au abătut asupra noastră, de zeci de ani de zile, ne-au apropiat și nu ne-au îndepărtat, ba dimpotrivă ne-au întărit și mai mult încrederea în farmecul fotbalului. Așa ni s-a format caracterul. Ne-au educat. În același timp, în fotbalul nostru, mi, ca să nu zic zeci de mii de «conducători», așa cum au fost puși, așa au și plecat după puțin timp. Ei au primit funcția ca pe o sarcină exterioară și tot ca o sarcină exterioară au părăsit-o, lăsînd mereu și mereu aceleași aprecieri la care ne-a obligat lipsa lor de pasiune. Și nu exagerez cu nimic dacă afirm că mulți dintre aceștia, cînd se joacă astăzi fotbal, merg la... pescuit. Nefiind produsul «obștii» fotbalistice, ei nici n-au putut să o reprezinte, nici nu i s-au atașat. Era un fel de dragoste forțată.

Toate acestea mă obligă, acum, să pledez pentru a se lăsa fotbalului dreptul de a se democratiza. Să-și aleagă în sus și în jos promotorii, animatorii, conducătorii și forul său legislativ. Să-și elaboreze deci legea de creștere și progres rapid. Aceasta nu poate fi decît aceea care compară fotbalul și fotbalistii noștri cu fotbalul și fotbalistii mondiali. La parametri industriali care să ne facă să ne gîndim că a sosit timpul «Biletului la control».

Vehemența cu care am scris aceste opinii se leagă și de structura revistei «Flacăra» pusă să ridice problemele de viață și de educație în lumina celor spuse de cea mai înaltă tribună a țării. Și cum fotbalul — pasiunea mea dintotdeauna — este viață, am încercat și voi mai încerca, în acest colț de pagină, să mă alătur acestor nobile năzuințe...

Constantin TEAȘCĂ

Marcela SAFTIUC

CÎNTĂREȚUL FOLK—
UN TÎNĂR CARE ARE
CEVA DE SPUS

TINERII ȘI MUZICA LOR

— Cititorii trebuie să știe din capul locului că un interviu, mă rog, o discuție cu tine, Marcela Saftiuc, este o treabă foarte dificilă. Se pare că ești o timidă, cu toate că pe scenă nu se prea bagă de seamă.

— Toate interviurile mă fac să devin rigidă și asta pentru că seamănă între ele. Întrebările sînt mereu de aceeași natură: «ce ai mai făcut», «ce planuri ai» etc., ori eu cred că asta se mai știe. Nu sînt o timidă, nu-mi place însă să vorbesc prea mult.

— Nici mie nu-mi plac interviurile șablonarde și ca să nu

cad în păcat, îți las fie inițiativa alegerii unui subiect de discuție.

— Aici la Cluj avem un admirabil club al arhitecturii, recent deschis cu un program de folk și poezie. Faptul că am cîntat la acest club mi se pare cea mai deosebită realizare a mea de pînă acum. Mai nou, am început să cînt cu Traian Cosma, alături de care aș vrea să realizez unele lucruri mai complexe.

— Care este rostul acestui folk, prin ce crezi tu că se remarcă față de celelalte genuri?

— În folk nu trebuie să arăți că ai voce frumoasă sau că ești un instrumentist nemaipomenit. Aici cînți pentru că TU ai ceva de spus. Mereu mi s-a spus «cînți ca Joan Baez». Comparația asta m-a deranjat; poate că vocile noastre sînt asemănătoare, dar eu cînt și spun *altceva* decît ea. Din păcate, propria-mi voce a devenit o armă împotriva mea. Cred că am frapat prin glas și asta este un impediment pentru mine fiindcă eu vreau ca omul care mă ascultă să se izbească mai întîi de text.

— Pentru cine cînți tu, Marcela Saftiuc?

— Pentru mine publicul ideal se reduce la un grup de prieteni sau la un club; televiziunea cu toate reflectoarele, microfoanele și camerele de luat vederi nu-mi crează atmosfera firească. Apoi o bandă care să înregistreze fidel cîntecele mele, în absența unor oameni care să mă asculte, mă face să mă detașez involuntar de mesaj. Oricît de mult m-aș interioriza în fața unei săli, nu-mi ascund sentimentul că deși pot ajunge pînă la cei care mă ascultă, nu pot să-i privesc.

— De ce?

— Sînt prea mulți și nu-i pot cuprinde pe toți cu privirea, așa cum aș vrea.

— Apropo, în gîndurile mele mai fredonez și acum «Fiii lacrimilor tale», auzită cîndva la un festival.

— E un cîntec pe care eu îl consider foarte reușit, din păcate este extrem de puțin difuzat. L-am scris într-o singură după-amiază, nu aș mai putea modifica nimic, niciodată.

Mircea FLORIAN

FOLK-UL—UN SPOR DE FRUMUȘEȚE

— Spune-mi pe scurt, Mircea Florian, cum stau lucrurile cu muzica folk românească la ora de față?

— E o chestiune complicată. La noi există două tipuri de cântăreți folk. În primul rând m-aș referi la muzica folk de o vagă inspirație folclorică. Cei care practică acest fel de muzică se bazează, după părerea mea, pe frumusețea exagerată a unor linii melodice și — eventual — a unor texte pe care încearcă să le compună.

— Exemple?

— Marcela Saftiu, Nicu Vladimir, Gabi Căciulă, Doru Stănculescu, poate și alții. Ceea ce fac, fac bine. Există apoi o a doua categorie, în care l-aș include pe Tudor Gheorghie, care este strâns legat de un folclor de foarte bună calitate, însă trecând prin filiera acestui cântăreț motivele devin nejustificate de altele, nedorit de altele.

— Dar Mircea Florian?

— Personal, nu mă socotesc un cântăreț folk; eu țin foarte mult la folclorul românesc, însă pentru mine el este, în primul rând mediul ideal în care, trăind cu multă dragoste, încerc să exprim problemele fundamentale ce mă preocupă, ce ne preocupă. Este extrem de importantă fuziunea perfectă dintre muzică și text, ca și cea a echilibrului, a evitării redondanței informaționale. De aceea nu am folosit niciodată un grup orchestral mare. Realizările mele pot fi însă îmbunătățite. Asta este o îndeletnicire de seamă în care nu mă sfîșesc să folosesc calculatorul.

— Mea culpa, am omis să spun cititorilor că interlocutorul nostru face parte din prima generație de ciberneticieni.

— Este bine să se știe că tinerii cântăreți de muzică folk practică acest gen din dorința de a se exprima cât mai personal, și fiindcă exprimarea liberă a personalității este un lucru firesc, capacitatea de creație nu se risipește în van. Valoarea lor, și am vorbit adineauri doar de câțiva dintre ei, este excepțională.

— În fond, ce crezi că îi distinge pe acești, din păcate prea puțin cunoscuți, cântăreți folk din țara noastră?

— Cred că ei încearcă să dea răspunsuri — ori să formuleze întrebări — marilor probleme ale tineretului. Munca, dragostea, valorile eticii, destinul umanității sînt nespuse de apropiate unui cântăreț de muzică folk. Prin faptul că poeziile acestor creatori sînt susținute, sînt subliniate de o muzică penetrantă, creațiile lor capătă o forță deosebită, ajungînd ca în situațiile ideale să devină manifeste directe în slujba idealurilor umane ale societății noastre. Legătura indestructibilă cu folclorul aduce un spor de frumusețe, acțiune și însuflețire. Îmi pare rău însă că pe canalele de transmisie către marele public apar mereu inexplicabile perturbări.

Nancy BRANDES

NE CONTINUĂM DRUMUL

— De câteva luni, noapte de noapte, «Roșu și Negru» cîntă la barul «Atlantic»; nu crezi că acest exercițiu vă poate distruge substanța artistică, proiectîndu-vă într-o zonă comercială pe care ai condamnat-o dintotdeauna?

— Terminînd facultatea, majoritatea membrilor formației și-au pus problema existenței în continuare a grupului. Am cîntărit bine toate variantele și cu toții am ajuns la concluzia că barul «Atlantic» este singura instituție de profil care încadrează nouă persoane, asigurîndu-le condiții de cazare și, mai ales, un loc pentru repetiții. Deși programul de bar este foarte comercial, prin câteva apariții — sporadice, e adevărat — la radio, TV sau la «Festivalul tenisului», am demonstrat că stilul nostru n-a fost alterat și că ne continuăm drumul. În plus, pregătăm un eveniment de excepție căruia îi dorim să aibă ecou ce vor depăși granițele țării.

— Anume?

— Un concert de natură semisimfonică și jaz-pop cu prestigioasa formație corală «Madrigals». Sărbătorim astfel, printr-un ciclu de spectacole, a X-a aniversare a înființării corului.

— Nu mă surprinde, îmi amintesc că ați mai avut un concert asemănător împreună cu Filarmonica din Iași...

— ...dirijat de Sabin Păuța care, alături de Laurențiu Profeta, ne ajută la realizarea acestui spectacol inedit.

— Spune-mi, te rog, ce se aude cu discul mult promis? Iată, «Sfinx» și «Phoenix» v-au luat-o înainte.

— Cu bunăvoința «Electrecord»-ului s-ar putea ca discul să apară în cursul acestei luni. Deocamdată este vorba de un Single care va cuprinde succesele noastre mai vechi, «Cadranele» și «Cîntecul pădurii». Spun deocamdată pentru că intenția noastră este de a realiza un disc mare.

— Dan-Andrei Aldea îmi spunea deunăzi, într-un interviu, că muzica pop românească este în declin. Ești de acord cu această afirmație?

— Actualmente eu nu văd o formație care să se ridice din punct de vedere muzical, stilistic, orchestral la nivelul pretențiosului termen de «pop românesc».

— Nici «Roșu și Negru»?

— Tot ce am reușit deocamdată este să deosebim muzica noastră de creațiile altor formații de acest gen, fără a afirma însă că tot ceea ce facem este neapărat valoros. Din punct de vedere strict profesional, apreciez eforturile formației «Sfinx» care în laboratorul său muzical întreprinde experiențe interesante. Este cu atât mai lăudabilă truda lor cu cît, pe plan mondial, formații care altădată abordau un stil elevat, au căzut în cîmpul lipsit de griji artistice al comerțului.

— Se pare că perspectivele de conservare a creațiilor autentice din muzica pop românească sînt destul de sumbre. De ce crezi că s-a ajuns aici?

— Pentru că trupele noastre au renunțat la educarea în continuare a gustului publicului în sensul constructiv și mai ales angajat. Formații care după primele două festivaluri pop dovediseră o creștere în rafinament și deveniseră valori recunoscute s-au conformat dorințelor unui public iubitor doar de șlagăre. Astfel, grupuri muzicale de valoare au fost abătute cu timpul de pe drumul unei creații mai elaborate.

— Ce face Ovidiu Lipan, explozivul «Tăndărică»?

— Explodează în continuare și se bucură că presa nu încetează să-l socotească primul baterist al țării chiar și acum cînd a trecut de la faza entuziasmului la una de matu-

ritate artistică.

— Aveți și un solist nou, Gil Dobrică. Cum se integrează în stilul vostru?

— Dobrică este puntea de legătură dintre noi și public. — Poți să alcătuiești, pe loc, un top al personalităților muzicii pop românești?

— Îmi este imposibil să ierarhizez niște valori ca Dan Aldea, Ioszeff Kappl, Liviu Tudan, Iuliu Merca sau... Laurențiu Profeta.

— ?!

— Cunoșc ultimele sale creații în domeniul muzicii ușoare și sînt convins că nu greșesc situîndu-l într-o zonă apropiată muzicii pop. L-am omis intenționat pe Richard Oschanitzky a cărui personalitate nu poate fi ierarhizată sau integrată într-un clasament.

Trei interviuri realizate de George STANCA
Fotografiile de Elena GHERA și I. PREDOȘANU

concertele săptămîinii

● Witold Lutoslawski (născut la Varșovia în anul 1913), personalitate marcantă a muzicii contemporane poloneze, este oaspetele Filarmonicii «George Enescu» și se înfățișează publicului bucureștean în dubla sa ipostază artistică de dirijor și compozitor. Concertul (23 și 24 februarie, Ateneu) integrat ciclului «Prin țări și continente» —

Polonia, cuprinde 3 din lucrările compozitorului: Simfonia I și Concertul pentru violoncel, ambele în primă audiere, și «Muzică funebră». Solistul concertului — violoncelistul austriac Heinrich Schiff.

● Sub titlul «Două Eroice» este programat concertul săptămînal al Orchestrei simfonice a RTV (22 februarie, studioul din strada Nufierilor) sub bagheta dirijorală a lui Emil Simon. Iată cele două Eroice: Simfonia I în Mi bemol major de George Enescu și cea de-a treia simfonie beethoveniană, scrisă tot în Mi bemol major.

● Din programul de activitate al

Corului Filarmonicii notăm concertul a cappella (19 februarie, Ateneu) cu lucrările de Vidu și Drăgoi. Dirijează timșoreanul Ion Romănu.

● Ciclul cameral «Schubert-Brahms» continuă cu concertul prezentat de Trio Ilescu (19 februarie, Sala mică a Palatului). În program: Trio nr. 2 de Schubert și Trio nr. 3 de Brahms.

● Mezzo-soprana Martha Kessler, a-companiată la pian de Ferdinand Weiss, ne propune un recital de lieduri și arii de concert din creația lui Erlebach, Krieger, Haydn, Schumann, Nicolae Coman (21 februarie, Sala mică a Palatului).

scrisori către un meloman

de George BĂLAN

fidel ție însuși!

Ultima mea scrisoare te-a cam speriat prin felul cum vorbeam despre așa-zii specialiști care vor să te învețe cum să ascuți și să înțelegi muzica. O experiență de cunoaștere — îmi răspundeai tu — este oricînd binevenită și nu poate decît să fie folositoare celui care nu a dobîndit încă simțul orientării estetice. De n-ar fi decît informațiile de ordin tehnic, și tot am avea de ce să căutăm un ajutor în afară, la cei ce se pricep mai mult decît noi.

Se vede că nu m-am exprimat suficient de explicit sau poate că tu ai fost cel care nu ți-ai dat osteneala să-mi adîncești spusele.

Cînd te-am prevenit în legătură cu rolul novic pe care-l poate avea o educație muzicală subordonată sugestiilor și imperativelor din afară, aveam în vedere posibilitatea ca o asemenea educație să ignoreze și să sufocă datul personal de la care totul trebuie să pornească, dacă vrei ca procesul ulterior să fie organic și temeinic.

Iată, să zicem, că atracția cuiva spre muzică începe să se manifeste prin plăcerea pe care o simte ascultînd concerte și simfonii de Ceaikovski. Contactul cu o asemenea muzică îl transpune într-o stare în care se simte, sufletește, bine. Ar fi din partea lui cea mai mare greșală să se lase influențat de vreun «specialist» care i-ar vorbi disprețitor despre stilul lui Ceaikovski, ca despre o formă dulceagă, epigonă, minoră a muzicii în mediere

profesionale). Nu interesează aici dacă o astfel de opinie este fundată sau nu. Chiar așa stînd lucrurile, nu e mai puțin primejdios să accepți a te lăsa smuls unei înclinări în care simțea că se concentrează cerințe adînci, intime ale sufletului. «Mai presus de orice, fii credincios ție însuși» — această deviză a lui Hamlet este aplicabilă nu numai crezurilor cu caracter filozofico-moral, dar și aspirațiilor muzicale, dacă nu chiar mai ales acestora, dată fiind apartenența lor la o artă care, după Beethoven, «este o revelație mai înaltă decît înțelepciunea și filozofia». Dacă este să și se ceară ceva — și pentru formularea unei asemenea cerințe nu e deloc nevoie de prezența specialistului — ar fi necesitatea de a face cu intensitate, pe cît posibil exhaustiv, această «experiență» Ceaikovski. Aici, într-adevăr, poți recurge la sfatul cunosătorului. Dar nu pentru că să afli de la el dacă merită sau nu să-l ascuți mai departe pe Ceaikovski (în această chestiune ești suveran absolut), ci numai ca să te informezi în privința «traseelor» lumii ceaikovskiene: așa cum faci, de pildă, cînd vrei să întreprinzi o călătorie în Munții Retezat, unde n-ai mai fost, și unde ții morțiș să te duci, deși ești prevenit asupra incomodităților, primejdiilor și a altor aspecte de natură să te îngrijoreze. Cu aceeași încăpăținare trebuie să ții a face integral experiența fenomenului muzical spre care te mină primele imbolduri interioare. Profesionalist sau cartea scrisă de el îți pot da indicațiile necesare acestor excursii muzicale: ce genuri a abordat Ceaikovski, ce etape a străbătut, din ce surse literare s-a inspirat ș.a.m.d. Aceste indicații nu trebuie să însemne însă pentru tine mai mult decît informațiile primite de la biroul turistic. O educație muzicală în care ar precumpâni prezența, orientările și explicațiile îndrumătorului ar echivala cu înlocuirea excursiei în Retezat prin expuneri ample însoțite de proiecții sau eventual printr-un voiaj în automobil în locurile de unde poți avea o

panoramă de ansamblu. Or, esențial și decisiv într-o înaintare spre tainele muzicii este să faci experiența directă, intens trăită, a realităților muzicale, cu tot ce poate fi derutant sau chiar primejdios în ele, iar experiența aceasta să aibă ca punct de pornire fenomenul spre care ființa ta se simte mai mult sau mai puțin enigmatic atrasă.

Așa începe să se contureze din interior, adică din însuși miezul destinului tău, direcția unui drum autentic spre muzică. Cea dintîi precizare a acestei direcții are loc atunci cînd încerci sentimentul că setea ceaikovskiană (reamintesc că acesta e doar un exemplu și că nu există două evoluții identice), că, așadar, această sete ți-a fost potolită. Momentul este de o extremă importanță. De fapt, acum se decide, totul. Merge în sens ascendent doar cel conștient că experiențele trebuie să se înălțuie fără intrerupere: sentiment pentru a cărui trezire, de asemenea, nu este nevoie de prezența specialistului (cel mai adeseori acesta constituindu-și profilul tocmai prin ceea ce e de evitat, adică prin curmarea șirului de experiențe și înghețarea în stadiul în care a ajuns). Cultura profesionistului te poate însă ajuta — atunci cînd n-ai suficiente mijloace personale de investigație și detectare — să precizezi ceea ce este bine să continui. Iar această continuare a experiențelor va depinde de starea interioară în care te-a dus trăirea fenomenului Ceaikovski pînă la capăt, adică pînă la împlinirea necesităților sufletești personale. Or, epuizarea unei asemenea experiențe se poate solda cu efecte dintre cele mai diferite. Să ne oprim asupra situației în care se află cel ce a ajuns să se dezguste de o asemenea muzică, și n-o mai poate suporta. O asemenea situație este întru totul posibilă. Ia spune-mi acum ce-ar trebui melomanul să facă pentru ca evoluția sa să fie mai departe cea proprie lui, cea organică și adevărată? Iată o problemă de rezolvat. Dacă nu vei reuși, am să încerc să-ți vin eu în ajutor.

Ca ruptă
din serialele englezești TV:
ehei, unde sint zăpezile —
și moda — de-antărt...

Lumea modei pariziene pare să fie bîntuită de angoase la ora aceasta. Teoreticienii ei sînt roși de îndoieli, cugetul le e chinuit de întrebări fundamentale în asemenea măsură încît Bruno du Roselle — nume mare în business-ul prêt-à-porter-ului francez! — exclamă pe coperta cărții sale, cald apărută de sub tipar: «Moda e în criză» (sau, mă rog, după voia traducătorului: «Criza modei»). Exact acum, cînd în saloanele marilor case de modă dă colțul ierbii și apar umerii goi (primul semn al primăverii îl dau, se știe, tot colecțiile de modă), acum cînd se hotărăște ce tip de feminitate vom aborda, dacă vom arăta ca niște țărăncuțe rumene și sănătoase sau ca niște vampire sofisticate descinzînd din filmele cu «Dracula», tocmai acum, dumnealor, savanții croiului și ai volanelor, ne spun în față, fără să ne cruțe: moda e isprăvită. S-a împiedicat în propriile-i picioare. Nu prea mai știe încotro s-o ia. A fost mini. A fost geometrică. A fost maxi. A fost țigănească. A fost Kitsch, marinar, romantică. Gata, a spus tot ce avea de spus în acești ultimi 10 ani. Și acum, cînd tineretul, cel la care prindeau toate nazurile modei, a optat plictisit pentru antimoda confortabilă, acum criza e sigură. Creația e în recreație: în «pauză clasică», ni se spune. Adio, extravagante. Adio, șocuri. Adio, oscilațiile barometrice ale tivului. Moda e a doamnelor trecute binișor de 30 de ani, așezate, discrete, finețe. Cu doar jumătate de genunchi la vedere. Ne place ori nu, trebuie să ne păstrăm feminitatea anunțată încă de anul trecut. Feminitatea fluidă: cu pliuri, pliseuri, cloșuri, bluzeuri, voaluri și mătășuri de China. Feminitatea gracilă: cu talie de viespe, corselete și spatele gol. Feminitatea misterioasă: cu sprîncene smulse, guri imense sîngerînde și pălării cu boruri uriașe (ori invers, cu boruri total absente!). De fapt, e vorba de feminitatea aceea postbelică, a anilor 1950, în care înfruntam viața cu umeri ascuțiți și pantofi ortopedici. La încălțările acelea elefantine s-a renunțat, ce e drept: ni se recomandă în schimb pantofii cu tălpi late de două degete și tocuri cilindrice de 10 cm (deși bietekele manechine, vajnici piloți de încercare ai oricărei mode, au fost gata să ceară măsuri de protecție a muncii împotriva acestor instrumente de tortură, care au și provocat, se pare, pe podium niște accidente de muncă!).

Pe scurt, s-au răscolit lăzile cu vechituri, s-a scos de-acolo tot ce părea uitat, liniile au fost ușor modificate, adaptate, combinate, iar «noua» modă botezată cu acea noțiune labilă care a însoțit pe rînd, cu o senină și imperturbabilă ipocrizie, toate modele: feminitatea. Toate cele 25 de mari case de modă pariziene — și numărul lor rămîne invariabil de decenii, păstrînd în continuare «marca de garanție» și numele creatorilor ei, chiar dacă unii dintre aceștia sînt de mult trecuți în lumea cealaltă (să-i amintim doar pe Coco Chanel, Jean Patou, Jeanne Lanvin ori Nina Ricci) — toate aceste mari afaceri ale modei, în spatele cărora se află capitalurile unor financieri binecunoscuți, ajung pînă la urmă, cu toate «punctele de vedere» personale, să creeze cam același gen de modă. Cîtă vreme nici o idee nouă nu ne înfierbîntă mințile și nu reușește să zguduie din temelii

Moda- în criză?

Puțin mister nu strică deloc
chiar și cînd
il porți cu o rochie chemisier,
inspirată din cămașa bărbătească.

de Sanda FAUR
Foto-color de Elena GHERA

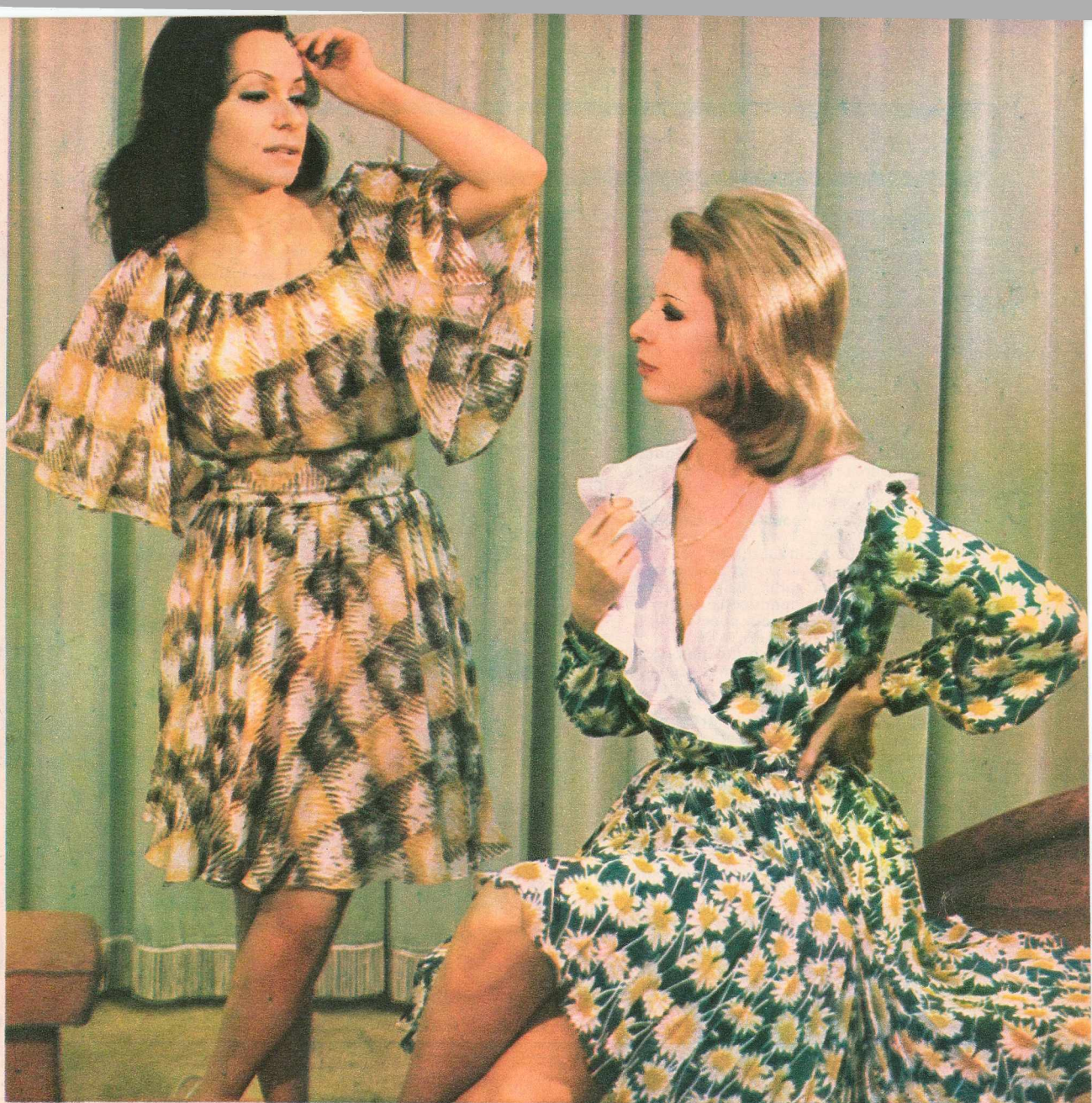
*dulapul de haine, ne întindem frățește mîna. Moda din Roma pîndește pe de o parte. Cea din Londra încolțește din cealaltă. Scăparea a fost totuși intuită: bărbații. Ne va salva cochetăria bărbătească. Dorința lor de a fi chipeși. De prea multă vreme refulatul lor impuls de a se purta cu coadă de păun. Cardin prezintă o colecție exclusiv masculină. Ungaro și Scherrer se gîndesc și ei la treaba asta. Courrèges vrea o modă în același timp «virilă și poetică»: îi îmbracă pe bărbați în roz tandru, bleu azuriu, galben pur, năil argintat. Unsprezece dintre marii creatori francezi, care n-au dat pînă acum nici o para pe moda masculină, s-au repezit cu arme, bagaje și fantezie în tabăra adversă și s-au pus acolo pe treabă. Femeile încep a fi uitate. Frivolitatea masculină însoțește îndeaproape emanciparea feminină. În definitiv, noi am vrut-o, ne merităm soarta.

Așa că, nu uitați, ne-au rămas pliurile, taliile la locul lor, rochiile stil cămașă bărbătească și taioarele lunguțe, bulinele, ceva dungulițe și funde, un pantolon, doi și gata, restul a intrat în patrimoniul vestimentar al domnilor. Ca mîine îi vom vedea cu pantalonași din saten prinși la genunchi cu o jartieră înflorată. Vom fi răzbnutate!

La noi, sigur, treburile sînt făcute mai cu măsură. Mai cu gravitate. Moda rămîne o chestiune funcțională și nu un joc al cifrei de afaceri și al capriciilor. La noi, n-ar strica chiar ca moda să-și spună un cuvînt mai ferm în confecția de serie. Să-i învieze ritmul de înnoire. Să fie mai generoasă cu varietatea sortimentelor — cum se spune. Centrul de creație al UCECOM se străduiește să-i învețe pe croitorii cam ce și cum se produce ceea ce vrea moda. A pregătit pentru primăvara aceasta o colecție (din care reproducem alăturatele poze color) care se anunță echilibrată: și feminin suplă — plisată — fluidă — vaporeasă, dar și practic-sportivă, comodă, mai de toate zilele de muncă.

Nu am văzut-o în întregime pînă la ora asta, dar avem tot felul de promisiuni: simpozion de modă, festival de modă, parade de modă. Ce putem face altceva decît să așteptăm să se țină de cuvînt?

Fiți fără grijă:
oricît ne-ar vrea
de romantic-neajutorate
moda '73, tot noi
vom purta pantalonii.

În căutarea feminității
pierdute...
Aliați: voalurile, candoarea,
fronseurile și pozele de balet.

Jean Patou:
romantism cu orice preț.
Ba chiar și cu funde,
volane și mărgele.

Limbajul lui Jacques Esterel
este mult mai eliptic:
folosește... alfabetul Morse (pe imprimeuri)
și manechinele pînă în 20 de ani.

Cine oare poate descifra mesajul,
transmis de hieroglifele
urcate de Pierre Balmain
pe rochia aceasta vestind,
printre pliuri, primăvara?

— Incepem interviul politic, cu felicitări pentru noua dumitale investitură, sau atac direct, la problemă: cum se explică numirea dumatăle ca director al Teatrului Național din Craiova? Dar faptul că ai acceptat această funcție?

— Optăm pentru a doua formulă: felicitările se dau, de obicei, după spectacol (cînd le meriți!). Și, de fapt, încă nu sint directorul teatrului.

— Un dialog în avanpremieră — și în exclusivitate! — nu mă supără. Dar sper că nu vei da înapoi, cum se spune?

— Nu: oscilările au avut loc înainte de a mă hotărî. Au fost destule, fii sigură. Dar instaurarea mea ca director se va petrece odată cu inaugurarea noii clădiri a teatrului, la sfîrșitul lui martie, așa că, poate, convorbirea noastră e prematură.

— Nu cred.

— Cum s-au petrecut lucrurile? Am fost chemat la județeană de partid-Dolj; acolo, primul-secretar mi-a vorbit despre dorința oltenilor de a avea la conducerea teatrului un om de meserie, cunoscut spectatorilor, legat de ei.

— Îți vezi directoratul ca o funcție onorifică pe care să o îmbraci, frumos, cu numele dumatăle consacrat? Și cu aura populară a savurosului «nea Mărin»?

— Nu. După părerea mea, într-o instituție directorul e acela care trebuie să muncească cel mai mult. Nu poți să pretinzi fără să dai, e o chestie de etică profesională.

— Să înțeleg deci că ți-ai descoperit o tîrzie vocație de animator teatral... Ai primit cu plăcere propunerea ce ți-a fost făcută?

— Am primit-o greu. Cu temeri. Cu îndoiele. Lucrez de 16 ani în teatru și știu că a fi director nu e deloc o treabă ușoară și comodă. Știu ce răspunderi grele implică. Și nu mi-am descoperit nici un soi de talente directoriale speciale. Dar nu puteam refuza: e vorba de Craiova, de oltenii mei, de un teatru care să reprezinte cum se cuvine Oltenia. De vreme ce mi s-a cerut, înseamnă că se crede în mine și se așteaptă ceva de la mine.

— Oare un argument sentimental poate fi garanția unei activități eficiente?

— Nu-l consider deloc un argument sentimental. Ci o datorie. Datoria pe care o are fiecare de a da locurilor natale tot ce are mai bun, mai puternic, de a pune mina la înflorirea acestor locuri. E pină la urmă vorba, ai dreptate, de un sentiment: sentimentul patriotic. Dar care nu are nimic de-a face cu sentimentalismul.

— Ce aptitudini sint necesare, după dumneata, unui director de teatru?

— Toate aptitudinile trebuincioase, în general, oricărui director. Adică inițiativă. Idei. Curaj. Capacitatea de a vedea lucrurile în ansamblu, dar și cea de a nu neglija amănuntul semnificativ, posibilitatea de a simți locul exact al respectivei instituții în contextul general.

— Eu aș zice să nu uităm tenacitatea. Și forța de a-ți dinamiza, de a-ți valorifica și revitaliza colectivul. Bun, astea sint însușiri «în general». Dar cele «în special»?

— Acestea cer cunoașterea și pătrunderea cu delicatețe în zona (minată!) a sensibilității artistice. Aici, în teatru, orgoliile sint mai aprinse, vanitățile mai active, susceptibilitățile mai ușor de rănit, subiectivismul mai puternic. Nu poți ignora această materie primă a creatorilor de frumos — sensibilitatea — fără a cădea adînc în greșală. Mai ales că produsul finit al muncii noastre — spectacolul — nu poate fi nici cîntărit, nici măsurat în cifre exacte, pentru că criteriile total obiective de apreciere lipsesc și doar adeziunea spectatorilor, și ea foarte nuanțată, dealtfel, te poate confirma sau infirma.

— Pornești la drum, stimate Amza Pellea, cu convingerea că dumneata ai aceste însușiri de conducător artistic?

— Mi-ar fi greu să-ți răspund sincer, pentru că nu m-am gîndit niciodată pînă acum să fac o asemenea muncă. Și n-aș fi acceptat, repet, dacă nu ar fi fost vorba de Teatrul Național din Craiova. De care mă leagă și amintirea primilor mei ani de actorie, niște ani strașnici, în care am făcut niște spectacole strașnice, alături de Silvia Popovici, Sanda Toma, Cozorici, Rautki, Rucăreanu...

— De ce a fost necesară acum numirea unui nou director?

— Pentru că nu exista un vechi director. De cîțiva ani, teatrul avea doar un director administrativ, tovarășul Dincă; el a ținut loc — cu succes, dealtfel — și directorului artistic.

— Ce situație găsești la Teatrul Național din Craiova?

— Cred că găsesc o trupă bună. Poate nu întotdeauna judicios folosită. Care va trebui să-și dea acum, odată cu intrarea în noul și frumosul său lăcaș, adevărata sa măsură. O asemenea investiție, un asemenea dar, făcut de partid artei, ne obligă în primul rînd pe noi, artiștii. Sala este

elegantă, modernă, fără zorzoane baroce, intimă, — cu circa 500 de locuri — e îmbrăcată în lemn de nuc, are o acustică excelentă și, ceea ce e foarte important pentru reușita spectacolului, are o scenă perfect utilată.

— A costat mult?

— Nici măcar. În artă investiția este plătită — nu se îndoiește nimeni de asta — de eficiența educativă a faptului de artă, de forța sa de revigorare a sensibilității și gîndirii spectatorului. Cred că în multe

DRUM BUN SPRE CRAIOVA, TOVARĂȘE DIRECTOR

AMZA PELLEA!

de Sanda FAUR

- Nu puteam refuza: e vorba de Craiova, de oltenii mei.
- Sala este elegantă, modernă, fără zorzoane baroce, e îmbrăcată în lemn de nuc, are o acustică excelentă.
- În teatrul în care am fost numit director nu voi urca niciodată pe scenă ca actor.
- Dorim să avem, la Craiova, în fiecare an, un festival al Teatrelor Naționale.
- E bine ca teatrul să fie încredințat comuniștilor din teatru, așa cum siderurgia este încredințată comuniștilor din siderurgie.
- Asta-i pîinea curajului nostru.

teatre se acordă o importanță exacerbată aspectelor administrativ-financiare, în detrimentul actului de creație propriu-zis. Mă voi feri de asta. Mă voi feri să fiu obsedat de cifre.

— Vine lumea la spectacolele teatrului craiovean?

— Mi se pare mai important cu ce pleacă lumea de la teatru.

— Ca să plece, trebuie mai întîi să vină...

— Iar ca să vină, trebuie să aibă mai întîi la ce. Deci problema nr. 1 este cea a repertoriului.

— Cu aceasta vei purcede în munca dumatăle de director?

— Da. Și cînd zic repertoriu mă gîndesc imediat la un program realist, dimensionat pe posibilitățile colectivului și, firește, gîndit inițial pe misiunea teatrului, pe obligațiile sale specifice de teatru național.

— Care ar fi, după dumneata, aceste îndatoriri?

— Scopul primordial al oricărui teatru rămîne cel formativ, educativ. Teatrul trebuie să înalțe omul. Nu mă interesează un alt fel de teatru. Drept care, gîndesc că ne vom axa repertoriul pe tot ce a dat mai înalt gîndirea dramaturgică. Pe clasici. Români și universali.

— Nu va exista riscul unui teatru academi-

mic? Nu vă va pîndi pe la colțuri primejdia desuetudinii?

— Forma spectacolelor va trebui să fie modernă. Un Shakespeare, un Molière, un Caragiale nu pot fi niciodată vetuști. Pot fi doar compromiși printr-o montare învechită. Dar nu vom ocoli nici teatrul contemporan, fii sigură.

— Cu privirile întoarse mai ales spre dramaturgia originală, presupun.

— Fără îndoială. Consider că teatrul românesc a făcut mult pentru dramaturgia originală, dar că această dramaturgie a făcut mai puțin pentru teatrul nostru. Subscriem din toată inima la incurajarea pieselor actuale, dar aceasta nu le scutește deloc de obligația valorii artistice. Mai circulă și acum ideea falsă după care e suficient ca un text dramatic să aibă o temă, un conținut just, ca să fie automat valoros și reprezentabil. Se uită că un asemenea text, netransformat artistic, se întoarce ca un bumerang împotriva bunelor sale intenții, a ideilor sale juste, pe care le minimalizează și le discreditează pînă la urmă.

— Știu că veți deschide teatrul cu un «Vlaicu Vodă» în regia lui Gheorghe Jora și decorurile lui Liviu Ciulei. Semnezi cu conștiința împăcată acest prim spectacol al carierei dumatăle directoriale?

— Sint, desigur, solidar cu el, deși nu-mi pot atribui nici un merit. Eu preiaui teatrul din mers, cu trupa sa, cu unele programări repertoriale, cu virtuțile și păcatele sale. Sigur, i-a fost mult mai ușor maestrului Beligan atunci cînd a început construcția Teatrului de Comedie de la A. Libertatea sa de acțiune a fost totală.

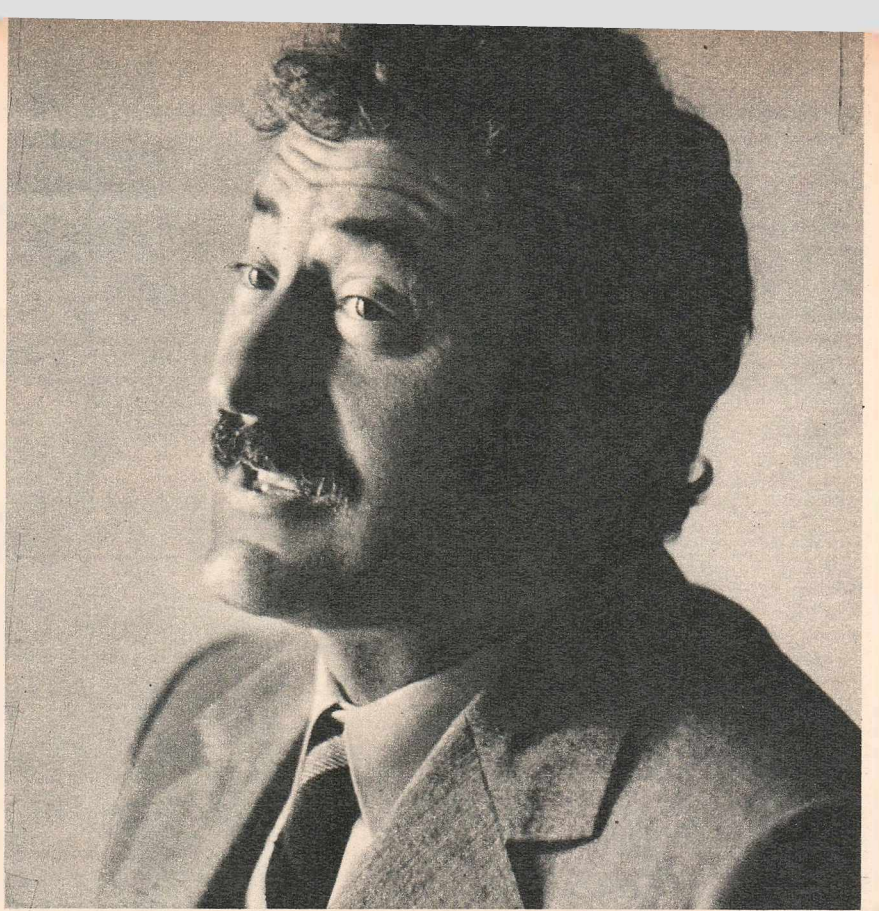
— Între timp i-a trecut și domniei-sale. A preluat, tot din mers, un monument național mai impozant și mai greoi ca al dumatăle. Teatrele noastre sint conduse, la ora actuală, de regizori, de dramaturgi, de actori, de directori pur și simplu. Se spune totuși că un actor-director este fatalmente subiectiv. Că rezistă cu greu la tentația de a nu-și zidi repertoriul pe preferințele sale personale.

— Ai dreptate, așa e. Sint actor, sint subiectiv și nu voi renunța niciodată la acest subiectivism, pentru că el face parte din însăși personalitatea mea. Din acest motiv, în teatrul în care am fost numit director, nu voi urca niciodată pe scenă ca actor.

— Dar îi vei face pe craioveni să sufere...
— Voi juca la Craiova, dar în spectacolele Teatrului de Comedie.

— Rămîi deci actor bucureștean?

— Da.

— Dar asta înseamnă să te condamni la o existență de crîncen navetism!

— Două ore și un sfert cu rapidul «Traian», fără oprire între București-Craiova, nu e mult. Toată viața, meseria m-a purtat pe drumuri. Cînd fac film, plec din București spre orașele țării. Acum, ca să joc, voi face drumul invers, din țară spre București. Sigur, atunci cînd am acceptat funcția de director nu mi-am imaginat nici o clipă că mă așteaptă o viață ușoară.

— Vei renunța la cinematografie? În condițiile actuale, sistemul nostru de filmare este un cronofag dintre cei mai lacomi.

— Cred mai curînd că îmi voi alege acum roturile, și în film, și în teatru, cu mai mult discernămint. Nu voi mai avea timp pentru fleacuri.

— De astă dată nu pot să nu spun că e în avantajul dumatăle. Văd însă că obțin foarte greu niște mărturisiri cu privire la planurile dumatăle craiovene...

— Din decență: încă nu le am perfect rotunjite în minte. Pot să-ți spun totuși că vreau să aduc patru-cinci actori tineri — trupa simte nevoia acestei regenerări; că voi invita aici să joace, în reprezentație, mari actori ai noștri — m-am și gîndit la o colaborare cu Olga Tudorache și Toma Caragiu; că sper să pot oferi unor actori de primă mînă posibilitatea de a juca la noi «rolul vieții» lor; că dorim să avem, la Craiova, în fiecare an, un festival al Teatrelor Naționale — de felul celui ce va însoți curînd inaugurarea clădirii noastre; că vom reînființa matineele școlare, cele cărora le datoriez faptul că m-am îmbolnăvit pe viață de teatru...

— Dar regizorii? Se pare că aceasta este una dintre verigile slabe ale trupei craiovene. Vei angaja niște nume răsunătoare?

— Voi invita niște nume răsunătoare să colaboreze cu noi. Continui să cred că personalitatea unui teatru o dă repertoriul său și nu prezența dominantă a vreunui regizor.

— Iată un punct de vedere cît se poate de actoricesc... Deci, cred că m-am lămurit asupra ideilor. A inițiativelor. A viziunii dumatăle directoriale. Dar curajul? Cum se va manifesta el?

— Curajul își are rădăcinile în faptul că sint actor și că am pretenția a cunoaște bine munca noastră, misiunea noastră, oamenii noștri. Ei bine, cunoscîndu-i, pot să afirm că ei sint profund atașați politiciii statului, că știu perfect ce au de făcut și că nu mai este cazul, cum s-a întîmplat prea adesea, să fie dădăciți de pomană. Dacă în atîtea domenii de activitate, afirmarea personalității umane își găsește la noi un climat corespunzător și de înțelegere din partea celor care răspund de respectivele domenii, această înțelegere și acest climat ne sint cu atît mai necesare nouă, artiștilor. Cred că e bine ca teatrul să fie încredințat comuniștilor din teatru, așa cum siderurgia este încredințată comuniștilor din siderurgie. Această încredere și această libertate de acțiune reprezintă pîinea curajului nostru.

— Și în afară de această pîine de toate zilele, de ce mai ai nevoie la acest început de drum?

— De răbdare. De înțelegere. De putere de muncă. De rezistență fizică și nervoasă. Și iar de răbdare.

— Bine. Atunci îți dorim să le ai pe toate, din pîn. Drum bun spre Craiova, tovarășe director Amza Pellea!

semnal extern

de Cristian POPIȘTEANU

dezarmare

Săptămîna care începe luni coincide cu o nouă sesiune a Comitetului pentru dezarmare al O.N.U. la Geneva. Într-un context internațional dominat de angajarea multiplă convorbiri și contacte între statele interesate care să asigure pe temelii mai trainice o pace, o securitate, o cooperare reală între țări și națiuni, problematica dezarmării își reliefează preponderența.

Există argumente istorice: acumularea crescîndă a armamentelor — cele de azi de proporții apocaliptice față de cele de ieri — conține — fie și potențial — primejdia războiului.

Există argumente politice: cursa înarmărilor ridică un obstacol principal în calea încrederii între state; ea generează premeditat și în flux suspiciuni, incordare, pericolul «chibritului aprins» de la care poate izbucni, fie și printr-o eroare, scînteia cataclismului nuclear.

Există argumente economico-sociale. Voi aduce doar pe cele mai recente: ultimele date indică pentru bugetele militare din întreaga lume pe anul 1972 o cifră în jurul a 180 000 000 000 de dolari. În ultimul deceniu s-au cheltuit în lume pentru cercetări medicale 4 000 000 000 de dolari, iar în scopuri de inventivitate științifică militară peste 15 000 000 000 dolari. În sfîrșit, aproximativ 5-7% din producția mondială a fost utilizată în ultimii ani în scopuri militare.

Un comitet ale cărui lucrări se apropie de cea de-a 600 ședință și a cărui activitate a depășit un deceniu este chemat să răspundă mandatului și menirii sale; să abordeze eficient dosarele ce-i stau în față. Numeroase state prezente la dezbaterile Comitetului de la Geneva — între care România — și-au exprimat în mai multe rânduri ferma poziție cerînd să se treacă la acțiuni efective în direcția dezarmării generale și întii de toate a celei nucleare. Nu este cazul să reluăm aici pe larg conceptul românesc al dezarmării, evidențiat cu atîta claritate chiar la Conferința Națională a P.C.R. din vara trecută, dar putem repeta că România susține elaborarea unui program concret de măsuri care să cuprindă, în principal: oprirea cursei înarmărilor; înghețarea și reducerea treptată a bugetelor militare, începînd cu reducerea bugetelor țărilor mari; interzicerea folosirii armelor termonucleare și a altor arme de distrugere în masă; crearea de zone denuclearizate; lichidarea bazelor militare străine și retragerea trupelor de pe teritoriile altor state; reducerea treptată a efectivelor forțelor armate naționale; desființarea blocurilor militare; măsuri împotriva propagandei de război, a învrăjbirii între popoare.

Oricît de dificilă, de complexă și de complicată, problematica dezarmării poate fi abordată cu respectarea egalității suverane a tuturor statelor. Mai ales în acest moment al evoluției internaționale, întrucît departe de a fi o exclusivă chestiune de strategie sau teorie militară, dezarmarea este un nod gordian al relațiilor internaționale contemporane. Nu numai războaiele aduc suferințe greu de calculat popoarelor, dar la actualele proporții și pe termenele lungi pe care se desfășoară, cursa înarmărilor lovește și lezează grav viața națiunilor. A tuturor națiunilor. Iată de ce necesitatea democratizării convorbirilor de dezarmare se întilnește cu necesitatea ca voința generală a popoarelor să-și spună cit mai răspicat cuvîntul. Argumentelor citate la început le-aș adăuga unul de ordin moral. Implicînd ziua de azi și cea de mîine, dezarmarea pune statele în față unui examen; căci așa cum spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu în fața Adunării Generale a O.N.U.: «Să nu uităm că istoria va judeca felul în care noi, oamenii politici de astăzi, am pregătit viitorul generațiilor de mîine, am înțeles aspirațiile și voința popoarelor, am slujit progresul, civilizația și pacea».

Într-un secol cu precădere al progresului social, al celei mai complexe revoluții tehnico-științifice, al prezenței active extraterestre a omului, nu se poate, cîndva, să nu înceapă capitolul de istorie intitulat: Adio, arme!

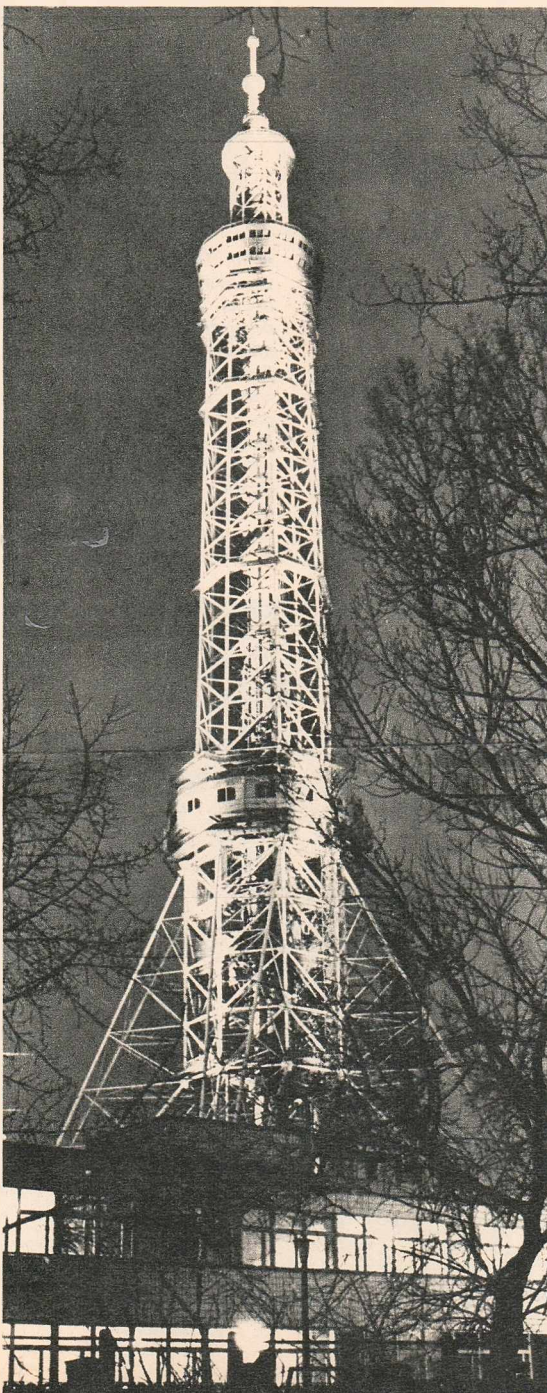

stokowski — london symphony orchestra: o colaborare de șase decenii

Un pahar de șampanie la o aniversare deosebită, sărbătorită într-un cadru deosebit: pe podiumul de concert de la Royal Albert Hall, primul ministru britanic Edward Heath îl felicită pe renumitul dirijor Leopold Stokowski, la împlinirea a 60 de ani de la prima înregistrare cu London Symphony Orchestra — colaborare care continuă și în prezent.

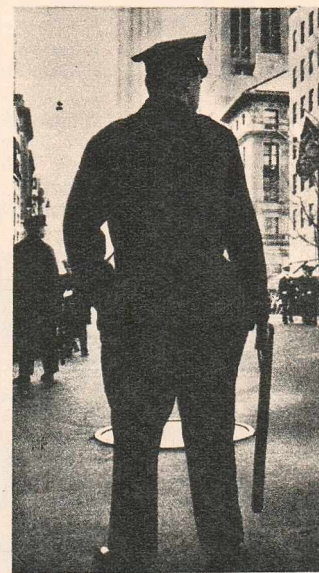
un turn eiffel la kiev

Cel mai înalt edificiu al orașului Kiev (U.R.S.S.) este noua construcție a Centrului de televiziune, cu impunătorul său turn.

campania electorală franceză — două săptămîni pînă la decizie

O imagine ce redă atmosfera specifică campaniei electorale, în plină desfășurare în Franța, în vederea alegerilor legislative: pe străzile Parisului (în fotografie) și-au făcut apariția afișele electorale.

160 milioane de americani se tem să iasă seara din case

Niciodată americanii n-au fost atît de îngrijorați că pot fi victima unei agresiuni, a unui furt, ca în zilele noastre — iată concluzia unui studiu de 750 pagini, dat publicității de o Comisie federală, instituită în urmă cu un an pentru a studia problema criminalității crescînde și pentru a recomanda remedii. 80% dintre americani — se precizează în raport — se tem să iasă seara pe jos, pe stradă. Dar poliția, poliția care e totuși nelipsită de pe străzile orașelor americane (în fotografie), ce face? — întreabă comentatorii amintitului raport.

...Cam în aceleași zile, șeful poliției newyorkeze, Patrick V. Murphy era nevoit să recunoască declanșarea unui nou scandal, în care era implicată o bună parte a poliției din marea metropolă — dispariția a circa jumătate din cantitatea de cocaină și heroină confiscate de poliție după 1960. Și nu este decît unul din numeroasele cazuri de corupție a poliției, relevate în ultimii ani...

cronica de trei secunde

de Radu COSAȘU

oul uman

Comisia olandeză a oului și a găinii a luat o hotărâre pe care n-avem dreptul s-o trecem sub tăcere. Începând din acest an, ouăle puse în vânzare pe piață vor trebui să poarte semnele lor naturale că-s ouă spoarte venite pe lume; adică vor fi mînjite cu noroi, cu gunoi, cu fulgi, așa cum au fost ele născute în coteț. Pînă acum, oul era vîndut alb ca un crin, curat ca lacrima, ambalat ca o bijuterie — nu, nu era bine. Oul trebuie să fie — pentru a fi mîncat cu plăcere — murdar. așa cum l-a adus pe lume mama sa. Comisia specializată susține că oul va avea astfel «un aer mai adevărat» și «un aspect mai natural».

Se combate astfel artificialitatea oului din comerț. Se preconizează o autenticitate mai mare a produsului, vizîndu-se de bună seamă o autenticitate sporită a omeletelor, o realitate mai puțin trucată a jumărilor și a ochiurilor la capac. Se combate și aici falsul, nefirescul, manierismul: oul prea curat e suspect de prețiozitate și nesinceritate. Oul prea curat e un ou dogmatic. Se proclamă și aici necesitatea naturaleții și a simplității, conform atîtor chemări lirice și filozofice de întoarcere la sursă, la natură. Oul să fie ou, precum omul—om, nealterat de cerințele moderne ale facerii și desfacerii. Oul să fie uman, oul să fie adevărat — marca indiscutabilă a adevărului și a omeniei sale fiind, ca de atîtea ori în viață, tocmai găinașul mamei sale, semn de neșters, pecete adîncă a firii.

Febrilitatea cu care comisia olandeză a oului și a găinii caută autenticul mă subjugă. O voce îmi șoptește că în sînul ei lucrează cîțiva critici literari și plastici. Afta patimă și atîtea argumente pentru instaurarea adevărului și în lumea cotețelor mă fac să sper că în curînd și oul va deveni o problemă literaro-artistică.

Ce nobil vom mîncă atunci ochiuri la capac!

aleea popa nan

Noapte de noapte sînt tot mai torturat de un gînd ciudat. Dimineața am amețeli — după-amiază nu prea știu ce fac și mă trezesc punîndu-mi «Appassionata» cu Richter. Noaptea, cum vă spun — am ajuns, iată, să mă repet —, fac insomnii și văd evidența: mă tem că știu cine e acela, acela care e căutat, insistent și patetic, de un milanez din Milano, om căruia i s-a furat din hangar un balon, un balon de zburat peste case și femei frumoase, un balon care se umflă și se dezumflă, un balon ca în Jules Verne, un balon cu care nu ai ce face decît să te joci «de-a cinci săptămîni în balon». Omul a mers cu ridicolul pînă la a da anunțuri în ziare: mi s-a furat balonul, ofer recompensă 12 lecții gratuite de conducere aerostatică...

Ce pot să-i spun? Nu așa îmi va înmuia sufletul. 12 lecții gratuite nu sînt un preț pentru mine — căci, da, eu sînt acela, eu sînt hoțul, făptașul unui furt gratuit, dovadă că am pus balonul în pod, să nu-l găsesc, căci mă tem de orice zboruri, eu merg doar cu taxiul, dar cu ce se poate plăti plăcerea mea ne bună de a fi regăsit gesturile copilăriei cînd pentru un nimic spărgeam baloanele băieților și furam coarda cu care o fetiță iubită sărea în aleea Popa Nan?

Eu i-am furat balonul milanezului. Am fost cîndva hoț gratuit. Nu pot renunța — și asta mă chinuie, și mă doare, și mă perpelesc inutil într-o fertilă fandacsie.

LOS ICONOS SOBRE VIDRIO EN RUMANIA

CARLOS AREAN

En Rumania, antes que de ser un museo en la Ciudad de Cluj, la industria pública de los vidrios ha sido objeto de un estudio que en los últimos años ha sido objeto de un estudio que en los últimos años ha sido objeto de un estudio...

En Rumania, antes que de ser un museo en la Ciudad de Cluj, la industria pública de los vidrios ha sido objeto de un estudio que en los últimos años ha sido objeto de un estudio...

MADRID: „bellas artes“ despre icoanele pe sticlă din românia

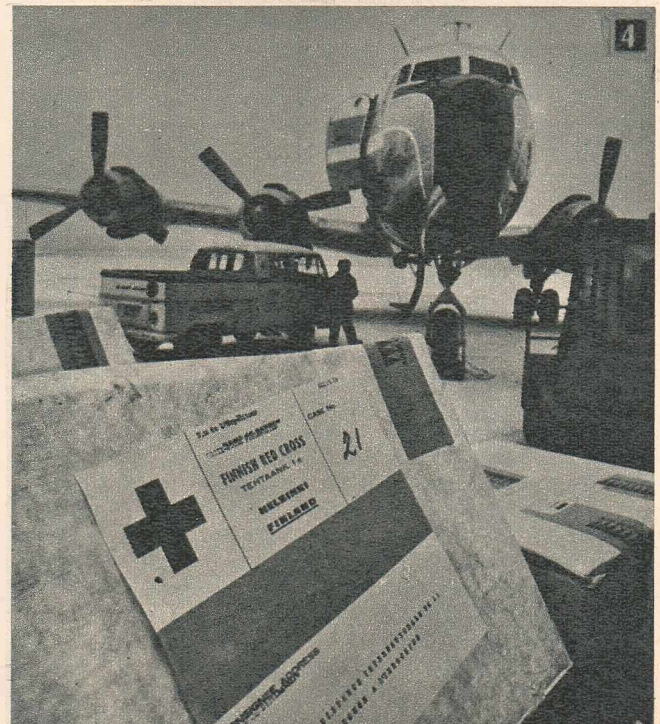
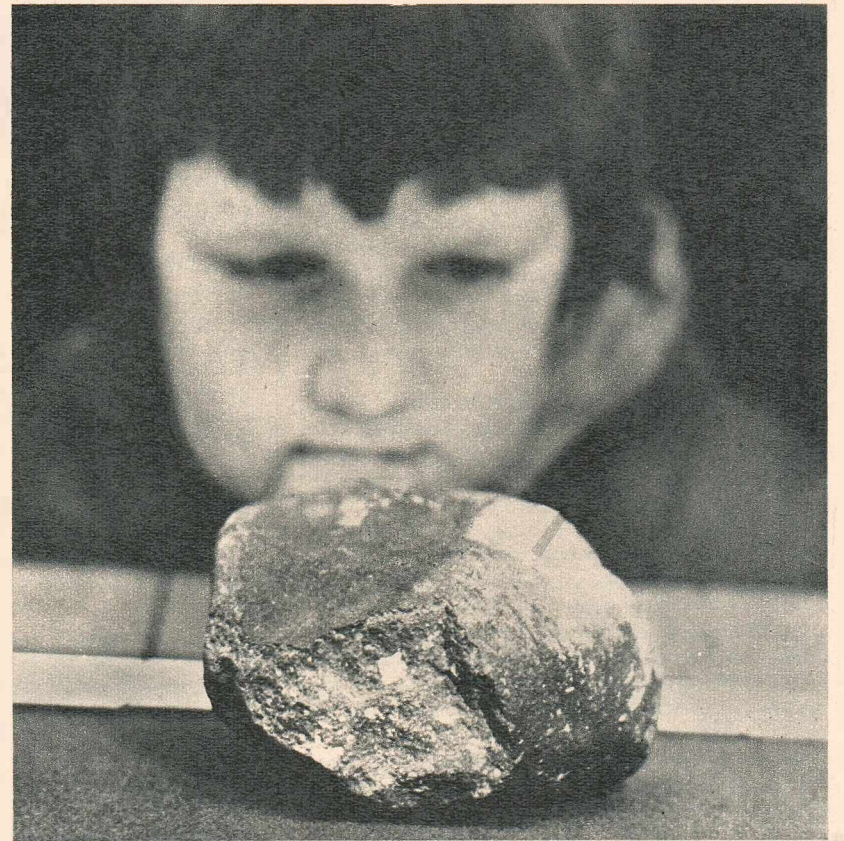
Ultimul număr al revistei «Bellas Artes» — cea mai importantă publicație spaniolă, dedicată artelor plastice — consacră un amplu articol picturii populare din țara noastră. Semnat de criticul de artă Carlos Arean, care în anul 1972 a fost oaspetele țării noastre și a vizitat principalele centre și colecții românești care conțin icoane pe sticlă, articolul trece în revistă evoluția picturii populare pe sticlă, în special a celei cu caracter religios, în toate regiunile țării și a influenței pe care arta populară a manifestat-o asupra picturii românești din epoca modernă. Articolul este bogat ilustrat cu reproduceri după icoanele pe sticlă cuprinse în volumul pe această temă, apărut în Editura «Meridian».

VIETNAM: primii pași spre pace

O femeie saigoneză pe al cărei chip se reflectă elocvent aflarea știrii privind intrarea în vigoare a Acordului de încetare a războiului și restabilirea păcii în Vietnam (1); soldați americani părăsind baza de la Da Nang (2); prezența, laolaltă, la Saigon a generalilor (de la stînga la dreapta) Ngo Dzu, șeful delegației Saigo-

ce n-a găsit geologul-cosmonaut h. schmitt pe lună

Ceea ce privește această fetiță în Muzeul de istorie naturală din Londra este un mic fragment din meteoritul căzut în 1969 în nordul Mexicului, într-o zonă de platou din apropierea satului Pueblito de Allende. Potrivit afirmațiilor făcute zilele acestea de profesorul dr. Gerald Wasserburg de la Institutul tehnologic din California, meteoritul — în greutate de peste două tone — este cel mai vechi obiect din cosmos căzut pe pămînt. El are respectabila vîrstă de 4,6 miliarde ani — cu aproximativ 600 milioane ani mai mult decît cele mai vechi mostre de rocă lunară adunate de expedițiile «Apollo». Precum se vede, Luna ne-a trimis mesaje înainte de a-i trimite noi ei.

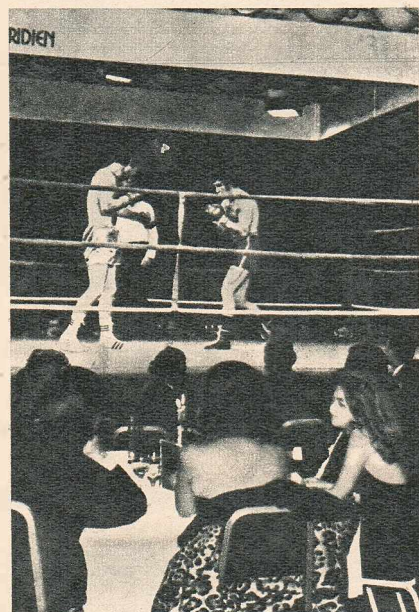

sub cupola gonflabilă

Primul patinoar artificial cu acoperiș gonflabil a fost inaugurat, de curând, la Budapesta. Aici urmează să se desfășoare campionatul național al R.P. Ungare de patinaj și dansuri pe gheață.

la desert: înghețată de ananas și cnoăcut

Originala idee aparține proprietarilor hotelului parizian «*Méridien*» care au vrut să reinnoiască o veche tradiție londoneză. La orele serii, în salonul Renoir, lumea bună, «în ținută», așezată în jurul meselor, servește specialități, băuturi fine și-i încurajează boxerii favoriți. Pentru inaugurare au fost invitate cunoscute personalități din viața artistică: Aznavour, Belmondo, Delon, Mireille Darc — nelipsite de la galele de zile mari. De astă dată n-au venit. Dealtfel, din cele patru sute de locuri la mese ale sălii, jumătate au rămas neocupate. «O premieră tristă...», comenta un ziarist prezent. Trist a apărut în sală, după meci, unul dintre boxeri, Fakyh. Redăm dialogul reporterului Roland Passevant cu el: «Ce simțiți când boxați în fața unui public așezat la mese?» «Oh, sint obișnuit. Boxez adesea în aceste condiții în Anglia, în Spania». «Ren-tează?» «O ridicare din umeri, în loc de răspuns și apoi: «Cîștig puțin, sint străin». «Ce meserie aveți în afară de cea de boxer?» «Lucrez la ambalaje... dar nu mai am serviciu de două luni...» «Ești senegalez?» «Da». «Și nu găsești de lucru?». «Nu, nicăieri».

35 la sută din milanezi — bolnavi de afecțiuni respiratorii. cauza? 1 000 000 de automobile

Locuitorii orașului italian Milano au început să denumească automobilele «camere mobile de gazare». Pe bună dreptate, la urma urmei. Dovadă — imaginea de față, surprinsă pe o stradă din centru de un fotoreporter. Dovadă — o petiție adresată primarului orașului de 1 000 de medici din oraș, în care — menționându-se că 35 la sută dintre milanezi, mai ales copii, suferă de afecțiuni respiratorii — se cere interzicerea circulației autovehiculelor prin centrul orașului. Aceasta ținând cont de faptul că în oraș se perindă zilnic circa 1 000 000 de automobile, dintre care majoritatea prin arterele principale.

telegrame

● Înainte chiar de încheierea infierbintatei campanii electorale, în vederea scrutinului de la 4 martie din Franța — cind aproximativ 2 800 candidați își vor disputa cele 490 locuri ale Adunării Naționale — există de pe acum învingători și, firește, învinși. Trei din cele 18 întreprinderi care au depus oferte pentru livrarea de mașini de votare au primit primele 620 comenzi din partea Ministerului de Interne. Apriga concurență dintre cele 18 in-

treprinderi a fost pe măsura mizei: o «piață» de 165 milioane franci.

● În timp ce o puternică furtună de zăpadă, dezlănțuită pe insula Heimaey, a determinat autoritățile islandeze să interzică pînă și legătura cu cele 250 persoane din echipele de salvare de pe insulă, spre această zonă s-a îndreptat, din însărcinarea UNESCO, o echipă de vulcanologi condusă de binecunoscutul Haroun Tazieff. Cu ajutorul unei aparaturi complexe și deosebit de sensibile pentru măsurarea temperaturii și analizarea probelor de gaz și lavă, emanate de vulcanul Helgafjell, se va realiza un studiu special asupra erupției acestuia, soldată cu distrugerea

centrului piscicol islandez Vestmannaeyjar.

● În 12 biserici din provincia spaniolă Navarra — relatează ziarul «El Pensamiento Navarro», ce apare la Pamplona — a fost citită o predică mai puțin obișnuită. Criticind deschis, ferm, structurile politice și sociale din Spania, respectiva predică afirmă: «Trăim într-o stare permanentă de violență, care are aparența legalității și a legitimității... Poporul nu mai trebuie să fie oprit prin teroare... Tribunalele de excepție, tribunalul ordinii publice, precum și jurisdicțiile militare trebuie să dispară. Este necesar, de asemenea, să fie revizuite procesele și să se acorde amnistie

tuturor deținuților politici».

● Criza de energie, în jurul căreia în ultimii ani, în S.U.A., s-au purtat tot mai aprinse discuții teoretice, a devenit fapt. Dovadă — nu numai închiderea școlilor din lipsă de încălzire, folosirea cu zgîrcenie a kerosenului pe aeroportul din New York etc., ci și un fapt calificat de presa americană ca fără precedent în istoria petrolieră în S.U.A.: președintele Nixon a hotărît liberalizarea importurilor de petrol. Pînă la 30 aprilie importul de carburanți va fi complet liber, iar cotele de import la petrol brut pentru statele din estul S.U.A. vor fi majorate cu 50%.

oameni despre care se vorbește

HALFDAN MAHLER,

medic danez, în vîrstă de 50 de ani, director general adjunct al Organizației Mondiale a Sănătății. La recenta sesiune a Consiliului Executiv al O.M.S., dr. Mahler a fost desemnat să-i succeadă actualului director general — doctorul brazilian Marcelino Candau, aflat în această funcție de două decenii. Medicul danez va prelua conducerea O.M.S. după ratificarea nimirii sale de către Adunarea Mondială a Sănătății, în luna mai a.c.

DOM HELDER CAMARA,

arhiepiscop de Recife (Brazilia), militant cunoscut pentru afirmarea drepturilor omului, a cauzei dreptății sociale, în Brazilia și dincolo de hotarele sale. Activitatea sa deosebită pe acest tărîm — și datorită căreia este supus persecuțiilor autorităților — a determinat un membru al Congresului din Guatemala să înainteze oficial autorităților norvegiene propunerea de a-i înscrie candidatura pentru ediția 1973 a Premiului Nobel pentru pace.

GIORGIO ALMIRANTE,

președintele așa-numitei Mișcări sociale italiene, de factură neofascistă. Observatorii scenei politice italiene afirmă că perorațiile sale în legătură cu intenția de a transforma respectivul partid într-o mișcare de dreapta «respectabilă», s-au dezmășat ca un balon înșefat, odată cu chemarea adresată de Almirante tinerilor din batalioanele «de șoc» de a folosi «limbajul viril care le convine și chiar șocul direct».

WILLIAM EBERLE,

reprezentant special comercial al președintelui Nixon. Vizita sa în capitala niponă a polarizat în mod deosebit atenția observatorilor, cu atît mai mult cu cît a survenit în plină criză monetară interoccidentală. Convorbirile sale s-au axat în primul rînd asupra deficitului balanței comerciale americane în schimburile bilaterale — excidentul comercial japonez constituind, spre nemulțumirea S.U.A., două treimi din deficitul comerțului exterior american.

HAILE SELASSIE,

împăratul Etiopiei. La venerabila vîrstă de 81 de ani a considerat că poate da publicității memoriile sale. Astfel, a apărut prima parte a acestora, care se referă la perioada de la urcarea sa pe tron, la 13 ani, pînă la ocuparea țării, în 1937, de către fascismul mussolinian — textul respectiv fiind scris în cea mai mare parte între anii 1936 și 1941, timp în care împăratul s-a aflat în exil în Marea Britanie.

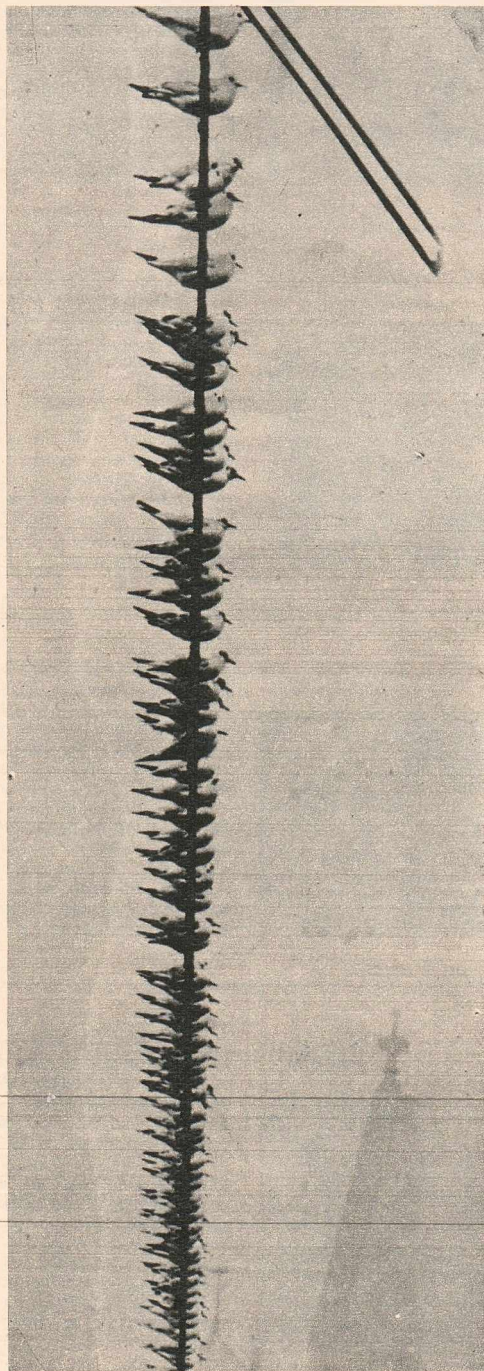
GEORGES SIMENON,

binecunoscutul autor a peste 200 de romane poliștice, de origine belgiană, stabilit în Elveția. În preajma împlinirii, la 13 februarie, a șapte decenii de viață, într-un interviu acordat cotidianului «24 de ore» din Lausanne, afirmă: «De-acum încolo, pe actul meu de identitate voi figura — fără ocupație, adăugînd că își dorește să se așeze într-un fotoliu, fără să privească la ceva și să-i povestească sieși istorioare pe care să le uite de îndată. Cu alte cuvinte, renunță la scris».

DO, RE, MI, FA, SOL, LA, SI, DO

Concert policiripitativ pentru soprane de coloratură fără acompaniament de orchestră, pe un cablu aerian traversind Rinul, în centrul orașului Basel.

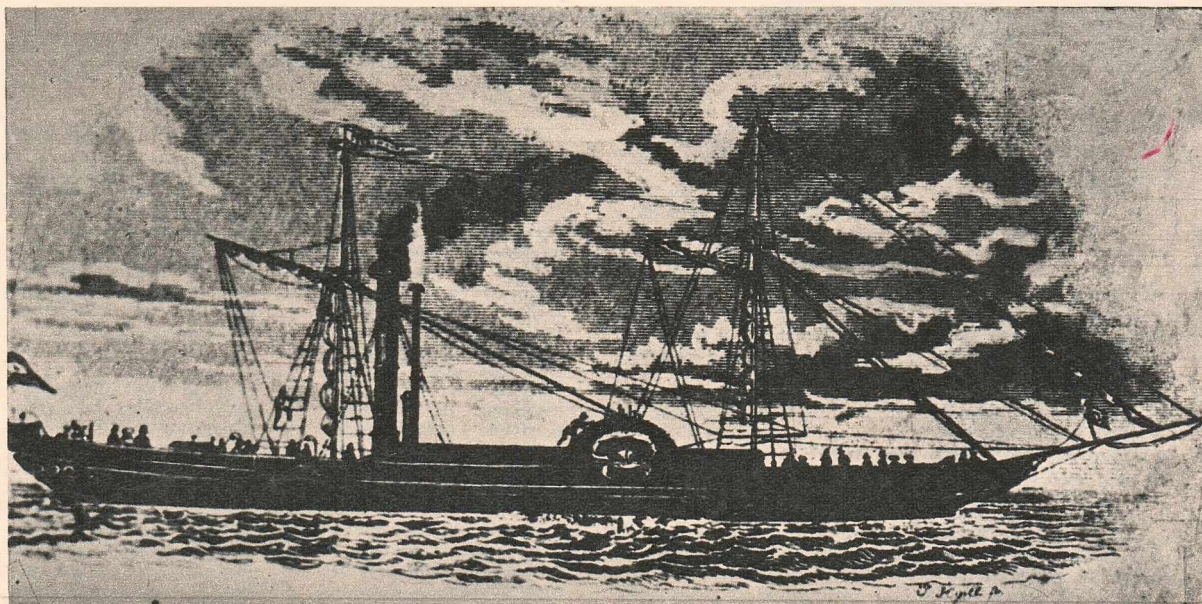

LOLLOBRIGIDA ÎN VIZITĂ LA VIDA GEZA...

...nu la Baia Mare, ci la Belgrad, unde frumoasa actriță italiană se află ca invitată la Festivalul internațional al filmului. Cu acest prilej a vizitat și expoziția românească de sculptură, ceramică și tapiserie deschisă acum câteva zile la Muzeul de artă contemporană din capitala țării prietene. Aici s-a lăsat, cu plăcere, fotografiată în mijlocul grupului statuar al lui Vida Geza reprezentând cinci tipuri (în fotografie se văd doar două) de țărani maramureșeni.

PIROSCAFA

Pînă în anul 1834 navigația pe Dunăre s-a făcut numai cu «pînzare», «caice» și corăbii obișnuite cu vele. Despre apariția primului vapor în porturile noastre aflăm din «Albina românească» de la Iași: «La 10 aprilie 1834 a sosit la Giurgiu piroscafa austriacă Argos, venită de la Viena în șase zile. La Porțile de Fier această întie corabie cu vapor, sub steag împărațesc, a fost pilotată de pescari români». Tot din același ziar aflăm că la 20 aprilie nava ajunsese la Sulina, iar trei ani mai tîrziu — la 30 aprilie 1837 — domnitorul Mihai Sturza, care se întorcea în Moldova de la Silistra, unde se întâlnise cu sultanul: «a coborît pe Dunăre cu Argosul și a ajuns cu bine la Galați, fiind, totuși, furtună rea». Bravul Argos avea o mașină de 50 CP și făcea curse regulate, o dată pe lună, de la Viena la Galați și înapoi. Al doilea vapor intrat în serviciu pe Dunăre a fost Panonia (36 CP). Pe Marea Neagră primul vapor a apărut în anul 1884, toamna, și era exploatat de aceeași companie, de la Viena, care lansase și «piroscafa» Argos.

DUNĂREA ALBASTRĂ ȘI ÎNGHEȚATĂ

Copiii Europei centrale —
ca orice copii,
mari beneficiari
ai frumuseților iernii —
încearcă să smulgă compensații
sezonului rece al acestui an
care n-a fost în stare să le ofere
destulă zăpadă
pentru derdeluș.
Pe un braț al Dunării vieneze,
înghețat bocnă,
copiii au pornit să patineze,
după care se vor putea lăuda:
azi am traversat Dunărea
în picioare.

APĂRĂ-MĂ DE DOAMNE DE PRIETENI, CĂ DE DUȘMANI...

Pașnica strădă britanică nu
mai e nici ea pașnică. Vio-
lența, atacul bandelor în-
armate, violul terorizează
viața orașelor și pun pro-
bleme noi poliției engleze.
Printre alte măsuri luate
în ultima vreme este și
aceea a obligației feme-
ilor polițiste — al căror
număr este în continuă
creștere — de a-și însuși
metodele moderne (judo,
karaté etc.) de autoapă-
rare.

COLUMNA SAXONĂ

De curind, în Sachsenplatz din Leipzig a fost înălțată
o columnă din ceramică — operă a sculptorului Herbert
Viecenț — care rezumă, într-o suită de imagini,
istoria de opt veacuri a frumosului oraș și țîrg vestit.

AL DRACULUI BOLOVAN

Chiar așa se cheamă — «Bolovanul dracului» — și potrivit legendei
a fost... uitat de un drac distrat în apropiere de intrarea în tunelul
St. Gothard din Alpii elvețieni. În ciuda provenienței sale diavolești și a
dimensiunilor gigantice, bolovanul n-a deranjat pînă acum pe nimeni.
Dar iată că proiectul unei noi autostrăzi, orientată de la nord la sud,
este stînjinit de colosul de piatră. Mutarea lui cu vreo 60 de metri
mai încolo nu va costa decît 250 000 franci elvețieni. Cînd își bagă
dracu coada...

prezentate de E. DASCĂLU

cititori către cititori

Pentru a putea insera un număr mult mai mare
de adrese la această rubrică, vom folosi prescurtări
pentru anumite teme foarte solicitate. Astfel, teme
diverse = D; automobilism = A; cinema = C;
enigmistică = E; filatelie = Ft; literatură = L;
limbi străine = Lb; muzică = M; prietenie = P;
sport = S; teatru = Te; tehnică = Th; viața tîne-
retului = T; schimb de foto actori = Fa; schimb de
ilustrate = V.

Doresc să corespundez următorii cititori:
Ionită Aurelia, Boldești-Scăeni, cart. Seciu, jud. Prahova;
M. P. Fa; Savu Veturia, 16 ani, elevă, Caransebeș, str. Salciei
nr. 2, D, V; Siegler Edit Ibolya, 28 ani, Cluj, str. Donath
nr. 238, ap. 7: D, V; Dinu Nelu, 19 ani, Galați, micro 19,
bl. M 2, sc. 2, ap. 39: D; Branște Angelica, 19 ani, elevă,
Galați, str. Brăilei nr. 4, bl. H, sc. 5, ap. 3: M, P, V; Lupa
Rodica, 16 ani, elevă, Azuga, str. Cerbului nr. 30: M, P;
Zavatory Isai, sudor, Constanța, str. Palas, bl. II IPMC, sc. A,
et. IV, ap. 68: D, V; Bontas Georgeta, 16 ani, elevă, Bușteni,
str. Victoriei nr. 10, bl. A 5, et. III, ap. 16: M, P; Iojă Partenie,
35 ani, maistru, Galați, cart. Dunărea, micro 19, bl. G 5,
ap. 217: D, V; Ștefănoche Miluță, 22 ani, marinar, com.
Chiscani, post-restant, jud. Brăila: D, Fa, V; Ivașcu Ghiță,
Sighetul Marmăției, str. T. Vladimirescu nr. 71: P, V;
Vilcu Gheorghe, 17 ani, elev, Pitești, str. M. Eminescu nr. 2,
bl. C 1, et. III, ap. 90: D; Dorcu Vasile, 18 ani, Suceava, str.
M. Viteazul nr. 12, sc. A, ap. 14: P, V; Voinea Violeta, 16 ani,
București, sect. 4, Aleea Barajul Dunării nr. 8, bl. M 21,
sc. 2, et. IV, ap. 37: C, Lb, M, P, T, Fa, V; Klein Rodica, 19 ani,
elevă, și Klein Dan-Vicen, 24 ani, inginer, Turnu Măgurele,
str. Investițiilor nr. 7: D, Fa, V; Nechita Monica, 20 ani,
Fălcieni, str. 7 Noiembrie nr. 72: D, V; Bercau Viorela,
19 ani, contabilă, Brăila, str. Plevnei nr. 40: Fa, V; Cobianu
Iulia, 18 ani, elevă, Tr. Măgurele, str. Căp. Stănculescu,
bl. C 22, sc. B 2, et. III, ap. 42: D; Bîrzăneanu Lucica, 21 ani,
șesătoare, și Troceanu Daniel, 21 ani, tipograf, Craiova,
Aleea Mesteacănului nr. 8: D, V; Cremeniuc Doina, 17 ani,
elevă, București, sect. 7, str. Bujoreni nr. 19, bl. C 6, sc. II,
ap. 50: Lb, Fa, V; Calioș Carmen, Murfatlar, bl. «Cutar»
nr. 211, ap. 2: P, V; Dimache Maria, 17 ani, elevă, Mangalia,
str. Rozelor nr. 2, bl. B, et. II, ap. 9: D, Fa; Hrehorek Ioana,
22 ani, Sibiu, post-restant: L, P, V; Corbeanu Ștefania, 19 ani,
elevă, Arad, bd. Karl Marx nr. 204: A, C, Ft, Lb, P, S,
Fa, V; Nacu Steliana, 26 ani, contabilă, com. Balaciu, sat
Crăsani, jud. Ialomița: D, V; Voinoiu Mioara, 17 ani, elevă,
Buzău, str. Independenței nr. 66: D, V; Ciupercă Gașita,
19 ani, contabilă, com. Stăncuța, sat Cuza-Vodă, jud. Brăila:
P, Fa, V; Șovan Dorica, elevă, com. Bucecea, jud. Botoșani:
știință, C, Fa, V; Ștefan Marilena, com. Berevoești, str.
Valea Butului nr. 153, jud. Argeș: Lb, P, Fa, V; Iuscă Doinita,
16 ani, elevă, Roman, str. Sucidava nr. 38: M, Fa, V; Mihuleșcu
Nicolae, 17 ani, elev, com. Baia de Fier, jud. Gorj:
D; Dăhuleț Viorel, 18 ani, electrician, Pitești, str. Craiovei
nr. 66: P, T; Ciocirlan Dumbrăvioara, 17 ani, elevă, Fălci-
eni, str. N. Gane nr. 5, bl. B, sc. A, et. II, ap. 8: D; Băcanu
Luminița, 21 ani, Moreni, str. T. Vladimirescu nr. 8, jud.
Dimbovița: D, V; Gheorghe Mariana, 17 ani, elevă, Bucu-
rești, sect. 7, Aleea Valea Călugărească nr. 3, bl. A 10,
sc. C, et. III, ap. 41, cart. Dr. Taberei: C, M, P, Te, Fa, V;
Popa Constantin, 22 ani, lăcătuș-mecanic, com. Tanacu, jud.
Vaslui: P, S, V; Ilișeu Elisabeta, 16 ani, elevă, București,
sect. 2, str. Silvia nr. 83: P, V; Iordache Angela, 20 ani,
muncitoare, Fălcieni, str. Republicii nr. 15: P, V; Chirilă
Georgeta, 18 ani, elevă, Fălcieni, str. Broșteni nr. 31:
numismatică, P, V; Ilie Dan, 25 ani, prof., com. Vitomirești,
sat Donești nr. 71, jud. Olt: istorie, P; Mantea Mihai, 18 ani,
elev, Piatra Neamț, str. Mureș nr. 4: A, P, V; Balaj Margare-
ta, 18 ani, Reșița, str. Dealul Mare nr. 12: D, V; Roman
Teodor Flavius, com. Bobilna, sat Suarăș, jud. Cluj: geolo-
gie, T, V; Uricaru Stelian, 18 ani, elev, Bacău, cart. Corniș-
Bistrița, bl. 8 turn, sc. A, et. V, ap. 21: C, S, Th, Fa; Bărbu-
lescu Mioara, Craiova, str. Cîmpia Islaz nr. 74: L, Lb;
Horwath Gertrude, 23 ani, prof., Oțelu Roșu, str. Haregului
nr. 79, jud. Caraș-Severin: istorie, L, Lb; Băjeanu Marcela,
18 ani, elevă, București, sect. 3, str. V. Manu nr. 81, bl. H 1,
sc. B, et. III, ap. 11: M, P; Voideș Mariana, 18 ani, și Voideș
Ileana, 17 ani, Miercurea-Ciuc, str. Petofi nr. 49: P, Fa, V;
Niculescu Anca, elevă, București, sect. 4, str. Caporal
Ruică nr. 14, bl. B 9, sc. 4, et. IV, ap. 135: D; Comănescu
Doru, 30 ani, tehnician, Slatina, str. Progresul II, bl. D 12,
sc. B, ap. 1: P, S, Te, V; Mustăța Mihail, 18 ani, elev, com.
Avrig, str. 6 Martie nr. 30, jud. Sibiu: D, V; Boboc Luiza,
Birlad, str. Vărzăriei nr. 92: V; Damian Ionel, 19 ani, Galați,
str. Democrației nr. 29: M, P, V; Turcu Milică, 16 ani,
elev, Brăila, str. Ștefan cel Mare nr. 394: P, Fa, V; Bunea
Tamara, 22 ani, și Catrinioiu Ica, 18 ani, Codlea, str. Consti-
tuției nr. 105, jud. Brașov: P, Fa, V; Ciolac Nicu, 19 ani,
elev, Timișoara, str. Iris nr. 30, ap. 1: M, P, V; Matei Vero-
nica, 20 ani, București, sect. 5, str. Mitropolit Dosoftei
nr. 59: D, V; Bălan Gheorghită, elev, Brăila, str. D. Bolintin-
eanu nr. 17: D; Bătrînețu Xenia, 18 ani, elevă, com. Fră-
țești, sat Remuș, jud. Ilfov: filozofie, istorie, Lb, P, V;
Mocanu Cristina, 16 ani, Mangalia, str. Rozelor nr. 2, bl. B,
et. II, ap. 11: P, V; Dascălu Vasile, 19 ani, stud., Craiova,
Calea București nr. 165, căm. 8: D; Malairos Radu, 17 ani,
și Vasile Vasile, 17 ani, elevi, Alexandria, șos. Tr. Măgurele
nr. 136: M, P, S, T; Petrescu Paul, Constanța, Tomis III,
bd. Al. Lăpușneanu, Aleea Mangaliei nr. 2, bl. L 4, sc. B,
et. IV, ap. 98: P, V; Fejș Elisabeta, 17 ani, elevă, Arad,
bd. Republicii nr. 100, ap. 3: V; Stăvaru Puiu, 21 ani, teh-
nician, Craiova, str. Ogorului nr. 26, cart. Craiovița III:
M, P, T, V; Avrigean Violeta, 19 ani, Sibiu, str. Hipodrom,
bl. 19, ap. 21: filozofie, artă, P; Mihai Petrișor, 20 ani,
funcționar, București, sect. 4, Calea Victoriei nr. 2, sc. A,
et. V, ap. 42: S; Mureșanu Marian, stud., București, sect. 7,
Spl. Independenței nr. 204, complex stud. Grozăvești, bl. E
L, P; Preoteasa Doru, București, str. Covasna nr. 17, cart.
Berceni Sud II, bl. F 3, sc. 2, et. II, ap. 15: D, V; Hărisan
Mihai, Drobeta-Tr. Severin, cart. Crihala, bl. H 1, sc. 3, ap.
3: M, S, T, Fa.

F Nr. 8 (924)

CUPON
DE PARTICIPARE
«CITITORI CĂTRE CITITORI»

TIRGUL de IARNĂ!

15 IANUARIE - 25 FEBRUARIE

VĂ DĂ POSIBILITATEA SĂ CUMPĂRAȚI CU REDUCERI DE PREȚURI ÎNTRE 10% ȘI 25%.

- Paltoane din stofă pentru bărbați, adolescenți și copii (băieți și fete)
- Paltoane din stofă pentru femei și adolescente
- Pardesii din stofă pentru femei, adolescente și băieți
- Fuste din stofă pentru femei și adolescente
- Fulare țesute din lână și tip lână
- Baticuri și basmale țesute din lână și tip lână
- Șepci de iarnă din țesături de lână și tip lână
- Mănuși de piele căptușite cu tricot
- Cizme și ghete p.v.c. pentru femei

MULTE DIN ACESTE MĂRFURI SE VÎND ȘI CU PLATA ÎN RATE